

ΟΔΗΓΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ Ε.Π. “ΑΤΤΙΚΗ” 2014-2020

ΑΘΗΝΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	3
1.1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014-2020	3
1.2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	10
1.3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	17
1.4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΧΕ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ – ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	19
1.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	20
2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	26
2.1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	26
2.1.1. Βασικά Χαρακτηριστικά Υποβαθμισμένων Περιοχών στην Περιφέρεια Αττικής.....	26
2.1.2. Περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική στην Περιφέρεια Αττικής.....	32
2.2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ.....	37
2.2.1. Γενικές Κατευθύνσεις για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής.....	37
2.2.2. Ειδικές Κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό στρατηγικών σε υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας....	50
2.2.3. Ειδικές Κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό στρατηγικών σε περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική	53
3. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ	56
4. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ.....	60
4.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	60
4.1.1 Διαχειριστική Αρχή	61
4.1.2 Αστική Αρχή.....	62
4.1.3 Δημόσια Διαβούλευση.....	63
4.2 ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ	65
4.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	66
5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	69
5.1 ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	69
5.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ	71
5.2.1 Βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής	71
5.2.2 Κριτήριο Α: «Αξιολόγηση της περιοχής παρέμβασης» (30%)	74
5.2.3 Κριτήριο Β: «Αξιολόγηση της προτεινόμενης Στρατηγικής» (30%).....	78
5.2.4 Κριτήριο Γ: «Αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης» (40%)	80
5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ	81

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) περιλαμβάνονται μεταξύ των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων της πολιτικής της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, η οποία εδράζεται στην τοπικο-κεντρική προσέγγιση που υιοθετεί η νέα Πολιτική Συνοχής 2014-2020. Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη αποτελεί ένα από τα κύρια εργαλεία πολιτικής της ΕΕ, για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, που περιγράφει τις στρατηγικές κατευθύνσεις για την εδαφική ανάπτυξη, την προώθηση και ενσωμάτωση της εδαφικής διάστασης σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης στην ΕΕ και την εξασφάλιση ότι η στρατηγική Ευρώπη 2020 θα εφαρμοστεί σύμφωνα με τις αρχές της εδαφικής συνοχής.

Η **Εδαφική Ατζέντα 2020** (Territorial Agenda 2020) αναγνώρισε το πλαίσιο των εδαφικών προκλήσεων στην ΕΕ-28 και δημιούργησε μια δέσμη μέτρων και πολιτικών που μπορούν να μεταμορφώσουν τις προκλήσεις της εδαφικής συνοχής σε πολιτικές βιώσιμης εδαφικής ανάπτυξης, ορίζοντας έξι εδαφικές προτεραιότητες: **1.** Προώθηση της πολυκεντρικής και ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης, **2.** Ενθάρρυνση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης στις πόλεις, σε αγροτικές και συγκεκριμένες περιφέρειες, **3.** Εδαφική ένταξη των διασυνοριακών και διακρατικών λειτουργικών περιφερειών, **4.** Εξασφάλιση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας των περιφερειών με βάση την ισχυρή τοπική οικονομία, **5.** Βελτίωση της εδαφικής συνδεσιμότητας των πολιτών, των κοινοτήτων και των επιχειρήσεων, **6.** Διαχείριση και διασύνδεση του οικολογικού και πολιτιστικού κεφαλαίου.

1.1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014-2020

Οι προτεραιότητες της Εδαφικής Ατζέντας αντανakλώνται στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020, όπου το εργαλείο των ΟΧΕ αφορά στην εφαρμογή, με βάση ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο, αναπτυξιακών στρατηγικών που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες οι οποίες παρουσιάζουν είτε προβλήματα τα οποία χρήζουν ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης, είτε σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες (υφιστάμενες ή δυνητικές) που πρέπει να αξιοποιηθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Οι στόχοι της χωρικής στρατηγικής περιλαμβάνουν την ενίσχυση της απασχόλησης και του εισοδήματος, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών και την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, φυσικού και δομημένου, στο πλαίσιο μιας αιεφόρου αναπτυξιακής διαδικασίας.

Στην **Περιφέρεια Αττικής**, η οποία αποτελεί τη μοναδική Μητροπολιτική Περιφέρεια της χώρας, η χωρική προσέγγιση βασίζεται στην προώθηση των αρχών της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για το σύνολο της Λειτουργικής Αστικής Περιοχής, που είναι ευρύτερη των διοικητικών ορίων μεμονωμένων Δήμων και οριοθετείται ως **το**

Πολεοδομικό Συγκρότημα Αθήνας – Πειραιά. Η Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στη Χωρική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια Αττικής εδράζεται σε δύο πυλώνες :

A. Υποβαθμισμένες Περιοχές

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση επιδιώκει τη σταδιακή επίλυση των οξυμένων περιβαλλοντικών, οικονομικών, δημογραφικών και κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν περιοχές όπως τα τοπικά κέντρα, μεταξύ των οποίων το μητροπολιτικό και ιστορικό κέντρο της Αθήνας, ως αποτέλεσμα της υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, της συγκέντρωσης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων και της σταδιακής ανάπτυξης θυλάκων παραβατικότητας, καθώς και το νότιο και δυτικό τμήμα του Λεκανοπεδίου, συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού κέντρου Πειραιά και των όμορων Δήμων, όπου παρατηρούνται ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά ανεργίας, ως αποτέλεσμα της εντεινόμενης αποβιομηχάνισης.

Προτεραιότητα στην επιλογή των υποβαθμισμένων περιοχών έχουν οι περιοχές εκείνες που από μια σειρά κριτηρίων αναδεικνύεται η προβληματικότητά τους (βλ. Κεφ. 2.2.2 και Κεφ.5.2 του παρόντος Οδηγού Εφαρμογής).

B. Περιοχές που εμφανίζουν ειδική αναπτυξιακή δυναμική

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση επιδιώκει την αξιοποίηση αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων περιοχών του Λεκανοπεδίου συμπεριλαμβανομένων του μητροπολιτικού και των ιστορικών κέντρων Αθήνας και Πειραιά, που έχουν μια ειδική δυναμική λόγω της συγκέντρωσης υπερτοπικών δραστηριοτήτων και υλοποίησης μεγάλων επενδύσεων στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού, σε συνδυασμό με τις προωθητικές οικονομικές δραστηριότητες που αναδεικνύει η Περιφερειακή Στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Προτεραιότητα στην επιλογή των περιοχών έχουν οι περιοχές εκείνες που από μια σειρά κριτηρίων αναδεικνύεται η υφιστάμενη ή εν δυνάμει αναπτυξιακή δυναμική τους όπως η ύπαρξη «τυπικών» ή/και «άτυπων» συγκεντρώσεων οικονομικών δραστηριοτήτων (clusters), ιδιαίτερα στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού που μπορούν ενσωματώνοντας και αξιοποιώντας την Έρευνα – Τεχνολογία - Καινοτομία να κινητοποιήσουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και να δημιουργήσουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα (βλ. Κεφ. 2.2.3 και Κεφ. 5.2 του παρόντος Οδηγού Εφαρμογής)

Σε αυτούς τους δύο τύπους περιοχών η ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη θα εφαρμοστεί μέσω Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και θα χρηματοδοτηθεί μέσω του ΕΠ Αττικής 2014-2020. Η επιλογή των Στρατηγικών θα γίνει μέσω μιας ενιαίας ανταγωνιστικής διαδικασίας και για τους δύο τύπους περιοχών που προαναφέρονται, με κοινά κριτήρια που αφορούν στην καταλληλότητα κάθε Στρατηγικής, στην επιλογή της περιοχής παρέμβασης, στην καταλληλότητα του Σχεδίου Δράσης στο οποίο κάθε Στρατηγική θα εξειδικεύεται και στην επάρκεια του Συστήματος Διακυβέρνησης.

Για την εφαρμογή των παρεμβάσεων των ΟΧΕ ενεργοποιούνται, ως εν δυνάμει επιλογές, το σύνολο των Θεματικών Στόχων και Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος (Θ.Σ. 1 έως 10, με εξαίρεση τον Θ.Σ. 7, (βλ. Πίνακα 1: Άξονες Προτεραιότητας και Θεματικοί Στόχοι του ΕΠ Αττικής 2014-2020).

Οι παρεμβάσεις αυτές μπορούν να εντάσσονται στις επενδυτικές προτεραιότητες που παρουσιάζονται στον Πίνακα 2: Επενδυτικές προτεραιότητες που ενεργοποιούνται για την εφαρμογή των δράσεων ΟΧΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Άξονες προτεραιότητας και Θεματικοί Στόχοι του ΕΠ Αττικής 2014-2020

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΑΜΕΙΟ
1. Ενίσχυση των Μηχανισμών & των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα & την Καινοτομία.	01 - Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	ΕΤΠΑ
2. Διάδοση & Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων & Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ.	02 - Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	ΕΤΠΑ
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας & της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων & προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας.	03 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	ΕΤΠΑ
4. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαράγωγής & Προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές.	04 - Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	ΕΤΠΑ
5: Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης & Διαχείρισης Κινδύνων.	05 - Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων	ΕΤΠΑ
6. Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον.	06 - Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	ΕΤΠΑ
8. Προώθηση της Ανάπτυξης των Δεξιοτήτων & της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.	08 - Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού (ΕΚΤ)	ΕΚΤ
9. Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης & Καταπολέμηση της Φτώχειας & Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής.	09 - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης (ΕΚΤ)	ΕΚΤ
10: Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών & Υποδομών Υγείας.	09 - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης	ΕΤΠΑ
11: Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης (ΕΤΠΑ)	10 - Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση	ΕΤΠΑ

Σημείωση: Ο Άξονας Προτεραιότητας 7 του ΕΠ Αττικής (Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής) και ο αντίστοιχος Θεματικός Στόχος 07 (Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων) δεν περιλαμβάνεται στην εξειδίκευση των στρατηγικών των Σχεδίων Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης που θα υποβάλλουν οι Αστικές Αρχές. Οι Αστικές Αρχές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους τυχόν τέτοιες παρεμβάσεις στην περιοχή εφαρμογής της Στρατηγικής τους, που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠ ή άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα στον Θεματικό Στόχο 07 για την τεκμηρίωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα της στρατηγικής.

Σημειώνεται ότι ο συγκεκριμένος θεματικός στόχος είχε ενεργοποιηθεί ώστε να φιλοξενήσει συγκεκριμένες εμβληματικές παρεμβάσεις (Ανάπλαση Πανεπιστημίου) οι οποίες αποσύρθηκαν από το ΠΕΠ της περιόδου 2014-2020.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Επενδυτικές προτεραιότητες που ενεργοποιούνται για την εφαρμογή δράσεων ΟΧΕ

Θ. Σ.	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
01	1b - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία	ΕΤΠΑ
02	2b - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ 2c - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	ΕΤΠΑ
03	3a - Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων 3c - Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών 3d - Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	ΕΤΠΑ
04	4c - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης	ΕΤΠΑ
05	5a - Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα	ΕΤΠΑ
06	6a - Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις 6c - Διατήρηση, προστασία και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. 6e - Ανάλυση δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπτυξη των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου	ΕΤΠΑ
08	8iii - Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων 8.v - Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές.	ΕΚΤ
09	9a - Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας 9i - Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης 9ii - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά 9iii - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών 9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής Ωφέλειας 9v - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	ΕΤΠΑ ΕΚΤ ΕΚΤ ΕΚΤ ΕΚΤ
10	10a - Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης	ΕΤΠΑ

Η εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Χωρικής Προσέγγισης στο πλαίσιο του ΕΠ Αττικής 2014-2020 σχεδιάζεται σε συμπληρωματικότητα με άλλες πολιτικές, οι οποίες από κοινού με το ΕΠ διαμορφώνουν την αναπτυξιακή πολιτική της Περιφέρειας «Αττική 2020+».

Οι άλλες επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΠ, εκτός αυτών που ενεργοποιούνται για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Χωρικής Προσέγγισης, η Στρατηγική της Περιφέρειας κατά της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού, η αξιοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και στα τρία Πεδία εξειδίκευσής της (Δημιουργική Οικονομία, Γαλάζια Οικονομία και Βιώσιμη Οικονομία των Αναγκών), καθώς και παρεμβάσεις που θα χρηματοδοτηθούν από τομεακά Προγράμματα ή άλλες Πρωτοβουλίες στην Αττική, λειτουργούν συμπληρωματικά για την επίτευξη των στόχων της Ολοκληρωμένης Χωρικής Προσέγγισης και τη μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων της.

Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας (ΠΕΣΚΕ)

Η Στρατηγική των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην Περιφέρεια Αττικής, βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας (ΠΕΣΚΕ), η οποία έχει ολοκληρωθεί και εγκριθεί από την Περιφέρεια. Η Στρατηγική αυτή δομείται σε τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας¹:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας, ο οποίος εστιάζει στην προστασία των ατόμων που βιώνουν συνθήκες ακραίας φτώχειας και, είτε βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης, είτε αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες διαβίωσής τους. Η συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού αποτελεί ομάδα πρωταρχικής προτεραιότητας για την Περιφέρεια, καθώς αυτή παρουσιάζει υψηλό βαθμό κινδύνου και ανάγκη υποστήριξης από τις υπηρεσίες της κοινωνικής διοίκησης σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Άξονας Προτεραιότητας 2: Πρόληψη και καταπολέμηση του αποκλεισμού των παιδιών, ο οποίος εστιάζει στην προστασία των παιδιών από τις εξαιρετικά επικίνδυνες επιπτώσεις που έχει η φτώχεια στη σωματική, πνευματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη και, συνεπώς, στη δυνατότητά τους να εξελιχθούν μελλοντικά σε υγιείς και αυτοδύναμους ενήλικες. Υπό αυτό το πρίσμα, τα παιδιά (0-17 ετών) που μεγαλώνουν σε συνθήκες φτώχειας βιώνοντας πολλαπλές στέρησεις μειονεκτούν και αποτελούν ομάδα υψηλής προτεραιότητας για την Περιφέρεια Αττικής.

Άξονας Προτεραιότητας 3: Προώθηση της ένταξης των ευπαθών και ευάλωτων ομάδων, ο οποίος επικεντρώνεται στην προώθηση της ενεργητικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού και συνδυάζει την προώθηση στην απασχόληση και την πρόσβαση σε

¹ Περιφέρεια Αττικής, Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας, 2015. Οι Αστικές Αρχές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο πλήρες κείμενο της Περιφερειακής Στρατηγικής που βρίσκεται αναρτημένο στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ Αττικής (<http://www.papattikis.gr/>).

ποιοτικές υπηρεσίες. Ωφελούμενοι των παρεμβάσεων του Άξονα είναι άτομα και οικογένειες σε κατάσταση φτώχειας, που είτε έχουν ήδη ενταχθεί σε προγράμματα κάλυψης του Άξονα 1, είτε εντάσσονται για πρώτη φορά σε προγράμματα κάλυψης του Άξονα 3, καθώς δεν αντιμετωπίζουν καταστάσεις ακραίας φτώχειας.

Άξονας Προτεραιότητας 4: Διακυβέρνηση της Στρατηγικής, ο οποίος περιέχει παρεμβάσεις που στοχεύουν στην διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής.

Η εξειδίκευση της ΠΕΣΚΕ αφορά κατά κύριο λόγο παρεμβάσεις οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Οι αστικές αρχές κατά την προετοιμασία των σχεδίων τους πρέπει να λάβουν υπόψη την ανάγκη επίτευξης της μεγαλύτερης δυνατής συνάφειας με τους στόχους της στρατηγικής, ιδιαίτερα δε όσον αφορά τις υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας Αττικής. Αντίστοιχες παρεμβάσεις μπορούν επίσης να εντάσσονται στη στρατηγική των περιοχών με ειδική αναπτυξιακή δυναμική, επιδιώκοντας να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενα οξυμμένα κοινωνικά προβλήματα σε θύλακες των περιοχών παρέμβασης, τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά ως προς την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που εμφανίζουν αυτές οι περιοχές και ως προς την επιδίωξη της ανάδειξης του Μητροπολιτικού Ρόλου της Πρωτεύουσας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΚΤ που ενεργοποιούνται για την εφαρμογή δράσεων ΟΧΕ και συνδέονται άμεσα με την Περιφερειακή Στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
08	8iii - Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων	ΕΚΤ
	8.v.i - Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές.	ΕΚΤ
09	9i - Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης	ΕΚΤ
	9ii - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	ΕΚΤ
	9iii - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών	ΕΚΤ
	9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής Ωφέλειας	ΕΚΤ
	9v - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	ΕΚΤ

Επιπλέον, είναι προφανές ότι μια σειρά παρεμβάσεων που εντάσσονται σε επενδυτικές προτεραιότητες που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ συμβάλλουν στη δημιουργία εισοδήματος, ή στην δημιουργία απασχόλησης, εμφανίζοντας επίσης έμμεση συνάφεια με τους στόχους της στρατηγικής για την καταπολέμηση της φτώχειας.

Στην ενότητα 2.2 του παρόντος Οδηγού δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις σχετικά με την αναγκαία χρηματοδοτική βαρύτητα των παρεμβάσεων που συνδέονται άμεσα με την καταπολέμηση της φτώχειας, στο συνολικό προϋπολογισμό των Στρατηγικών που θα υποβληθούν από τις Αστικές Αρχές.

Περιφερειακή Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση (ΠΣΕΕ)

Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των αστικών περιοχών στην Περιφέρεια Αττικής, ιδιαίτερα δε σε εκείνες οι οποίες εμφανίζουν κάποια αναπτυξιακή δυναμική και μπορούν να στηρίζουν παρεμβάσεις στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του Μητροπολιτικού ρόλου της Περιφέρειας, είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την υλοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση² (ΠΣΕΕ).

Η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Αττικής έχει στόχο να αποτελέσει ένα μηχανισμό εστίασης και μόχλευσης των παραγωγικών, κοινωνικών και δημιουργικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας, συνθέτοντας τις δράσεις του ΕΣΠΑ, ώστε να κινητοποιηθούν οι αντίστοιχοι πόροι στις κατευθύνσεις που έχουν επιλεγεί από αυτή. Βασικό κριτήριο της επιτυχίας της ΠΣΕΕ, είναι η επίτευξη του στόχου της αναδιάρθρωσης του παραγωγικού ιστού της Αττικής μέσω της βιομηχανικής ανασυγκρότησης, με την τεχνολογική ενίσχυση των επιχειρήσεων και την ανάπτυξη της καινοτομίας. Η ΠΣΕΕ στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας σε τρία πεδία εξειδίκευσης στα οποία εντάσσονται οι τομείς που αναδεικνύονται ως προνομιακοί και με σημαντικές δυνατότητες για την Αττική.

- 1. Δημιουργική οικονομία**, η οποία αναφέρεται στην κοινωνικοοικονομική προοπτική δραστηριοτήτων έντασης δημιουργικότητας και γνώσης. Πυρήνας της Δημιουργικής Οικονομίας είναι οι Πολιτισμικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από τις τέχνες, τον πολιτισμό, τις επιχειρήσεις και την τεχνολογία.
- 2. Γαλάζια οικονομία**, η οποία περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που σχετίζονται με το υδάτινο περιβάλλον, με αιχμή τη ναυτιλία, την αλιεία, τον παράκτιο τουρισμό, τη διαχείριση του υδάτινου περιβάλλοντος και τις συναφείς δραστηριότητες. Περιλαμβάνει επίσης την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ όπως για παράδειγμα την κυματική ενέργεια, τον ειδικό τουρισμό, μουσεία με θέμα τη ναυτιλία, τη ναυπηγική τέχνη, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την καταγραφή / εξερεύνηση του θαλάσσιου κόσμου. Συνδέεται με επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις στη (θαλάσσια) βιολογία - βιοχημεία - βιοτεχνολογία, στα νέα υλικά, τις ΤΠΕ, τις νέες μορφές τουρισμού, τη θαλάσσια – υποβρύχια αρχαιολογία και ιστορία κλπ.
- 3. Βιώσιμη οικονομία των αναγκών**, που αποτελεί την κορυφαία στόχευση και αφορά οικοδόμηση της ποιότητας ζωής σε κάθε πτυχή της καθημερινής λειτουργίας της ατομικής και κοινωνικής ζωής. Οι προκλήσεις που αφορούν στην ποιότητα ζωής

² Περιφέρεια Αττικής, Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Αττικής, 2015. Οι Αστικές Αρχές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο πλήρες κείμενο της Στρατηγικής που βρίσκεται αναρτημένο στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ Αττικής (<http://www.pepattikis.gr/>).

περιλαμβάνουν ένα εξαιρετικά ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων: υγεία, παιδεία, διατροφή, ενέργεια, αναψυχή και τουρισμό, περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση, αστική λειτουργία, μεταφορές και χωρικές παρεμβάσεις, δημόσιες υπηρεσίες και δημοκρατική λειτουργία της κοινωνίας και του κράτους. Οι δυνατότητες ανάπτυξης σχετικών δραστηριοτήτων αφορούν τόσο στην αντιμετώπιση των οξύτων κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων όσο και στην ανάπτυξη λύσεων και τεχνολογικών ικανοτήτων με διεθνή εμβέλεια.

Η Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης διαπνέει το σύνολο σχεδόν του ΕΠ Αττικής 2014-2020, αφού μία σειρά επενδυτικών προτεραιοτήτων μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της. Μεταξύ των Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων που ενεργοποιούνται για την υλοποίηση των ΟΧΕ ιδιαίτερα ισχυρή είναι η συνάφεια που παρουσιάζουν οι παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των τριών πρώτων Θεματικών Στόχων του ΕΤΠΑ. Οι αντίστοιχες επενδυτικές προτεραιότητες παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Επενδυτικές προτεραιότητες που ενεργοποιούνται για την εφαρμογή δράσεων ΟΧΕ και συνδέονται άμεσα με την Περιφερειακή Στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
01	1b - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία	ΕΤΠΑ
02	2b - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ 2c - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	ΕΤΠΑ
03	3a - Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων 3c – Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών 3d – Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	ΕΤΠΑ

Οι προτεραιότητες της Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση ενσωματώνονται στις στρατηγικές που θα υποβληθούν από τις αστικές αρχές, προσαρμοσμένες στους στόχους της κάθε στρατηγικής, ιδιαίτερα όσον αφορά τις περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική, σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις οι οποίες δίνονται στο επόμενο Κεφάλαιο του παρόντος Οδηγού.

1.2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Όπως προαναφέρεται, η χρηματοδότηση της Στρατηγικής θα γίνει από το ΕΠ Αττικής 2014-2020. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση μιας στρατηγικής επιπρόσθετα και από άλλα

Επιχειρησιακά Προγράμματα, στα οποία προβλέπεται η χρηματοδότηση δράσεων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (πχ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»). Η κάθε επιμέρους ολοκληρωμένη στρατηγική είναι, επίσης, δυνατόν να περιλαμβάνει και παρεμβάσεις οι οποίες μπορούν να χρηματοδοτηθούν και από άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, ή από άλλες Πρωτοβουλίες και χρηματοδοτικούς πόρους.

Επιπλέον, είναι επιθυμητή η χρηματοδότηση μίας στρατηγικής και από πόρους εκτός ΕΣΠΑ, όπως για παράδειγμα από πόρους που προέρχονται από Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες οι οποίες δεν εντάσσονται στην δομή του ΕΣΠΑ, ή από πόρους του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας (προκειμένου για πράξεις κρατικών ενισχύσεων).

Στο Πίνακα 5 που ακολουθεί παρατίθεται η κατανομή των διαθέσιμων πόρων (σε όρους Δημόσιας Δαπάνης) οι οποίοι θα χρηματοδοτήσουν τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις ανά επενδυτική προτεραιότητα / ειδικό στόχο του Π.Ε.Π. Η ενημέρωση αυτή παρέχεται προς τις υποψήφιες Αστικές Αρχές ώστε αυτές να προσανατολιστούν καταρχάς για τον τύπο και την χρηματοοικονομική βαρύτητα/κατανομή των παρεμβάσεων στις οποίες μπορούν να επικεντρώσουν τη Στρατηγική τους, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη ότι:

- ♦ Η κατανομή των πόρων ανά **επενδυτική προτεραιότητα** αντανakλά δεσμεύσεις ανελαστικού χαρακτήρα τις οποίες έχει αναλάβει το ΕΠ Αττικής 2014-2020 με την έγκρισή του και ως εκ τούτου δεν μπορεί να ανατραπεί κατά την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- ♦ Η κατανομή των πόρων ανά **ειδικό στόχο** προσανατολίζει τις Αστικές Αρχές ως προς τους στόχους της Στρατηγικής τους και ιδιαίτερα ως προς τους ποσοτικούς στόχους εκροών και αποτελεσμάτων που περιλαμβάνονται στο ΕΠ και στην επίτευξη των οποίων πρέπει να συμβάλει η υλοποίηση κάθε επιμέρους Στρατηγικής. Οι ποσοτικοί στόχοι εκροών και αποτελεσμάτων είναι, επίσης, δεσμευτικοί για το Πρόγραμμα, οι πρώτοι δε, συνδέονται και με τους στόχους του Πλαισίου Επίδοσης, γεγονός το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη από τις Αστικές Αρχές κατά τη σύνταξη του Σχεδίου Δράσης τους και όσον αφορά στην ωριμότητα των παρεμβάσεων που θα ενταχθούν σε αυτό.

Πίνακας 5. Ενδεικτικοί διαθέσιμοι πόροι του ΕΠ Αττικής 2014-2020 για τη χρηματοδότηση παρεμβάσεων στις περιοχές εφαρμογής των ΟΧΕ.

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα	Ταμείο		Ενδεικτικά Πεδία Παρέμβασης	Διαθέσιμοι Πόροι
01 - Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	1b - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία	ΕΤΠΑ	61	Δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας σε ιδιωτικά ερευνητικά κέντρα συμπεριλαμβανομένης της συγκρότησης δικτύων	5.000.000
			62	Μεταφορά τεχνολογίας και συνεργασία πανεπιστημίων - επιχειρήσεων κατ' εξοχήν προς όφελος ΜΜΕ	
			64	Διεργασίες έρευνας και καινοτομίας σε ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων συστημάτων κουπονιών, διεργασιών, σχεδιασμού, υπηρεσιών και κοινωνικής καινοτομίας)	
02 - Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	2b - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ	ΕΤΠΑ	82	Υπηρεσίες και εφαρμογές ΤΠΕ για τις ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού εμπορίου, της ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας και διεργασιών δικτύωσης επιχειρήσεων), ζωντανά εργαστήρια, επιχειρηματίες στο διαδίκτυο και υπό σύσταση ΤΠΕ επιχειρήσεις κ.λπ.)	4.000.000
	2c - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	ΕΤΠΑ	48	ΤΠΕ: Άλλα είδη υποδομών ΤΠΕ/υπολογιστές μεγάλης κλίμακας/εξοπλισμός (συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρονικών υποδομών, κέντρων δεδομένων και αισθητήρων· επίσης, ενσωματωμένες σε άλλες υποδομές, όπως ερευνητικές εγκαταστάσεις, περιβαλλοντικές και κοινωνικές υποδομές)	4.000.000
			79	Πρόσβαση σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα (συμπεριλαμβανομένων ανοικτών δεδομένων ηλεκτρονικού πολιτισμού, ψηφιακών βιβλιοθηκών, ηλεκτρονικού περιεχομένου και ηλεκτρονικού τουρισμού)	

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα	Ταμείο		Ενδεικτικά Πεδία Παρέμβασης	Διαθέσιμοι Πόροι
			80	Υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής ένταξης, ηλεκτρονικής προσβασιμότητας, ηλεκτρονικής μάθησης και ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, ψηφιακός γραμματισμός	
03 - Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	3a - Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ	63	Στήριξη συνεργατικών σχηματισμών (cluster) και επιχειρηματικών δικτύων κατ' εξοχήν προς όφελος ΜΜΕ	19.807.000
			66	Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)	
			67	Επιχειρησιακή ανάπτυξη ΜΜΕ, στήριξη της επιχειρηματικότητας και των φυτωρίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένης της στήριξης σε τεχνολογικού (spin offs) και παράγωγες εταιρείες (spin outs))	
	3c - Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	ΕΤΠΑ	01	Γενική παραγωγική επένδυση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	20.000.000
	3d - Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας	ΕΤΠΑ	66	Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)	15.000.000
			75	Ανάπτυξη και προβολή των τουριστικών υπηρεσιών στις ΜΜΕ ή για τις ΜΜΕ	
			76	Ανάπτυξη και προβολή των πολιτιστικών και δημιουργικών στοιχείων ενεργητικού στις ΜΜΕ	
04 - Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	4c - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις	ΕΤΠΑ	13	Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	24.000.000

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα	Ταμείο		Ενδεικτικά Πεδία Παρέμβασης	Διαθέσιμοι Πόροι
	δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης		14	Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα	
05 - Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων	5α - Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα	ΕΤΠΑ	85	Προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας, προστασία της φύσης και πράσινη υποδομή	10.577.000
			87	Προσαρμογή σε μέτρα για την κλιματική αλλαγή και πρόληψη και διαχείριση κινδύνων σχετικών με το κλίμα, π.χ. διάβρωση, πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και συστημάτων και υποδομών διαχείρισης καταστροφών	
06 - Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	6α - Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις	ΕΤΠΑ	17	Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων (συμπεριλαμβανομένης της ελαχιστοποίησης, της διαλογής και μέτρων ανακύκλωσης)	3.000.000
	6c - Διατήρηση, προστασία και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.	ΕΤΠΑ	92	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή δημόσιων τουριστικών κεφαλαίων	15.764.000
			94	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	
	6e - Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπτυξη των πόλεων, την αναζωογόνηση και την	ΕΤΠΑ	89	Αποκατάσταση βιομηχανικών εγκαταστάσεων και μολυσμένων εκτάσεων	33.331.000
			90	Ποδηλατόδρομοι και μονοπάτια	

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα	Ταμείο		Ενδεικτικά Πεδία Παρέμβασης	Διαθέσιμοι Πόροι
	απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου		94	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή στοιχείων δημόσιας πολιτιστικής κληρονομιάς	
08 - Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού (ΕΚΤ)	8iii - Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων	ΕΚΤ	104	Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των καινοτομικών πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων	9.000.000
	8.v - Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές.	ΕΚΤ	106	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές	6.000.000
09 - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης (ΕΚΤ)	9i - Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστηριότητας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης	ΕΚΤ	109	Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστηριότητας συμμετοχής και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας	61.660.000
	9ii - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	ΕΚΤ	110	Κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	
	9iii - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών	ΕΚΤ	111	Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών	

Θεματικός Στόχος	Επενδυτική Προτεραιότητα	Ταμείο		Ενδεικτικά Πεδία Παρέμβασης	Διαθέσιμοι Πόροι
	9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας	ΕΚΤ	112	. Ενίσχυση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας	
	9v - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	ΕΚΤ	113	Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	
	9a - Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας	ΕΤΠΑ	55	Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη	22.000.000
10 - Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση	10a - Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης	ΕΤΠΑ	50	Εκπαιδευτική υποδομή για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και εκπαίδευση ενηλίκων	6.654.000
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ		ΕΤΠΑ – ΕΚΤ			1.298.965

1.3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία.

Γενικός Κανονισμός περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ 1303/2013:

- Άρθρο 15 (2) (α) (i) περί του περιεχομένου της Εταιρικής Σχέσης σε ό,τι αφορά στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις,
- Άρθρο 36, νομική βάση της χρήσης των ΟΧΕ,
- Άρθρο 96 (3) (β, γ) περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε ό,τι αφορά στις ΟΧΕ
- Άρθρο 123 (6) (7) περί του ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα
- Παράρτημα Ι (3.3) ενθάρρυνση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων
- Παράρτημα Ι (6) ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστούν καίριες εδαφικές προκλήσεις

Ειδικότερα για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη:

- Κανονισμός Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) 1301/2013:5
- Άρθρο 7 περί βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- Άρθρο 8 περί καινοτόμων δράσεων στον τομέα της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- Άρθρο 9 περί δικτύου αστικής ανάπτυξης.

Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) 1304/2013:

- Άρθρο 12 προβλέψεις για αστική ανάπτυξη.

Κανονισμός Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) 1299/2013:

- άρθρο 2 (3) (β) ανταλλαγής εμπειριών στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.

Νόμος για το Σύστημα Διαχείρισης, Ελέγχου και Εφαρμογής:

- Ν. 4314/2014, άρθρο 13

Οδηγοί Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

- Guidance for Member States, Programme Authorities and Cities, "Article 7 on Integrated Sustainable Urban Development of the Regulation 1301/2013 on the ERDF
- ITI Scenarios (Μελέτη που ανέθεσε η DG Regional and Urban Policy σε εξωτερικούς συνεργάτες και αναφέρεται σε πιθανές περιπτώσεις Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων).

Η **απόλυτη συμμόρφωση** με το κανονιστικό πλαίσιο είναι αναγκαία, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και παρακολούθηση των παρεμβάσεων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) κατά την περίοδο 2014-2020, έτσι ώστε να προκύπτει και από τις παρεμβάσεις για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη εμφανής προστιθέμενη αξία, καθώς και συγκεκριμένα ποσοτικά εκφρασμένα αποτελέσματα.

Η αυστηρή τήρηση του θεσμικού πλαισίου παρέχει, επίσης, τη δυνατότητα συνεχούς ελέγχου των παρεμβάσεων αυτών, για την προγραμματική συνέπεια τους ως προς την τήρηση του νομικού πλαισίου των ΕΔΕΤ, τη συμβολή τους στις ευρωπαϊκές στρατηγικές («Ευρώπη 2020», Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο) και ως προς την εκπλήρωση όσων αιρεσιμοτήτων για το Εθνικό Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) τις αφορούν.

Οι παρεμβάσεις οι οποίες υλοποιούνται μέσω Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης παρακολουθούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Για την οριστικοποίηση των δεδομένων που αφορούν στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση των παρεμβάσεων του ΕΣΠΑ όσον αφορά στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, εκδόθηκε η εξειδικευμένη Εγκύκλιος 81168/ΕΥΣΣΑ 1796/30.7.2015 του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, η οποία οριστικοποιεί:

- το Θεσμικό Πλαίσιο που ακολουθείται υποχρεωτικά
- τις τυπικές Περιοχές εφαρμογής για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη
- τις αρμοδιότητες κατά εμπλεκόμενο φορέα: Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ), Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ), Αστικές αρχές, Ενδιάμεσοι φορείς
- τις διαδικασίες και την αρμοδιότητα για την προετοιμασία των ΟΧΕ / ΒΑΑ
- το τυπικό περιεχόμενο της Γραπτής Συμφωνίας που συνάπτουν Διαχειριστική Αρχή και Αστική Αρχή.

Για τη ρύθμιση των διαδικασιών και αρμοδιοτήτων διαχείρισης των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης έτσι ώστε να είναι σύμφωνες με το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΣΠΑ, εκδόθηκαν από την Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης του Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Οδηγίες για τη Διαχείριση και Εφαρμογή των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης (Α.Π. 40134/ΕΥΘΥ/373-12.04.2016)³, οι οποίες, ειδικότερα ως προς τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη:

---

³ Οι δύο προαναφερόμενες εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού περιλαμβάνονται στο Παράρτημα της Πρόκλησης για την Υποβολή Προτάσεων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στο Ε.Π. Αττικής 2014-2020

- ορίζουν υποχρεώσεις θεσμικού πλαισίου ως προς την εμπλοκή αστικών αρχών στην επιλογή των πράξεων ή και στη διαχείριση και στον έλεγχο των πράξεων μιας Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και ως προς τον ορισμό Αστικής Αρχής ή άλλου τοπικού ή περιφερειακής ανάπτυξης φορέα ως Ενδιάμεσου Φορέα του Επιχειρησιακού Προγράμματος
- ορίζουν τις διαδικασίες και αρμοδιότητες για την επιλογή Στρατηγικής και την επιλογή ενδιάμεσου φορέα: ανάλογα με το αν η αστική αρχή θα εμπλακεί μόνο στην αξιολόγηση και επιλογή των πράξεων ή θα ανατεθεί σε φορέα η συνολική διαχείριση των πράξεων μιας στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης
- ορίζουν τις διαδικασίες και αρμοδιότητες για την επιλογή και έγκριση Πράξεων και στις δύο περιπτώσεις
- ορίζουν τις διαδικασίες και αρμοδιότητες για την παρακολούθηση της εφαρμογής των Στρατηγικών και την παρακολούθηση του Ενδιάμεσου Φορέα
- θέτουν τα κριτήρια για την αξιολόγηση του Ενδιάμεσου Φορέα και ανάθεσης σ' αυτόν των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων με βάση Υπόδειγμα Υπουργικής Απόφασης.

Τέλος, στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης συγκροτήθηκε **Δίκτυο Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης**, με σκοπό το συντονισμό και την παρακολούθηση των εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής 2014-2020. Το Δίκτυο έχει ως αρμοδιότητες την ανάπτυξη διαλόγου για το βέλτιστο σχεδιασμό, την εξασφάλιση ολοκληρωμένης προσέγγισης των στρατηγικών, τη διαχείριση και παρακολούθηση τους, την παροχή τεχνογνωσίας, την ανάδειξη προτεραιοτήτων και προτάσεων, την ανταλλαγή ιδεών και γνωστοποίηση καλών πρακτικών, τη συνεχή ενημέρωση σε θέματα που άπτονται του θεσμικού και νομικού πλαισίου, την αξιοποίηση των πορισμάτων από τις αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ και των ΕΠ.

1.4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΧΕ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ – ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Ο Ενδιάμεσος Φορέας ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 4314 και τα άρθρα 36 και 123 (6) (7) του Γενικού Κανονισμού 1303/2013 και 7 (4) (5) του Κανονισμού ΕΤΠΑ 1301/2013. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 13, Ν. 4314/2014, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και όπου απαιτείται του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή άλλου συναρμόδιου Υπουργού, μετά από εισήγηση του οικείου Περιφερειάρχη, δύνανται να ορίζονται Ενδιάμεσοι Φορείς, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη διαχείριση μέρους ενός ΕΠ ή συγκεκριμένα καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής του εν λόγω ΕΠ, για δράσεις ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, σύμφωνα με το Άρθρο 123, παρ.7 και 6 του Κανονισμού αντίστοιχα.

Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Ε.Π. Αττικής 2014-2020 θα εκχωρήσει τη συνολική διαχείριση των ΟΧΕ, σε *Ενδιάμεσους Φορείς*, οι οποίοι μπορούν είτε να είναι οι ίδιες οι Αστικές Αρχές, είτε αυτές να χρησιμοποιήσουν άλλον ενδιάμεσο φορέα. Ειδικά για τις παρεμβάσεις που αφορούν σε πράξεις κρατικών ενισχύσεων, αυτές μπορούν να υλοποιηθούν είτε από αυτούς τους Ενδιάμεσους Φορείς, είτε από τον Ενδιάμεσο Φορέα Κρατικών Ενισχύσεων που θα επιλεγεί από την ΕΥΔ για τη διαχείριση των πράξεων κρατικών ενισχύσεων του Ε.Π. Αττικής 2014-2020.

Η έγκριση των στρατηγικών που θα υποβληθούν προϋποθέτει την αξιολόγηση της διαχειριστικής επάρκειας της Αστικής Αρχής ή του προτεινόμενου Ενδιάμεσου Φορέα, όσον αφορά τη Διαχείριση της ΟΧΕ. Για τον ορισμό και επιλογή των Ενδιάμεσων Φορέων εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (βλ. Λίστα L.V.1.1: Κατάλογος σημείων αξιολόγησης υποψήφιου ενδιάμεσου φορέα, Κεφ. 5 του παρόντος Οδηγού) σχετικά κριτήρια.

Οι Ενδιάμεσοι Φορείς (Αστικές Αρχές ή άλλοι) συνεργάζονται με την ΕΥΔ του Ε.Π. Αττικής 2014-2020, σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης της ΟΧΕ, ενώ η τελευταία διατηρεί το δικαίωμα του ελέγχου της επιλεξιμότητας κάθε πράξης που εντάσσεται στις ΟΧΕ από τους Ενδιάμεσους Φορείς. Το Κεφάλαιο 4 του παρόντος Οδηγού περιγράφει το πλαίσιο υλοποίησης και διαχείρισης των ΟΧΕ στην Περιφέρεια Αττικής για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

1.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Οι Αστικές Αρχές θα υποβάλουν τις Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, μετά από πρόσκληση που θα δημοσιεύσει η ΕΥΔ του ΕΠ Αττικής 2014-2020.

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης, οι εν δυνάμει Αστικές Αρχές θα υποβάλλουν, στην καθορισμένη από την πρόσκληση προθεσμία υποβολής, προτάσεις οι οποίες θα αφορούν συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης, για έναν από τους δύο τύπους περιοχών (υποβαθμισμένες περιοχές ή περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική), αναλυτική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης με παρεμβάσεις που προτείνεται να υλοποιηθούν, αναλυτικό προϋπολογισμό, μέχρι το ύψος που καθορίζεται παρακάτω, καθώς και λεπτομερή περιγραφή του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης και των καθηκόντων που πρόκειται να αναλάβει.

Σε περίπτωση που η Αστική Αρχή κρίνει ότι δεν καλύπτει πλήρως τα κριτήρια επάρκειας για την ανάληψη καθηκόντων συνολικής διαχείρισης της Στρατηγικής, με βάση τα οριζόμενα στο Κεφάλαιο 4 του παρόντος Οδηγού και τα Κριτήρια Αξιολόγησης του Κεφαλαίου 5 που αφορούν στην αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος διακυβέρνησης, προτείνει τον Ενδιάμεσο Φορέα που θα αναλάβει τα καθήκοντα της διαχείρισης ή προβαίνει σε συγκεκριμένες ενέργειες μετά την έγκριση της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και του Σχεδίου Δράσης.

Κάθε Αστική Αρχή που θα υποβάλει πρόταση μπορεί να είναι, βάσει της σχετικής εγκυκλίου για τον σχεδιασμό των ΟΧΕ: είτε μεμονωμένος Δήμος, είτε εταιρικό σχήμα με επικεφαλής μία Δημοτική Αρχή, στο οποίο μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι φορείς της περιοχής, είτε δίκτυο Δήμων σε σχήματα / συμπράξεις ενώ ειδικά για την Περιφέρεια Αττικής ρόλο Αστικής Αρχής δύναται να αναλάβει και η Μητροπολιτική Περιφέρεια Αττικής καθώς βάσει του άρθρου 210 του Ν. 3852/2010 επιφορτίζεται και με αρμοδιότητες μητροπολιτικού χαρακτήρα.

Διευκρινίζεται ότι κάθε εταίρος μπορεί να συμμετέχει μόνο σε μία πρόταση ΒΑΑ και μόνο σε μία υποψήφια Αστική Αρχή.

Οι προτάσεις των Αστικών Αρχών υποβάλλονται σε πρότυπο Έντυπο Υποβολής Πρότασης και ακολουθούν τις γενικές ή ειδικές κατευθύνσεις που παρέχονται από τον Οδηγό για το ακριβές περιεχόμενο των προτάσεων και τον τρόπο παρουσίασής τους.

Ο συνολικός προϋπολογισμός που διατίθεται στο πλαίσιο της πρόσκλησης για τη χρηματοδότηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Δημόσια Δαπάνη) μπορεί να ανέλθει έως **261.091.965 ευρώ** και αναλύεται ως εξής:

Πίνακας 5: Συνολικός Προϋπολογισμός ανά Ταμείο που διατίθεται από το ΕΠ Αττικής 2014-2020 για τη χρηματοδότηση των ΟΧΕ.

ΤΑΜΕΙΟ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
Ε.Τ.Π.Α.	147.262.932,00	36.815.733,00	184.078.665,00
Ε.Κ.Τ	61.610.640,00	15.402.660,00	77.013.300,00
ΣΥΝΟΛΟ	208.873.572,00	52.218.393,00	261.091.965,00

Σημείωση: Από τους πόρους του παραπάνω πίνακα **1.298.965,00 ευρώ** αφορούν ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ, που θα προέλθει από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.

Ο προϋπολογισμός που μπορεί να εγκριθεί για χρηματοδότηση από το ΕΠ «Αττική» 2014-2020 για κάθε μία πρόταση βρίσκεται μεταξύ των 20 εκ. ευρώ (κατ' ελάχιστο όριο) και 100 εκ. ευρώ (κατά μέγιστο όριο) σε όρους Δημόσιας Δαπάνης. Οι προτάσεις οι οποίες θα υποβληθούν δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να βρίσκονται εκτός των ορίων αυτών.

Επιπλέον, οι προτάσεις πρέπει υποχρεωτικά να τηρούν τα ελάχιστα όρια προϋπολογισμού ανά Θεματικό Στόχο, ανάλογα του τύπου περιοχής για την οποία υποβάλλεται πρόταση, όπως αυτά αναφέρονται στον Οδηγό Εφαρμογής.

Συνίσταται στους υποψήφιους φορείς να μην επιδιώξουν να προσεγγίσουν το ανώτατο όριο των 100 εκ. με μη-ώριμα ή/και μη-συμβατά έργα, καθώς αυτό θα αδυνατίσει την υποψηφιότητα αλλά και θα οδηγήσει σε απόρριψη τμήματος ή του συνόλου της

πρότασης αν αυτή δεν διακρίνεται από συνοχή και δεν είναι ολοκληρωμένη σε κάθε επίπεδο όπως προσδιορίζει ρητά η προκήρυξη.

Εάν ο προϋπολογισμός μιας πρότασης υπερβαίνει το όριο των 100 εκ. σε όρους Δημόσιας Δαπάνης, η Αστική Αρχή πρέπει να αποδεικνύει την εξασφάλιση της πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλους, εκτός ΕΠ Αττικής πόρους, για την κάλυψη του πέραν των 100 εκ. ευρώ τμήματος του προϋπολογισμού.

Σε περίπτωση κατανομής πρόσθετων πόρων στις εγκεκριμένες προτάσεις, το παραπάνω (ανώτατο) όριο δύναται να αναπροσαρμοστεί.

Για τις Στρατηγικές οι οποίες θα εγκριθούν, η ΕΥΔ του ΕΠ Αττικής 2014-2020 διατηρεί το δικαίωμα έγκρισης μέρους των προτεινόμενων παρεμβάσεων και αναδιάρθρωσης του Σχεδίου Δράσης και κατά συνέπεια αναδιάρθρωσης και του προτεινόμενου προϋπολογισμού τους, λαμβάνοντας υπόψη τη συνάφεια των παρεμβάσεων με την προτεινόμενη στρατηγική, την ωριμότητά τους, τη συμβολή τους στους στόχους του Ε.Π. Αττικής 2014-2020 (N+3, πλαίσιο επίδοσης, δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων) και τα συμπεράσματα της ανάλυσης κινδύνου.

Η αξιολόγηση προτάσεων που θα υποβληθούν από τις Αστικές Αρχές θα αξιολογηθούν με βάση δύο ενότητες κριτηρίων:

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ
2. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, τα οποία εφαρμόζονται σε όσες προτάσεις πληρούν τα κριτήρια αποδοχής της αίτησης.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Τα κριτήρια αποδοχής της αίτησης (πληρότητα του φακέλου υποψηφιότητας) αφορούν στον έλεγχο της συμβατότητας της πρότασης που υποβάλλεται με όσα προβλέπονται στην παρούσα πρόσκληση και γενικότερα με τις πρόνοιες του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και εν γένει των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

Τα κριτήρια αποδοχής εφαρμόζονται ενιαία και για τους δύο τύπους περιοχών, τόσο για τις υποβαθμισμένες περιοχές όσο και για τις περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική.

Η πρόταση γίνεται αποδεκτή μόνο αν αξιολογηθεί θετικά σε όλα κριτήρια αποδοχής.

Τα κριτήρια αποδοχής ορίζονται στο Κεφάλαιο 5 του Οδηγού Εφαρμογής.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ΕΥΔ του ΕΠ Αττικής 2014-2020 **αξιολογεί τις προτάσεις** σύμφωνα με τα εγκεκριμένα από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Ε.Π κριτήρια επιλογής των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής ανάπτυξης. Τα κοινά κριτήρια αξιολόγησης και για τους δύο τύπους περιοχών είναι:

- Αξιολόγηση της περιοχής παρέμβασης
- Αξιολόγηση της στρατηγικής
- Αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης και του Χρηματοδοτικού Σχεδίου
- Αξιολόγηση του συστήματος διακυβέρνησης, της θεσμικής και διαχειριστικής ικανότητας κάθε αστικής αρχής.

Ειδικότερα:

1. Τα τρία πρώτα κριτήρια βαθμολογούνται με βάση ένα σύστημα επιμέρους υποκριτηρίων (βλ. Κεφάλαιο 5 του παρόντος Οδηγού) και σταθμίζονται με βάση τους ακόλουθους συντελεστές στάθμισης:

A. Αξιολόγηση της περιοχής παρέμβασης	30%
B. Αξιολόγηση της στρατηγικής	30%
Γ. Αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης και του Χρηματοδοτικού Σχεδίου	40%
Δ. Αξιολόγηση του συστήματος διακυβέρνησης, της θεσμικής και διαχειριστικής ικανότητας κάθε αστικής αρχής.	NAI/OXI

Η ανάλυση των κριτηρίων αυτών ανά τύπο περιοχής αποτυπώνεται στο Κεφάλαιο 5 του παρόντος Οδηγού Εφαρμογής.

Η αξιολόγηση των προτάσεων που κρίθηκαν ως αποδεκτές, γίνεται με συγκριτική διαδικασία σε δυο (2) στάδια.

1ο ΣΤΑΔΙΟ

Σε πρώτο στάδιο αξιολογούνται τα βαθμολογούμενα κριτήρια A, B και Γ (όπως αυτά παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 5 του Οδηγού Εφαρμογής) που αφορούν στην προτεινόμενη Στρατηγική και στο Σχέδιο Δράσης που την συνοδεύει και βάσει αυτών προκύπτει ο πίνακας κατάταξης και βάση αυτού η Εγκριτική Απόφαση

2ο ΣΤΑΔΙΟ

Στο δεύτερο στάδιο, και εφόσον η συνολική βαθμολογία από το προηγούμενο στάδιο ξεπερνά το ελάχιστο όριο που προσδιορίζεται στον Οδηγό Εφαρμογής (Κεφ. 5, Ενότητα 5.1), τότε αξιολογείται το σύστημα διακυβέρνησης, η θεσμική και διαχειριστική ικανότητα του Φορέα που θα αναλάβει τη διαχείριση (κριτήριο Δ), με βάση τη διαδικασία και το σύστημα των επιμέρους κριτηρίων που παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 5 του Οδηγού Εφαρμογής.

Σε περίπτωση που κάποια πρόταση έχει λάβει, στα κριτήρια: A, B και Γ, βαθμολογία που εξασφαλίζει την έγκριση της Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης της αλλά δεν

εκπληρώνεται το κριτήριο Δ (σύστημα διακυβέρνησης, θεσμική και διαχειριστική ικανότητα), τότε η Διαχειριστική Αρχή εγκρίνει την Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης και προσκαλεί την αντίστοιχη Αστική Αρχή να προβεί εντός 4μήνου - από την ημερομηνία ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης ως προς τα κριτήρια Α, Β και Γ - στις αναγκαίες τροποποιήσεις / ενέργειες που θα επιτρέψουν την θετική αξιολόγηση του κριτηρίου Δ και την οριστική έγκριση της υποβληθείσας πρότασης. Για τις Αστικές Αρχές που, μετά το πέρας της προκαθορισμένης προθεσμίας (4 μήνες), δεν θα κατορθώσουν να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις για θετική αξιολόγηση του κριτηρίου Δ, η πρόταση που έχουν υποβάλλει θα απορριφθεί.

2. Η αξιολόγηση του συστήματος διακυβέρνησης, καθώς και της θεσμικής και διαχειριστικής ικανότητας της αστικής αρχής γίνεται με βάση τα υπο-κριτήρια που παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 5.

3. Κατά τη φάση της εκ νέου υποβολής του συστήματος Διακυβέρνησης όταν αυτό απαιτηθεί (μη εκπλήρωση του κριτηρίου Δ εξ αρχής), οι Αστικές Αρχές πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις παρατηρήσεις, υποδείξεις ή προτάσεις της ΕΥΔ. Η εκπλήρωση των κριτηρίων αξιολόγησης όσον αφορά την επάρκεια του συστήματος διακυβέρνησης συνεπάγεται την άμεση έγκριση των συγκεκριμένων αστικών αρχών στο ΕΠ Αττικής 2014-2020 και τη δρομολόγηση της Απόφασης Ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα.

4. Το πέρας του 1^{ου} Σταδίου Αξιολόγησης είναι κοινό για όλες τις προτάσεις που θα τύχουν αξιολόγησης και ορίζεται με την έκδοση του Πίνακα Κατάταξης. Ουσιαστικά το πέρας του 1^{ου} Σταδίου αποτελεί και το πέρας της συγκριτικής αξιολόγησης των προτάσεων

5. Το πέρας του 2ου Σταδίου Αξιολόγησης ΔΕΝ είναι κοινό για όλες τις προτάσεις που θα τύχουν αξιολόγησης καθώς η διαδικασία αξιολόγησης του κριτηρίου Δ εξετάζεται ξεχωριστά για κάθε πρόταση σύμφωνα με τα παραπάνω.

6. Σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας αξιολόγησης, η ΕΥΔ μπορεί να αποστείλει παρατηρήσεις προς τις υποψήφιες Αστικές Αρχές και να εισηγείται πιθανές αλλαγές στο προτεινόμενο σχέδιο στρατηγικής που έχει υποβληθεί. Οι αλλαγές μπορούν να αφορούν οποιοδήποτε στοιχείο της πρότασης (περιοχή παρέμβασης, κατανομή προϋπολογισμών ανά προτεραιότητα, εκτίμηση αποτελεσμάτων και εκροών, στοιχεία του σχεδίου δράσης ή/και του συστήματος διακυβέρνησης, κλπ).

7. Για κάθε πρόταση που η διαδικασία αξιολόγησης του συνόλου των κριτηρίων (κατηγορίες: Α, Β, Γ, Δ) έχει αποβεί θετική (είτε κατά την αρχική εξέταση του κριτηρίου Δ είτε μετά από διορθωτικές ενέργειες και πάντα μέσα σε διάστημα 4 μηνών, όπως περιγράφεται παραπάνω) η Περιφερειάρχης Αττικής:

α) εκδίδει Απόφαση Έγκρισης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης μετά από εισήγηση της ΕΥΔΕΠ Περιφέρειας Αττικής,

β) εισηγείται στον Υπουργό Οικονομίας και Ανάπτυξης τον ορισμό του Ενδιάμεσου Φορέα ή Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης, σύμφωνα με το άρθρο 13, Ν. 4314/2014 (όπως ισχύει)) και τη διαδικασία ΔV.1 «Ορισμός Ενδιάμεσου Φορέα» του εγκεκριμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

2.1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η Περιφέρεια Αττικής σύμφωνα με την τυπολογία ΟΟΣΑ - ΕΕ είναι μια *κυρίαρχα αστική περιοχή* και αποτελεί τη μοναδική *Μητροπολιτική Περιφέρεια* της χώρας. Η χωρική προσέγγιση, σύμφωνα με το ΕΠ Αττικής 2014-2020, βασίζεται στην προώθηση των αρχών της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για το σύνολο της Λειτουργικής Αστικής Περιοχής, που είναι ευρύτερη των διοικητικών ορίων των μεμονωμένων Δήμων και οριοθετείται ως Πολεοδομικό Συγκρότημα Αθήνας – Πειραιά.

Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στην περιφέρεια αναδεικνύει την ύπαρξη δύο τύπων αστικών περιοχών, με διακριτά χαρακτηριστικά. Τις υποβαθμισμένες περιοχές και τις περιοχές οι οποίες εμφανίζουν μία αναπτυξιακή δυναμική. Κάθε τύπος περιοχής αντιμετωπίζει διακριτές χωροταξικές, οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, πολιτιστικές προκλήσεις και αποτελεί πεδίο άσκησης της πολιτικής του ΕΠ Αττικής 2014-2020, μέσω των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων.

Το εύρος των χωρικών προκλήσεων στην Περιφέρεια Αττικής, η ανάγκη πολυεπίπεδης αντιμετώπισής τους και ο μητροπολιτικός χαρακτήρας τους, συνεπάγεται την αναζήτηση ευρύτερων και συνδυασμένων σχεδιασμών και επιχειρησιακών σχημάτων της Αυτοδιοίκησης. Η ανάπτυξη διαχωρικών, διαδημοτικών συνεργασιών μπορεί να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις, καλύπτοντας χωρικές διαδημοτικές ενότητες, ομοιογενείς ως προς τα προβλήματα τους ή τις προκλήσεις που παρουσιάζονται σε τομεακό και χωρικό επίπεδο (π.χ. υποβαθμισμένα τοπικά κέντρα και άξονες, ενότητες μνημείων, τοπίων, πράσινων διαδρομών, μεγάλοι διαδημοτικοί εμπορικοί άξονες, μεγάλοι διαδημοτικοί κυκλοφοριακοί άξονες, γειτνιάζουσες περιοχές αποκλεισμού ευπαθών ή μειονεκτουσών ομάδων, ανυπαρξία σε ευρύτερες διαδημοτικές ενότητες σχεδιασμού και εφαρμογών βιώσιμης κινητικότητας κ.α.)

2.1.1. Βασικά Χαρακτηριστικά Υποβαθμισμένων Περιοχών στην Περιφέρεια Αττικής

Στο *Χωροταξικό – Πολεοδομικό επίπεδο*, η υφιστάμενη κατάσταση της Περιφέρειας Αττικής, έχει μελετηθεί στο πλαίσιο του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας - Αττικής 2014 - ΡΣΑ, (Ν.4277/14), το οποίο αναδεικνύει ως βασικές αναγκαιότητες την κοινωνικοοικονομική ανασυγκρότηση του αστικού χώρου, την χωροταξική δομή και οργάνωση των δραστηριοτήτων, την προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, του τοπίου και των πολιτιστικών πόρων, την χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων και υποδομών μεταφορικής, τεχνικής, διοικητικής και κοινωνικής υποδομής, την πολεοδομική οργάνωση, το σχεδιασμό περιοχών ή ζωνών

ειδικού ενδιαφέροντος ή ειδικών προβλημάτων και τον συντονισμό των χωρικών μελετών και προγραμμάτων, καθώς και την προσπάθεια ένταξης στο σχεδιασμό παρεμβάσεων μητροπολιτικής σημασίας.

Οι κατευθύνσεις αυτές ενσωματώνονται στην Στρατηγική των ΟΧΕ η οποία επιδιώκει την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της Αθήνας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων, τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη, την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τη δίκαιη και ισορροπημένη κατανομή των πόρων και των ωφελειών από την ανάπτυξη, την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και καταπολέμηση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού που έχουν χωρική διάσταση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Σε **οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο**, οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην Αττική αντανakλώνται σε σειρά μεγεθών, όπως η μείωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στην Περιφέρεια, το κλείσιμο μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων, η εμφάνιση εξαιρετικά υψηλών ποσοστών ανεργίας και η επιδείνωση των φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι παρατηρούμενες ενδο-περιφερειακές ανισότητες, αφού στην Αττική διαμορφώνονται θύλακες όπου η επιδείνωση των παραπάνω μεγεθών εμφανίζεται με ιδιαίτερη οξύτητα.

Η Αττική σε όλη τη δεκαετία του 2000-2010 και μέχρι την πολυδιάστατη κρίση που έπληξε την ελληνική οικονομία και κοινωνία κατά τα τελευταία χρόνια, αναπτύχθηκε με ταχύτερους ρυθμούς, τόσο από τους αντίστοιχους εθνικούς όσο και της ΕΕ, βελτιώνοντας συνεχώς τη σχετική της θέση ως προς τη συμβολή του περιφερειακού στο εθνικό ΑΕΠ. Η Περιφέρεια παράγει το 48% του συνολικού ΑΕΠ και της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της Χώρας και το 0,86% της ΕΕ27 (2011). Η οικονομική κρίση της χώρας και η παρατεταμένη ύφεση προκάλεσαν τάσεις απόκλισης σε όλους τους βασικούς αναπτυξιακούς δείκτες της Περιφέρειας. Η Αττική έχει πληγεί από την κρίση σε μεγαλύτερο βαθμό από όσο οι υπόλοιπες Περιφέρειες της Χώρας, όπως αποτυπώνεται τόσο στην ραγδαία πτώση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όσο και στην εμφάνιση εξαιρετικά υψηλών ποσοστών ανεργίας, αποτέλεσμα της μεγάλης συγκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων της χώρας σε αυτή.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας το 2011 αντιστοιχούσε στο 107% του ΑΕΠ των 27 (ΕΕ28=100). Η εξέλιξη αυτή συνιστά σημαντική υποχώρηση του ΑΕΠ της Περιφέρειας από το 122% το 2008, 125% του 2009 και 117% το 2010, ενώ τα επόμενα έτη είναι έτη περαιτέρω όξυνσης της οικονομικής κρίσης και εκτιμάται ακόμα μεγαλύτερη μείωση.

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2013), η συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στην Περιφέρεια παρουσιάζει μείωση κατά 2,41% μεταξύ των ετών 2011 και 2013 (τρέχουσες τιμές). Μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση από το σύνολο της Περιφέρειας παρουσιάζουν οι χωρικές ενότητες της Ανατολικής Αττικής (3,04%), του Νότιου Τομέα Αθηνών (2,91%), του Βόρειου Τομέα Αθηνών (2,83%) και του

Δυτικού Τομέα Αθηνών (2,63%) και συγκριτικά μικρότερη μείωση οι περιοχές του Πειραιά και Νήσων (1,68%), του Κεντρικού Τομέα Αθηνών (1,96%) και της Δυτικής Αττικής (2,09%). Αντίστοιχη είναι και η μείωση του κατά κεφαλή ΑΕΠ στην Περιφέρεια, με βάση τα προσωρινά δεδομένα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, το οποίο μειώνεται κατά 12,4% μεταξύ των ετών 2011 και 2013 σε τρέχουσες τιμές. Σημαντικότερη είναι η μείωση στη Δυτική Αττική (22,8%), ενώ ακολουθεί η Ανατολική Αττική (14,8%). Οι αποκλίσεις ως προς την μείωση του ΑΕΠ μεταξύ των επιμέρους χωρικών ενοτήτων υποδηλώνουν τάσεις εμβάθυνσης των ενδοπεριφερειακών οικονομικών ανισοτήτων, ως αποτέλεσμα της κρίσης.

Η Περιφέρεια Αττικής αποτελεί το κύριο οικονομικό κέντρο της χώρας, συγκεντρώνοντας περί το 35% των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) της χώρας, οι οποίες επιτυγχάνουν αντίστοιχα το 67% του κύκλου εργασιών σε εθνικό επίπεδο, ενώ αποτελεί και την κύρια εξαγωγική πύλη. Το 94% περίπου των ΜΜΕ απασχολεί έως 9 εργαζόμενους και πραγματοποιεί ετήσιους τζίρους έως 500 χιλ. €, ενώ βάσει ερευνών, διαπιστώνεται ότι περίπου το 80% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας έχει τη μορφή οικογενειακής επιχείρησης. Το 2013 στην Περιφέρεια Αττικής απασχολείται το 37,9% της συνολικής απασχόλησης της χώρας (ΕΛΣΤΑΤ, προσωρινά στοιχεία).

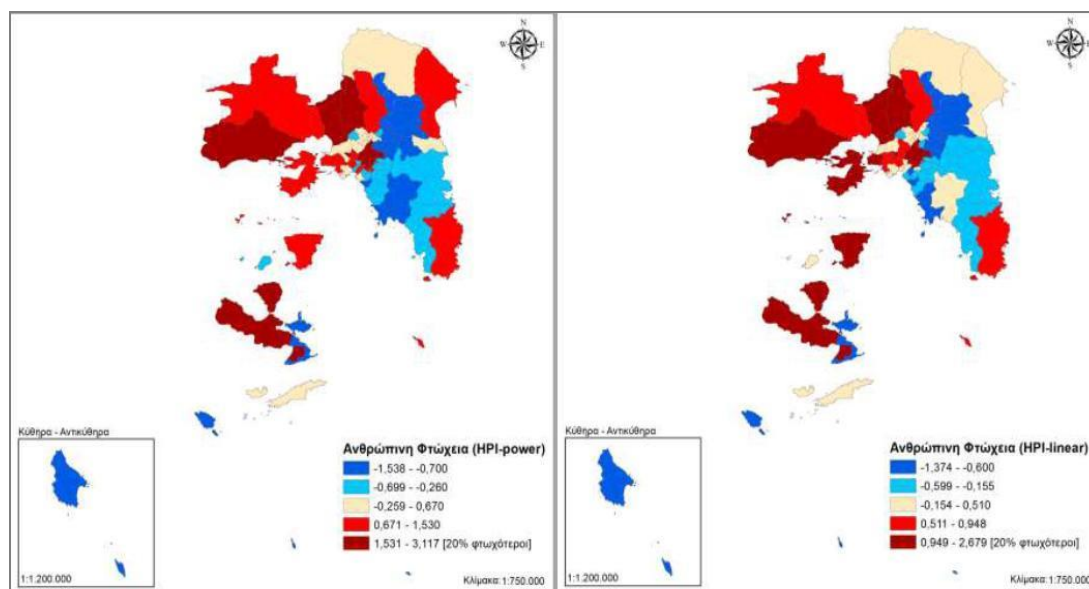
Η Αττική έχει την μεγαλύτερη συμμετοχή στο κλείσιμο ΜΜΕ κατά την περίοδο της κρίσης (περίπου 250.000 επιχειρήσεις στο σύνολο της χώρας), με αποτέλεσμα την ένταση της ανεργίας, την επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης και την αύξηση του ποσοστού των κατοίκων της Περιφέρειας που αντιμετωπίζουν κινδύνους φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ιδιαίτερη ένταση παρουσιάζει η μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων που λειτουργούν στις δυτικές περιοχές του Λεκανοπεδίου. Η Περιφέρεια αν και ευρωπαϊκή Μητρόπολη δεν αξιοποιεί το δυναμισμό της για την προσέλκυση επενδύσεων και εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, αφού η Αθήνα κατατάσσεται στην τελευταία θέση των Ευρωπαϊκών Πόλεων ως επιχειρηματικό κέντρο: από την 32η θέση το 2006 στην 34η θέση το 2009 και στην 36η (τελευταία) το 2010 και το 2011.

Άμεση είναι η αντανάκλαση των παραπάνω αρνητικών εξελίξεων στην αγορά εργασίας. Η εξέλιξη της ανεργίας στην Περιφέρεια αναδεικνύει την Αττική ως μία από τις πλέον πληττόμενες Περιφέρειες στην Ευρώπη, ενώ με την παγίωση της οικονομικής κρίσης, την κατάρρευση του εμπορίου, την αποβιομηχάνιση και την αύξησή της ανεργίας η φτώχεια έλαβε εκρηκτικές διαστάσεις. Σύμφωνα με την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφές Πληθυσμού 2001, 2011), παρατηρείται γενική αύξηση του ποσοστού ανεργίας στο σύνολο των δήμων του Λεκανοπεδίου Αττικής, με την αύξηση να φτάνει και να ξεπερνάει στην πλειοψηφία των περιπτώσεων τον διπλασιασμό του αριθμού των ανέργων εντός της δεκαετίας 2001-2011. Η εντονότερη αύξηση παρατηρείται στους κεντρικούς Δήμους του Λεκανοπεδίου, με το Δήμο Αθηναίων να ξεχωρίζει λόγω και της αυξημένης συγκέντρωσης πληθυσμού σε αυτόν. Σημαντική συγκέντρωση του άνεργου πληθυσμού καταγράφεται επίσης στους Δυτικούς Δήμους του Λεκανοπεδίου με τον Πειραιά να παρουσιάζει ανάλογη μεταβολή. Στις περιοχές βόρεια και νότια του κέντρου της Αθήνας παρατηρείται ελαφρά μικρότερη μεταβολή του αριθμού των ανέργων με την αύξηση ωστόσο να παραμένει έντονη.

Βάσει του τύπου των νοικοκυριών, το μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας σε επίπεδο χώρας για το 2013 αντιμετωπίζουν τα νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με εξαρτώμενα παιδιά με ποσοστό 38%. Οι μονογονεϊκές οικογένειες με τουλάχιστον ένα εξαρτώμενο παιδί ακολουθούν με ποσοστό 37,2% ενώ ακόμα και η «τυπική δομή» οικογένειας όπως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, τα νοικοκυριά δηλαδή με δύο ενήλικες και δύο εξαρτώμενα τέκνα παρουσιάζουν επίσης υψηλά ποσοστά κινδύνου φτώχειας, τα οποία για το έτος 2013 έφτασαν το 25,6%.

Σύμφωνα με μελέτη που εκπόνησε η Περιφέρεια Αττικής⁴, το 20% του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής με τον υψηλότερο δείκτη ανθρώπινης φτώχειας κατοικεί στους Δήμους Φυλής, Ασπροπύργου, Αγίας Βαρβάρας, Μεγαρέων, Τροιζηνίας και Αθηναίων ενώ το 20% του πληθυσμού με το χαμηλότερο δείκτη φτώχειας κατοικεί στους δήμους Παλλήνης, Γαλασίου, Κρωπίας, Χαλανδρίου, Πεντέλης, Αμαρουσίου, Λυκόβρυσης - Πεύκης, Βάρης - Βούλας- Βουλιαγμένης, Αγίας Παρασκευής, Παπάγου - Χολαργού, Σπετσών, Κηφισίας, Πόρου, Αλίμου, Διονύσου, Βριλησίων, Κυθήρων και Φιλοθέης – Ψυχικού. Τα αποτελέσματα και σε αυτή την περίπτωση μας δείχνουν με σαφήνεια πως οι περιοχές του δυτικού Λεκανοπεδίου βρίσκονται σε δυσμενή σχέση συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές, ενώ οι περιοχές του βόρειου τμήματος του Λεκανοπεδίου παρουσιάζουν πιο ικανοποιητική εικόνα.

Ανθρώπινη Φτώχεια στην Περιφέρεια Αττικής

Πηγή: ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, «Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας», Δείκτες ανθρώπινης φτώχειας ΟΗΕ, σελ 11

Για την στατιστική επεξεργασία και συνθετική απεικόνιση των χαρακτηριστικών υποβάθμισης μιας περιοχής, όπως αυτά που περιγράφονται παραπάνω, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφοροι δείκτες, όπως είναι ο Δείκτης Στέρησης Townsend (TDI) ο οποίος προκύπτει συνυπολογίζοντας χαρακτηριστικά όπως το ποσοστό των ανέργων

στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ηλικίας 16 ετών και άνω, το ποσοστό των νοικοκυριών που δεν έχουν δικό τους αυτοκίνητο, το ποσοστό των νοικοκυριών που δεν έχουν ιδιόκτητη κατοικία, την πυκνότητα των νοικοκυριών, οριζόμενη ως το ποσοστό των πολυπληθών νοικοκυριών (με περισσότερα από 1 άτομο ανά δωμάτιο). Από την εκτίμηση του δείκτη στην Περιφέρεια Αττικής προκύπτει ότι παρατηρείται ισχυρή διαφοροποίηση των ποσοστών στέριξης ανάμεσα σε κεντρικό/δυτικό και νότιο λεκανοπέδιο, ενώ η ψαλίδα ανοίγει ακόμα περισσότερο προχωρώντας σε περιοχές βόρεια του κέντρου της Αθήνας. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η συγκέντρωση του φτωχότερου πληθυσμού στους Δήμους Αθηναίων και Καλλιθέας, που ακολουθούνται από μία ομάδα δέκα Δήμων στους οποίους, επίσης, παρουσιάζονται υψηλές τιμές του δείκτη. Πρόκειται για τους Δήμους Ζωγράφου, Καισαριανής, Περιστερίου, Αγ. Βαρβάρας, Αιγάλεω, Μοσχάτου – Ταύρου, Πειραιώς, Κορυδαλλού, Αγ. Ιωάννη Ρέντη και Περάματος.

Περαιτέρω, σημαντικά χαρακτηριστικά υποβάθμισης καταγράφονται στον τομέα του **περιβάλλοντος**, στο Λεκανοπέδιο Αττικής, όπως:

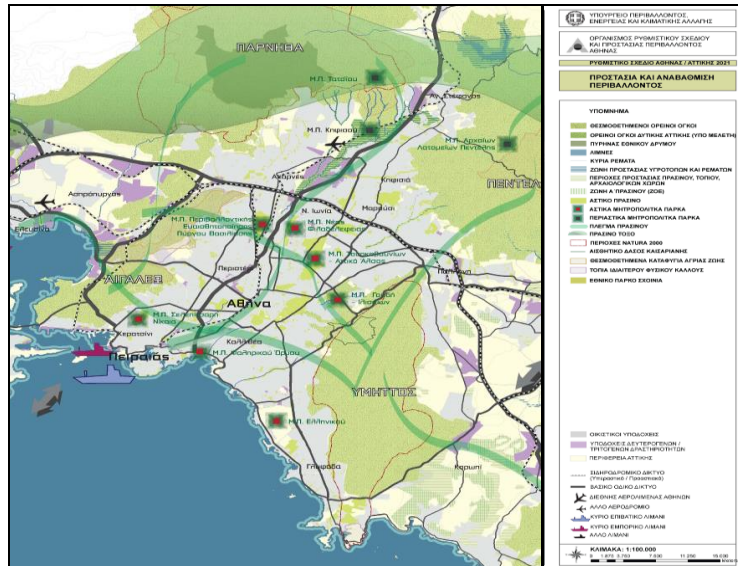
1. Χαμηλά ποσοστά αστικού πρασίνου.
2. Υποβαθμισμένα αστικά πάρκα, ρέματα, ακτές. Ειδικότερα για τα ρέματα και τις ακτές επισημαίνεται η διαδημοτική διάσταση τους σε όλο το μητροπολιτικό συγκρότημα Αθήνας-Πειραιά.
3. Χαμηλή ποιότητα ή/και απουσία δημόσιου χώρου, καθώς και προβλήματα που αφορούν στην προσβασιμότητά του.
4. Γήρανση κτιριακού δυναμικού και ανενεργό κτιριακό δυναμικό. Το φαινόμενο των συνοικιών κατοικίας σε φθίνουσα κατάσταση, των εμπορικών αξόνων ή κέντρων τα οποία έχουν πληγεί από την κρίση όπως και των αποβιομηχανοποιημένων ζωνών ή αξόνων αποτελούν κρίσιμα ζητήματα.
5. Προβλήματα κυκλοφορίας στην πόλη, χαμηλή ποιότητα μεταφορών, απουσία στοιχείων βιώσιμης κινητικότητας.

Είναι χαρακτηριστική η διαρκής μείωση του πρασίνου στο σύνολο της Περιφέρειας Αττικής, από το 1940 έως σήμερα. Τα αποτελέσματα της εκρηκτικής και συνεχούς ανοικοδόμησης επέφεραν την δραματική μείωση του επιπέδου ελευθέρων χώρων πρασίνου ανά κάτοικο, φέρνοντας την Αθήνα σε πολύ δυσμενή θέση συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες σε ότι αφορά στα ποσοστά πρασίνου σε σχέση με τον πληθυσμό. Ειδικότερα η αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο διαμορφώνεται σε 12 m²/κάτοικο το 1940 για να μειωθεί στα επίπεδα του 2,8 m²/κάτοικο το 2005 με τάσεις περαιτέρω μείωσης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο αντίστοιχος δείκτης σε άλλες μεγάλες Ευρωπαϊκές πόλεις είναι 9 m²/κάτοικο στο Λονδίνο, 8,54 m²/κάτοικο στο Παρίσι, 9

⁴ Συστημική καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης – Οριοθέτηση στρατηγικών επιλογών στα πεδία της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας Αθήνα, Αύγουστος 2015

m²/κάτοικο στη Ρώμη, 20 m²/κάτοικο στη Βιέννη, 27 m²/κάτοικο στο Άμστερνταμ, 29 m²/κάτοικο στις Βρυξέλλες και 35 m²/κάτοικο στη Βόννη.

Προστασία και αναβάθμιση Περιβάλλοντος – Λεκανοπέδιο Αττικής

Πηγή: ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4277, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας - Αττικής και άλλες διατάξεις

Εκτός από το ποσοστό αστικού πρασίνου, η παλαιότητα του κτιριακού αποθέματος αποτελεί παράγοντα που επηρεάζει σημαντικά το περιβάλλον της μητροπολιτικής Αθήνας. Το Λεκανοπέδιο αναπτύχθηκε με ταχείς ρυθμούς τις περασμένες δεκαετίες, και η εξέλιξη αυτή διαμόρφωσε ένα μεγάλο σε έκταση γερασμένο κτηριακό δυναμικό το οποίο, σύμφωνα και με τις κατευθύνσεις του ΡΣΑ πρέπει να ληφθεί υπ' όψη στις μετέπειτα χωρικές δράσεις εντός των ορίων τα πρωτεύουσας.

Κρίνοντας βάσει κελύφους, ως «παλαιά» κατασκευή θεωρείται εκείνη η οποία κατασκευάστηκε προ της περιόδου 1979-1985, δηλαδή πριν την προτελευταία αναθεώρηση του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (1985) και τη θέσπιση του Κανονισμού Θερμομόνωσης Κτιρίων (1979). Οι κατασκευές εκείνες στερούνται πρόβλεψης οποιασδήποτε ορθής ενεργειακής συμπεριφοράς, και πολλές φορές και υγιούς αρχιτεκτονικής σύνθεσης και κατασκευής. Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Απογραφή Κτιρίων 2011), το 70,8% των κτιρίων του Κεντρικού Τομέα Αθηνών έχει κατασκευασθεί πριν το 1980, έναντι 60,4% του Δυτικού Τομέα, 53,4% του Νότιου Τομέα και 44,7% του Βόρειου Τομέα. Οι Δημοτικές Ενότητες με την μεγαλύτερη παλαιότητα κτιρίων είναι ο Δήμος Αγίας Βαρβάρας όπου το 76,1% των κτιρίων έχουν κατασκευασθεί πριν το 1980, ο Δήμος Αθηναίων (75,2%), η Δ.Ε. Δάφνης (70,3%), η Δ.Ε. Ταύρου (69,9%) και ο Δήμος Καλλιθέας (68,7%).

Η αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος αποτελεί προτεραιότητα και μπορεί να προωθηθεί σε συνδυασμό με την κάλυψη αναγκών σε κοινωνικές υποδομές. Για τις ανάγκες αυτές απαιτείται δομημένος χώρος ο οποίος θα επιδιωχθεί να προέλθει από την

εξυγίανση και επανάχρηση του ήδη υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος, γεγονός που συνεπάγεται σημαντικά περιβαλλοντικά οφέλη αλλά και εξοικονόμηση πόρων.

2.1.2. Περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική στην Περιφέρεια Αττικής

Αν και στην Περιφέρεια Αττικής και σε συγκριμένες περιοχές διαμορφώνονται ξεκάθαρα χαρακτηριστικά υποβάθμισης, τόσο σε οικονομικούς και κοινωνικούς, όσο και σε περιβαλλοντικούς – τεχνικούς όρους, διαπιστώνεται παράλληλα η ύπαρξη κάποιων συγκριτικών πλεονεκτημάτων τα οποία αντανακλώνται σε περιοχές οι οποίες έχουν μία ειδική δυναμική λόγω της συγκέντρωσης δραστηριοτήτων υπερτοπικής και κυρίως εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας και υλοποίησης μεγάλων επενδύσεων στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού σε συνδυασμό με τις προωθητικές οικονομικές δραστηριότητες που αναδεικνύει η Περιφερειακή Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης.⁵

Στην Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος των ακαδημαϊκών – *ερευνητικών δραστηριοτήτων της χώρας*, η αξιοποίηση των οποίων αποτελεί αντικείμενο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, στην οποία γίνεται αναλυτικότερη αναφορά στη συνέχεια. Αποτέλεσμα της συγκέντρωσης αυτής είναι ότι στην Περιφέρεια Αττικής οι ερευνητικές δραστηριότητες αντιπροσωπεύουν το 0,72% του Περιφερειακού ΑΕΠ (έναντι 0,67% στο σύνολο της χώρας) η οποία όμως υπολείπεται σημαντικά από το 2.05% του αντίστοιχου μέσου όρου της ΕΕ-27 (Eurostat 2011). Στην Αττική συγκεντρώνεται το 55,7% της δαπάνης για Έρευνά και Καινοτομία και το 43,9% του συνολικού ερευνητικού δυναμικού της χώρας (ΓΓΕΤ, 2011).

Στον **τουρισμό**, η Αττική αποτελεί ήδη διεθνώς αναγνωρισμένο τουριστικό προορισμό, λόγω των *ιστορικών μνημείων που διαθέτει και γενικότερα των σημαντικών πολιτιστικών της πόρων*. Η Αθήνα και τα μνημεία της αποτελούν το brand name για την Περιφέρεια. Παρά το γεγονός ότι η εξέλιξη του τουρισμού στην Αττική ήταν αρνητική για την περίοδο 2008-2012, με αποτέλεσμα τη διακοπή της λειτουργίας μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, μετά το 2013 εμφανίζεται σημαντική ανάκαμψη. Οι αφίξεις αλλοδαπών στο αεροδρόμιο της Αθήνας παρουσίασαν αύξηση κατά 24,4% το 2015 σε σχέση με το προηγούμενο έτος (ΕΛΣΤΑΤ 2015), ενώ περαιτέρω αύξηση εκτιμάται και για το τρέχον έτος. Υψηλή δυναμική παρουσιάζει ο κλάδος της κρουαζιέρας με συνεχή αύξηση των αφίξεων, κυρίως διερχόμενων επιβατών, ενώ υπάρχει στοχευμένη στρατηγική για την αναβάθμιση του Πειραιά ως Home Port στην Ανατολική Μεσόγειο. Σύμφωνα με την Ένωση Λιμένων Ελλάδος το 2014 οι αφίξεις τουριστών κρουαζιέρας στον Πειραιά ανήλθε σε 1.055.000, ενώ ελαφρά μείωση σε 980.000 σημειώθηκε κατά το 2015. Ο θαλάσσιος τουρισμός (sailing, yachting) στην Αττική είναι ανεπτυγμένος, ενώ εμπλουτίζεται σταδιακά από αναβαθμισμένες υποδομές μαρίνων.

⁵ Περιφέρεια Αττικής, Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Αττικής, 2015. Οι Αστικές Αρχές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο πλήρες κείμενο της Στρατηγικής που βρίσκεται αναρτημένο στον ιστότοπο της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΕΠ Αττικής (<http://www.pepattikis.gr/.....>).

Η ανάπτυξη του **εμπορικού-ναυτιλιακού-ναυπηγικού-λιμενικού συμπλέγματος** από τον Πειραιά έως το Θριάσιο Πεδίο δίνει υψηλές προοπτικές ανάπτυξης αφενός της μεγάλης και μικρομεσαίας ναυπηγοεπισκευαστικής δραστηριότητας και των συναφών κλάδων (μεταλλουργία, μηχανοκατασκευές, εξοπλισμοί πλοίων), σε σχέση κυρίως με την εμπορική ναυτιλία, αφετέρου δε σε κλάδους που σχετίζονται με την ναυτιλία-τουρισμό αναψυχής μικρών και μεσαίων ενοικιαζόμενων και ιδιωτικών σκαφών. Καταγράφονται ισχυρές διασυνδέσεις του κλάδου με την επισκευή-συντήρηση σκαφών, αλλά και προβλήματα έλλειψης οργανωμένων ζωνών εναπόθεσης σκαφών.

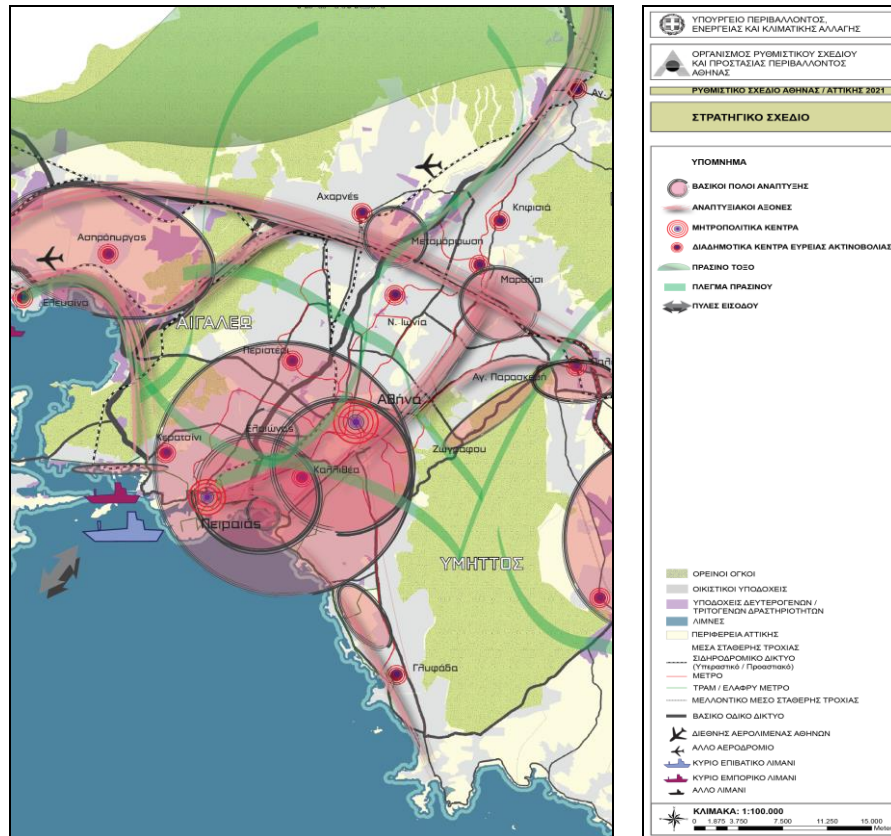
Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πλεονέκτημα της Περιφέρειας Αττικής στον τομέα των **πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, ή κλάδων πολιτισμού και δημιουργικότητας (ΚΠΔ)**. Η αξία που παράγουν οι περίπου 27.500 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στην Αττική, ανέρχεται στα 7,2 δισ. ευρώ, με Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία περίπου 3,5 δισ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 3,8% του ΑΕΠ της Αττικής για το 2010. Ειδικότερα, οι κλάδοι της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου που δραστηριοποιούνται στην Αθήνα κατέχουν το 92,5% και 95% της συνολικής παραγωγής στην Ελλάδα αντίστοιχα, ενώ οι κλάδοι των τεχνών και δημιουργικών δραστηριοτήτων το 77,8%. Οι διαφημιστικές εταιρείες που έχουν έδρα την Αθήνα συνεισφέρουν στο 91,4% του τζίρου των ελληνικών διαφημιστικών εταιρειών, ενώ η εκδοτική δραστηριότητα της πρωτεύουσας παράγει το 90% της ελληνικής εκδοτικής παραγωγής. Συνολικά στην Αττική παράγεται το 88,6% των αγαθών και υπηρεσιών των ΚΠΔ στην Ελλάδα, όταν το μερίδιο της Αττικής στο ελληνικό ΑΕΠ είναι, διαχρονικά, περίπου 50%.

Ο αριθμός των απασχολούμενων στους ΚΠΔ στην Αττική πλησιάζει τους 80.000 (2013), το οποίο αντιστοιχεί στο 4% των εργαζομένων της Περιφέρειας, ενώ το 2011 ο αριθμός αυτός ανέρχονταν περίπου στους 120.000 (μείωση της τάξης του 32,6%). Για το 2013 οι περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται στις εκδόσεις (15.081), ακολουθούν οι εργαζόμενοι στην παραγωγή λογισμικού (11.900) οι αρχιτέκτονες (11.391) οι εργαζόμενοι στη διαφήμιση (10.705) και στο ειδικευμένο σχέδιο (8.937). Όσον αφορά την απασχόληση στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες στην Αττική, διαπιστώνεται η σταδιακή αύξηση των αυτοαπασχολούμενων και των δημιουργικών ομάδων, μετά τα δύο πρώτα χρόνια της κρίσης. Από το 2010 και μετά εμφανίστηκαν πολλές ημι-επαγγελματικές θεατρικές ομάδες, νέες γκαλερί, μικρές κολεκτίβες που ασχολούνται με το ειδικευμένο σχέδιο και πολλά νέα κινηματογραφικά εγχειρήματα. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των αυτοαπασχολούμενων είναι ότι οι περισσότεροι είναι νέοι, κάτω των 40 ετών, και τα περισσότερα κεφάλαια που αντλούνται για τη χρηματοδότηση των παραπάνω δημιουργικών εγχειρημάτων προέρχονται από τον συγγενικό και φιλικό περίγυρο των νέων επιχειρηματιών.

Οι περισσότερες πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες δείχνουν έντονα σημάδια συσπείρωσης στον Δήμο Αθηναίων, καθώς περίπου το 35% των δημιουργικών επιχειρήσεων είναι εγκατεστημένες εκεί και ιδιαίτερα σε ορισμένες γειτονιές του κέντρου. Σημειακές παρεμβάσεις των τελευταίων δύο δεκαετιών (Μετρό Κεραμικός και Τεχνόπολις, αναπλάσεις Ιστορικού Κέντρου, Οδός Πειραιώς) φαίνεται να άσκησαν

κεντρομόλες δυνάμεις στην συσσώρευση πολιτιστικών και δημιουργικών επιχειρήσεων στις αντίστοιχες περιοχές.

Το ΡΣΑ στην Περιφέρεια Αττικής αναλύει τη χωρική συγκέντρωση των δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια, οι οποίες αντανακλούν τα παραπάνω πλεονεκτήματα και διακρίνει δύο βασικούς **Άξονες Διεθνούς και Εθνικής εμβέλειας**:

Πηγή: ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4277, Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας - Αττικής και άλλες διατάξεις

- α) **Κεντρικός Άξονας** του Πολεοδομικού Συγκροτήματος ο οποίος αρχίζει από την περιοχή του Επιβατικού Λιμένα και την κεντρική περιοχή του Πειραιά, διέρχεται από την περιοχή του Γηπέδου Καραϊσκάκη, τις περιοχές περί τον Φαληρικό Όρμο με το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και τις λοιπές Ολυμπιακές εγκαταστάσεις, την περιοχή του πρώην Ιπποδρόμου και στη συνέχεια αναπτύσσεται με βορειοανατολική κατεύθυνση, ακολουθώντας τον άξονα της Λ. Συγγρού, διασχίζει το βασικό πόλο του κέντρου της Αθήνας, συνεχίζει κατά μήκος του άξονα τριτογενών δραστηριοτήτων της Λ. Κηφισίας και καταλήγει στον αναπτυξιακό πόλο του Αμαρουσίου, όπου συναντάται με τον αναπτυξιακό άξονα Ανατολής – Δύσης.
- β) **Αναπτυξιακός Άξονας Βορρά – Νότου** που ξεκινά με δύο κλάδους από τα μεγάλα εμπορικά λιμάνια της Περιφέρειας, την Ελευσίνα και τον Εμπορικό Λιμένα Πειραιά/ Ικονίου και ακολουθεί την κατεύθυνση του οδικού άξονα ΠΑΘΕ, διασχίζει τις δυτικές περιοχές του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, Λ. Αθηνών, Πέτρου Ράλλη, Θηβών,

Ελαιώνα, Κηφισού. Στη συνέχεια διασχίζει τις βόρειες και βορειοδυτικές περιοχές του Λεκανοπεδίου, Νέα Φιλαδέλφεια, Μεταμόρφωση, Κηφισιά και τη Χωρική Ενότητα Βόρειας Αττικής, Αγ. Στέφανο, Αφίδνες, και καταλήγει στη Βόρεια Πύλη της Περιφέρειας Αττικής, στην περιοχή του Αυλώνα, απ’ όπου και συνδέει την Περιφέρεια με την άμεσα συναρτώμενη βιομηχανική συγκέντρωση των Οиноφύτων και συνεχίζει ως βασικός αναπτυξιακός άξονας του εθνικού χώρου.

Ως **Αναπτυξιακοί Άξονες Μητροπολιτικής Ακτινοβολίας** διακρίνονται

- α) **Άξονας Θαλάσσιου Μετώπου** του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, από το Φαληρικό όρμο μέχρι τη Βουλιαγμένη με προσανατολισμό στην εξασφάλιση του ανοίγματος του μητροπολιτικού συγκροτήματος της Αθήνας προς το παραλιακό μέτωπο και της λειτουργικής διασύνδεσης με αυτό, με την ανάπτυξη χρήσεων πολιτισμού, τουρισμού, αναψυχής και αθλητισμού μητροπολιτικής εμβέλειας, καθώς και στη διασφάλιση της συνέχειας και της προσπελασιμότητας της παράκτιας ζώνης για όλους τους κατοίκους και τους επισκέπτες της πόλης.
- β) **Άξονας Οδού Πειραιώς**, με έμφαση στις πολιτιστικές λειτουργίες και στις δραστηριότητες αναψυχής.

Οι Πόλοι (διεθνούς και εθνικής, είτε εθνικής και μητροπολιτικής εμβέλειας) που εντοπίζονται και πληρούν προϋποθέσεις ένταξης στις ΟΧΕ περιλαμβάνουν:

- α) **Το Μητροπολιτικό Κέντρο Αθήνας – Πειραιά**, που αποτελεί το παραδοσιακό οικονομικό και διοικητικό συζυγές (διπολικό) κέντρο της Περιφέρειας και της χώρας με πολυδιάστατο φάσμα δραστηριοτήτων ολοκληρωμένου χαρακτήρα: επιτελική διοίκηση, εκπαίδευση, πολιτισμός, γραφεία, έδρες επιχειρήσεων, μεταποίηση με ενίσχυση συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων, εμπόριο και τουρισμός. Η **Περιοχή Επιβατικού Λιμένα Πειραιά** παρουσιάζει έντονη δυναμική εξέλιξης, ως διεθνές ναυτιλιακό κέντρο και κόμβος συνδυασμένων μεταφορών και υπηρεσιών διαχείρισης εφοδιασμού και είναι δυνατή η περαιτέρω αξιοποίηση αυτής της δυναμικής, σε συνδυασμό με τον Εμπορευματικό Λιμένα Ικονίου – Κερατσινίου.
- β) Ο **Πόλος Φαληρικού Όρμου** περιλαμβάνει το Μητροπολιτικό Πάρκο Φαληρικού Όρμου και την περιοχή του παλαιού Ιπποδρόμου. Η περιοχή παρουσιάζει δυναμική ανάπτυξης πολιτιστικών δραστηριοτήτων υπερτοπικής εμβέλειας με τη δημιουργία Εθνικής Βιβλιοθήκης, Λυρικής Σκηνής, ενώ είναι δυνατή η ανάπτυξη συναφών συμπληρωματικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα διαθέτει δυνατότητες σύνδεσης με την παράκτια τουριστική περιοχή Πειραιά, μέσω της Καστέλας, με την Οδό Πειραιώς μέσω της περιοχής ΣΕΦ-Καραϊσκάκη-Νέου Φαλήρου όπως και με τον άξονα της Λεωφόρου Συγγρού.

Τόσο το **Μητροπολιτικό κέντρο Αθήνας - Πειραιά** όσο και ο **Πόλος Φαληρικού Όρμου** μπορούν να θεωρηθούν περιοχές στις οποίες οι όποιες δυναμικές επεμβάσεις έχουν άμεση ανταπόκριση στη διεθνή ανάδειξη της μητροπολιτικής

Αθήνας καθώς εκεί έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ή είναι σε εξέλιξη ανάλογα έργα υψηλής ελκυστικότητας.

- γ) **Ο Πόλος Ελληνικού – Αγίου Κοσμά** αποτελεί σημαντικής εμβέλειας έκταση στα νότια του Λεκανοπεδίου με δυνατότητα ανοίγματος στη θάλασσα. Η ανάπτυξη και ανάδειξή του μπορεί να επιφέρει αναβάθμιση της ποιότητας διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, αλλά και να την αναδείξει σε περιοχή παροχής τουριστικών υπηρεσιών και υπηρεσιών αναψυχής μητροπολιτικής εμβέλειας. Ο Πόλος αυτός μπορεί εν δυνάμει να αποκτήσει χαρακτηριστικά όμοια με τις περιοχές που έχουν πραγματοποιηθεί δυναμικές επεμβάσεις, υπό την προϋπόθεση της επιτυχίας της επένδυσης του Ελληνικού. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι απαιτείται ικανός χρόνος προκειμένου να πραγματοποιηθούν σε αυτόν σημαντικές παρεμβάσεις, ανάλογες π.χ. με αυτές του Φαληρικού Όρμου.
- δ) **Ο Ερευνητικός – εκπαιδευτικός πόλος Ζωγράφου – Αγ. Παρασκευής** χαρακτηρίζεται από την εξειδίκευση σε λειτουργίες Ανώτατης Εκπαίδευσης και Ερευνητικά Κέντρα. Λειτουργεί συμπληρωματικά, αλλά διακριτά στο πλαίσιο του Πόλου Αθήνας – Πειραιά και η ανάπτυξή του έχει ιδιαίτερη βαρύτητα στο πλαίσιο της αξιοποίησης της ισχυρής συγκέντρωσης που παρουσιάζει η Αττική σε εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες. Ο πόλος λειτουργεί συμπληρωματικά σε μία διεθνή προοπτική υπό την προϋπόθεση της ανάπτυξης ανάλογων εγχειρημάτων από τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα. Έχει όμως ισχυρό βάρος, λόγω της έλξης μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων (νοσοκομεία, πανεπιστήμια) στην εσωτερική λειτουργία του Λεκανοπεδίου.
- ε) **Ο Ελαιώνας** αποτελεί περιοχή στρατηγικής σημασίας για την ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής και ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας και περιοχή διασύνδεσης των Κέντρων Αθήνας και Πειραιά. Επιδιώκεται η ανάδειξή του σε υποδοχέα καινοτομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας και εν γένει λειτουργιών υψηλής προστιθέμενης αξίας σε αναβαθμισμένο αστικό περιβάλλον, όπως μεταποιητικές δραστηριότητες σε συνδυασμό με ανεπτυγμένο τριτογενή τομέα, μεταφορές, εκπαίδευση και έρευνα, τεχνολογία, πολιτισμό, αθλητισμό, υγεία, περίθαλψη, πρόνοια. Μέχρι σήμερα οι όποιες σημαντικές θεσμικές και πολεοδομικές προσπάθειες - κατά τη διάρκεια της τελευταίας τριακονταετίας (ενδεικτικά Ανάπλαση Ιεράς Οδού, Διάταγμα Ελαιώνα, "Διπλή Ανάπλαση" γηπέδου ΠΑΟ) - με στόχο την αναβάθμιση του Ελαιώνα, έχουν αποτύχει.
- στ) Μικρότερης έκτασης άλλοι πόλοι που λειτουργούν συμπληρωματικά στον μητροπολιτικό Κέντρο Αθήνας – Πειραιά, είναι περιοχές όπως το **Μαρούσι και η περιοχή του ΟΑΚΑ** με εξειδίκευση στις επιχειρήσεις, το υπερτοπικό εμπόριο, την αναψυχή, τις υπηρεσίες υγείας και τον αθλητισμό.

Πόλοι όπως ο Ελαιώνας και άλλα τοπικά κέντρα ενδεχομένως παρουσιάζουν μελλοντικές δυνατότητες για παρεμβάσεις που μπορούν να ενισχύσουν τον διεθνή ρόλο της Αθήνας, παραμένει όμως ζητούμενο κατά πόσο οι προωθητικές

δραστηριότητές τους θα μπορέσουν να αναδειχθούν σε δραστηριότητες με διεθνή εμβέλεια και άρα να έχουν σημαντική συμβολή στην επίτευξη του στόχου αυτού.

2.2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

2.2.1. Γενικές Κατευθύνσεις για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής

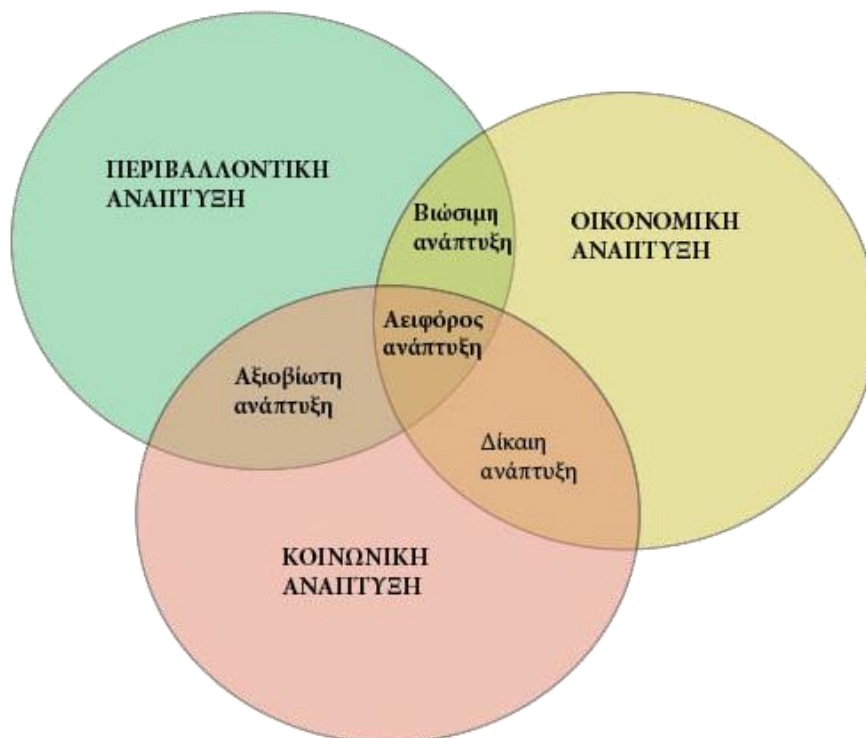
Η Στρατηγική η οποία θα επιλεγεί από τις Αστικές Αρχές, ανεξάρτητα του τύπου περιοχής στην οποία υποβάλλεται (Υποβαθμισμένες Περιοχές, Περιοχές με Ειδική Αναπτυξιακή Δυναμική), εντάσσεται σε ένα πλαίσιο κατευθύνσεων που παρέχονται από το ίδιο το ΕΠ Αττικής 2014-2020, τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υλοποίηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων και τις σχετικές Οδηγίες της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης. Οι στρατηγικές που θα υποβληθούν στο ΕΠ Αττικής 2014-2020 πρέπει να ακολουθούν τις παρακάτω γενικές κατευθύνσεις:

- (i) Επιλέξιμες περιοχές για τον σχεδιασμό ΟΧΕ τόσο σε υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας, όσο και σε περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική είναι περιοχές που εντάσσονται στο πολεοδομικό συγκρότημα Αθηνών - Πειραιά, το οποίο αποτελείται από τους ακόλουθους 40 Δήμους.

Δήμος	Περιφερειακή Ενότητα	Δήμος	Περιφερειακή Ενότητα
Αθηναίων	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Μοσχάτου - Ταύρου	Νότιου Τομέα Αθηνών
Βύρωνος	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Νέας Σμύρνης	Νότιου Τομέα Αθηνών
Γαλασίου	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Παλαιού Φαλήρου	Νότιου Τομέα Αθηνών
Δάφνης-Υμηττού	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Αγίας Παρασκευής	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Ζωγράφου	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Αμαρουσίου	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Ηλιούπολης	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Βριλησίων	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Καισαριανής	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Ηρακλείου	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Φιλαδέλφειας - Χαλκηδόνος	Κεντρικού Τομέα Αθηνών	Κηφισιάς	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Αγ. Αναργύρων - Καματερού	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Λυκόβρυσης - Πεύκης	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Αγίας Βαρβάρας	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Μεταμόρφωσης	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Αιγάλεω	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Νέας Ιωνίας	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Ιλίου	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Παπάγου- Χολαργού	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Περιστερίου	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Πεντέλης	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Πετρούπολης	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Φιλοθέης- Ψυχικού	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Χαϊδαρίου	Δυτικού Τομέα Αθηνών	Χαλανδρίου	Βόρειου Τομέα Αθηνών
Αγίου Δημητρίου	Νότιου Τομέα Αθηνών	Κερατσινίου - Δραπετσώνας	Πειραιά
Αλίμου	Νότιου Τομέα Αθηνών	Κορυδαλλού	Πειραιά
Γλυφάδας	Νότιου Τομέα Αθηνών	Νικαίας – Αγίου Ιωάννου Ρέντη	Πειραιά
Ελληνικού - Αργυρούπολης	Νότιου Τομέα Αθηνών	Πειραιώς	Πειραιά
Καλλιθέας	Νότιου Τομέα Αθηνών	Περάματος	Πειραιά

- (ii) Κάθε Αστική Αρχή υποβάλλει προς αξιολόγηση και έγκριση μία στρατηγική ή οποία εντάσσεται **είτε** στις υποβαθμισμένες περιοχές, **είτε** στις περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική. Κάθε στρατηγική υποβάλλεται στο πρότυπο Έντυπο Υποβολής που αντιστοιχεί σε κάθε τύπο περιοχής και αξιολογείται με βάση τα αντίστοιχα κριτήρια. **Δεν είναι δυνατή η υποβολή στρατηγικής που να αφορά και στους δύο προαναφερόμενους τύπους επιλέξιμων περιοχών (υποβαθμισμένες περιοχές, περιοχές ειδικής αναπτυξιακής δυναμικής).**
- (iii) Κυρίαρχο στοιχείο του προγραμματισμού των ΟΧΕ αποτελεί ο **ολοκληρωμένος χαρακτήρας της στρατηγικής**. Η Στρατηγική πρέπει:
- ♦ Να επικεντρώνεται σε ανάγκες – στόχους – δράσεις – εκροές – αποτελέσματα, στο πλαίσιο μιας συγκροτημένης λογικής της παρέμβασης όπως αναλύεται στη συνέχεια.
  - ♦ Να οριοθετεί τις προκλήσεις που θα αντιμετωπισθούν μέσω ΟΧΕ.
  - ♦ Να επικεντρώνεται χωρικά.
  - ♦ Να συνδυάζεται με άλλα προγράμματα και πολιτικές και να επιδιώκει τη μόχλευση πόρων, περιλαμβανομένων πόρων από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας.

Διάγραμμα 1: Ολοκληρωμένη ανάπτυξη - Ενδεικτική παρουσίαση

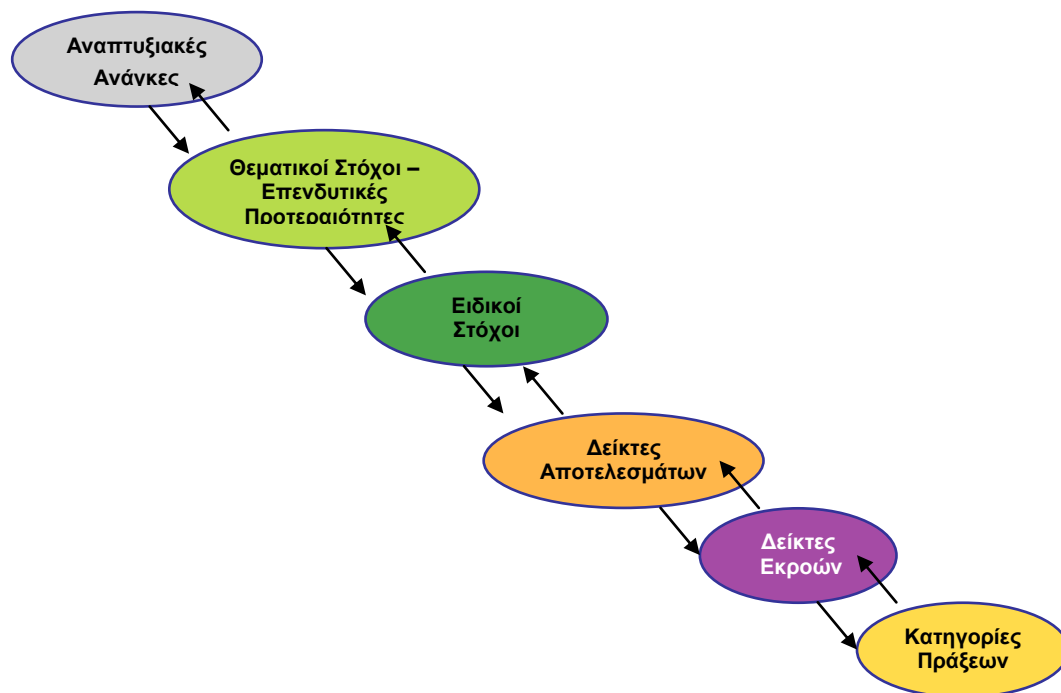
Μία ολοκληρωμένη προσέγγιση δεν αποτελεί μια διοικητική διαδικασία την οποία πρέπει να ολοκληρώσει η αστική αρχή προκειμένου να είναι επιλέξιμη για χρηματοδότηση δυνάμει του άρθρου 7 του ΕΤΠΑ, αλλά είναι μία **συνολική και εξελισσόμενη στρατηγική** η οποία είναι πραγματικά χρήσιμη για την αστική αρχή και η οποία συμβάλλει στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων και καίριων προκλήσεων, πρέπει να απαρτίζεται από ένα σύστημα **αλληλένδετων δράσεων, συνεκτικών και συμπληρωματικών**, που επιδιώκουν την επίτευξη μακροχρόνιας βελτίωσης των οικονομικών, περιβαλλοντικών, κλιματικών, κοινωνικών και δημογραφικών συνθηκών μιας αστικής περιοχής, **που οδηγούν δηλαδή στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη με την αξιοποίηση όλων των τοπικών πλεονεκτημάτων της περιοχής**. Στο πλαίσιο αυτό, μία ολοκληρωμένη στρατηγική δεν αποτελεί ένα Πίνακα έργων ή δράσεων που θεωρούνται σκόπιμες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων μιας περιοχής με μια απλή αντιστοίχιση σε στόχους, αλλά **ένα σύστημα παρεμβάσεων που συνεργούν** μεταξύ τους για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν. Με άλλα λόγια η Στρατηγική εξειδικεύεται σε ένα μείγμα παρεμβάσεων οι οποίες **συνεργούν από κοινού στην αντιμετώπιση του μέγιστου αριθμού αναγκών** και όχι σε υποσύνολα παρεμβάσεων που αντιμετωπίζουν αποσπασματικά και μεμονωμένα διαπιστωμένες ανάγκες της περιοχής παρέμβασης. Η στρατηγική αξιοποιεί κατά ισόρροπο τρόπο τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις της περιοχής όπως φαίνεται στο παραπάνω σχήμα.

- (iv) Η **ολοκληρωμένη στρατηγική** πρέπει να βασίζεται στις **πραγματικές αναπτυξιακές ανάγκες** της αντίστοιχης περιοχής βάσει μιας αξιόπιστης γεωγραφικής ανάλυσης, η οποία αναλύει σε χωρικό επίπεδο τις επιμέρους περιβαλλοντικές, κοινωνικές, οικονομικές κ.α. παραμέτρους και στην οποία πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια: **οι προκλήσεις, τα δυνατά σημεία, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες (στη συγκεκριμένη περιοχή και σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή)**. Η Στρατηγική που θα υποβληθεί είναι **αυτοτελής**. Προφανώς και δεδομένου ότι το σύνολο των αναγκών μιας πόλης δεν μπορεί να επιλυθεί στο στενό πλαίσιο μιας προγραμματικής περιόδου, η στρατηγική αυτή μπορεί να εντάσσεται σε μία μακροπρόθεσμη προοπτική, και στις ευρύτερες στρατηγικές και προγραμματικές επιδιώξεις της αστικής αρχής, **παρουσιάζει όμως αυτοτελώς τα παραπάνω χαρακτηριστικά του ολοκληρωμένου χαρακτήρα**.
- (v) Η Στρατηγική διέπεται από μία **σαφή λογική της παρέμβασης**, δεδομένου ότι ο προγραμματισμός στη βάση μιας τέτοιας διαδικασίας αποτελεί κεντρικό στοιχείο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Κατά συνέπεια η στρατηγική διαρθρώνεται σε μία λογική αλληλουχία που περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία
- ♦ Ανάλυση αναγκών – προκλήσεων, δυνατών και αδύνατων σημείων, αδυναμιών και ευκαιριών στην περιοχή παρέμβασης.
  - ♦ Αντιστοίχιση των αναγκών με τους ειδικούς στόχους / τις επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΠ Αττικής 2014-2020.

- ♦ Αντιστοίχιση των ειδικών στόχων / επενδυτικών προτεραιοτήτων με συγκεκριμένες δράσεις / έργα που επιλέγονται για την αντιμετώπιση των αναγκών και των προκλήσεων.
- ♦ Αντιστοίχιση κάθε δράσης / ομάδας ομοειδών δράσεων ή έργων με συγκεκριμένους δείκτες εκροών, με βάση το υφιστάμενο σύστημα δεικτών εκροών του ΕΠ Αττικής, στην επίτευξη των οποίων θα συμβάλλει η στρατηγική.
- ♦ Αντιστοίχιση κάθε δράσης ομάδας ομοειδών δράσεων ή έργων με συγκεκριμένα αποτελέσματα, λαμβάνοντας υπόψη τους δείκτες αποτελεσμάτων που περιλαμβάνονται στο ΕΠ Αττικής.

Το διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνει σχηματικά μια τέτοια διαδικασία συγκρότησης της Στρατηγικής.

Διάγραμμα 2: Συγκρότηση Στρατηγικής – Διαγραμματική απεικόνιση

- (vi) Στη βάση αυτής της λογικής της παρέμβασης σχεδιάζεται μία στρατηγική η οποία είναι **επικεντρωμένη** σε ανάγκες – στόχους – δράσεις – εκροές αποτελέσματα. Είναι προφανές ότι μία στρατηγική δεν μπορεί να αντιμετωπίσει όλες τις

προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο αστικός χώρος. Κατά συνέπεια **επικεντρώνεται χωρικά και θέτει συγκεκριμένους στόχους που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες ανάγκες**, ενώ συνδυάζεται με άλλα προγράμματα και πολιτικές οι οποίες αφορούν ευρύτερα στην πόλη για τη χρηματοδότηση αναγκών που δεν μπορούν να ενταχθούν στην Στρατηγική της ΟΧΕ.

- (vii) Η στρατηγική πρέπει να είναι πλήρως **τεκμηριωμένη**, εμβαθύνοντας στα προβλήματα και τις προκλήσεις της περιοχής, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι παράμετροι των προκλήσεων αυτών. Η τεκμηρίωση απαιτεί κατ’ αρχήν παράθεση στοιχείων από επίσημες πηγές και δεδομένα που προέρχονται από εγκεκριμένα σχέδια ολοκληρωμένης αστικής παρέμβασης ή ισοδύναμα σχέδια στρατηγικού σχεδιασμού, τα οποία έχουν εκπονηθεί κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία και έχουν εγκριθεί ή έχουν εκπονηθεί και παραδοθεί στον αρμόδιο φορέα και βρίσκονται σε φάση έγκρισης [π.χ. Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (Σ.Ο.Α.Π.) του άρθρου 12 του ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207^Α/1999), πολεοδομικές μελέτες (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Μελέτες Επέκτασης – Αναθεώρησης, Μελέτες ανάπλασης κ.ο.κ.) καθώς και Επιχειρησιακά Σχέδια των Δήμων του ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114^Α/2006) εφόσον βρίσκονται σε ισχύ. **Επισημαίνεται ότι μόνο η ύπαρξη ΓΠΣ δεν αποτελεί ικανή τεκμηρίωση, εάν αυτό δεν συνοδεύεται τουλάχιστον από την ύπαρξη Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου το οποίο να βρίσκεται σε ισχύ.**

Δεδομένα τα οποία προέρχονται από τη EUROSTAT και την ΕΛΣΤΑΤ, στο κατάλληλο χωρικό επίπεδο, θεωρούνται έγκυρα στατιστικά δεδομένα.

Μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται και δεδομένα από άλλες εθνικές ή περιφερειακές επετηρίδες, ή στατιστικές της Αστικής Αρχής ή/και έρευνες πεδίου που εκπονούνται από τις Αστικές Αρχές για την τεκμηρίωση συγκεκριμένων παραμέτρων του προγραμματισμού τους. Σε κάθε περίπτωση τα στοιχεία τα οποία υποστηρίζουν τη στρατηγική πρέπει να αποδεικνύουν την εγκυρότητά τους παραθέτοντας τη μεθοδολογία συλλογής τους. Κατά τη φάση της αξιολόγησης των στρατηγικών, η ΕΥΔ διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει περαιτέρω διευκρινίσεις ή πρόσβαση σε πηγές τέτοιου είδους στοιχείων που αξιοποιούνται από τις υπό αξιολόγηση στρατηγικές.

- (viii) Κάθε στρατηγική που θα υποβληθεί πρέπει να **περιλαμβάνει τουλάχιστον τρεις επενδυτικές προτεραιότητες από τουλάχιστον δύο διαφορετικούς Θεματικούς Στόχους του ΕΤΠΑ και τουλάχιστον τρεις επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΚΤ**, ανεξάρτητα του τύπου περιοχής στην οποία υποβάλλεται. Η αξιολόγηση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα της στρατηγικής δεν περιορίζεται στην τήρηση αυτής της προϋπόθεσης, αλλά περιλαμβάνει και όλες τις προαναφερόμενες γενικές κατευθύνσεις.
- (ix) Κάθε Αστική Αρχή συγκροτεί μία στρατηγική άμεσα συνδεδεμένη με τη στρατηγική και τους **στόχους του ΕΠ Αττικής 2014-2020** από το οποίο χρηματοδοτείται. Οι

παρεμβάσεις των ΟΧΕ καλούνται να συμβάλουν στην επίτευξη των **ποσοτικών δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων** οι οποίοι περιλαμβάνονται στο ΕΠ Αττικής 2014-2020. Οι δείκτες αυτοί, οι οποίοι παρατίθενται στους Πίνακες 6 και 7 που ακολουθούν, πρέπει να περιλαμβάνονται στις στρατηγικές που θα υποβληθούν (κάθε Αστική Αρχή επιλέγει μεταξύ αυτών των δεικτών εκείνους που αντιστοιχούν στους ειδικούς στόχους / επενδυτικές προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στη στρατηγική της). **Η χρήση αυτών των δεικτών έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα**, τόσο για τις στρατηγικές που υποβάλλονται για υποβαθμισμένες περιοχές, όσο και για εκείνες που υποβάλλονται για περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική. Σημειώνεται η υποχρέωση παρακολούθησης της πορείας εξέλιξης των δεικτών αυτών κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ΕΠ Αττικής, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το ίδιο το προγραμματικό έγγραφο και τις ισχύουσες διατάξεις του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΣΠΑ 2014-2020. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι οι Αστικές Αρχές οι οποίες θα ενταχθούν πρέπει να προσαρμόζουν τους δείκτες αποτελεσμάτων και επιπτώσεων, κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των Στρατηγικών, ανάλογα με τυχόν αναθεωρήσεις του ΕΠ Αττικής 2014-2020 και σε κάθε περίπτωση να συνεργάζονται με τη ΕΥΔ για την προετοιμασία αυτών των αναθεωρήσεων, σε θέματα που άπτονται της υλοποίησης των προγραμμάτων τους (π.χ. αναθεώρηση δεικτών, χρηματοοικονομικών δεδομένων και όποιου άλλου στοιχείου του Προγράμματος απαιτείται).

- (x) Η Αστική Αρχή λαμβάνει επίσης μέριμνα για την επίτευξη της **μεγαλύτερης δυνατής συνέργειας της στρατηγικής της με τις βασικές πολιτικές της Περιφέρειας στον τομέα της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και της έξυπνης εξειδίκευσης**, περιλαμβανομένων και των υποχρεωτικών ελάχιστων ορίων συμμετοχής σχετικών με τις στρατηγικές αυτές παρεμβάσεων στο συνολικό προϋπολογισμό της κάθε στρατηγικής που υποβάλλεται, όπως αναφέρονται στις ενότητες 2.2.2 και 2.2.3 του παρόντος Οδηγού.
- (xi) Κάθε Αστική Αρχή παρουσιάζει την ολοκληρωμένη στρατηγική της λαμβάνοντας υπόψη και αναφέροντας τυχόν δράσεις / έργα τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής αυτής με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, ακόμα και αν δεν πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το ΕΠ Αττικής, αλλά από άλλους πόρους (όπως π.χ. άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, ή Πρωτοβουλίες τυχόν χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων, ιδιωτικοί πόροι κλπ). **Η αξιολόγηση της στρατηγικής θα λάβει υπόψη της την ύπαρξη τέτοιων συμπληρωματικών παρεμβάσεων.**
- (xii) Η **αντιπροσωπευτικότητα** του συστήματος διακυβέρνησης και η **συμμετοχή των πολιτών** στη διαμόρφωση της στρατηγικής είναι στοιχεία που συνεκτιμώνται στην αξιολόγηση του βαθμού ολοκλήρωσής της. Η Στρατηγική πρέπει να περιγράφει σαφώς τους τρόπους συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών και άλλων επιπέδων διακυβέρνησης στην υλοποίησή της. Επιπλέον, η ίδια η διαμόρφωση της

στρατηγικής πρέπει να είναι ένα συλλογικό εγχείρημα, ώστε να ενισχύεται ο βαθμός ολοκλήρωσής της και οι προοπτικές επιτυχούς υλοποίησής της

- (xiii) Η ολοκληρωμένη στρατηγική πρέπει να είναι **ρεαλιστική** από την άποψη της ικανότητας υλοποίησής της και **αναλογική** προς το ποσό της συναφούς χρηματοδότησης. Επιπλέον επιδιώκεται η στρατηγική να περιλαμβάνει κατά το δυνατόν έργα/δράσεις/ενέργειες που παρουσιάζουν **υψηλό βαθμό ωριμότητας**.
- (xiv) Για την υποστήριξη της υλοποίησης της στρατηγικής της η Αστική Αρχή πρέπει να εκτιμήσει τυχόν αναγκαίους πόρους για **Τεχνική Βοήθεια, τεκμηριώνοντας πλήρως την αναγκαιότητά της και παρέχοντας τις αναγκαίες πληροφορίες για τον τρόπο χρήσης της**. Η ΕΥΔ του ΕΠ Αττικής 2014-2020 θα εγκρίνει την παροχή δαπανών τεχνικής βοήθειας στις Αστικές Αρχές, αποκλειστικά για την υποστήριξη της εφαρμογής της στρατηγικής. Ειδικότερα η Τεχνική Βοήθεια μπορεί να περιλαμβάνει την κάλυψη **λειτουργικών εξόδων** της αστικής αρχής (π.χ. τεχνικός σύμβουλος, παροχή νομικών και λοιπών υπηρεσιών, κλπ) **πλην μισθοδοσίας**, ύψους από 50.000 έως 0,5% της συνολικής εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής. Τυχόν απαραίτητες **μελέτες ωρίμανσης** παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στη στρατηγική, μπορούν να καλυφθούν υπό την προϋπόθεση ότι αυτές δεν υπερβαίνουν σε καμία περίπτωση το 10% του προϋπολογισμού (Δημόσια Δαπάνη) των παρεμβάσεων για τις οποίες εκπονούνται και καταλήγουν απαραίτητως σε υλοποιήσιμα έργα στο πλαίσιο της εγκεκριμένης ΟΧΕ. Σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση των μελετών ωρίμανσης συμπεριλαμβάνεται στον προτεινόμενο π/υ της κάθε πρότασης.
- (xv) Κάθε Στρατηγική υποβάλλεται **υποχρεωτικά** με βάση το **Έντυπο Υποβολής** που περιλαμβάνεται στο Παράρτημα της Πρόσκλησης και τις σχετικές οδηγίες συμπλήρωσης που παρέχονται. Η Αστική Αρχή μπορεί να συνυποβάλει σε μορφή Παραρτημάτων οποιοδήποτε πρόσθετο υλικό τεκμηρίωσης κρίνει ως αναγκαίο, προκειμένου να υποστηρίξει την στρατηγική της και να διευκολύνει την αξιολόγησή της. Η χρήση χαρτογραφικών απεικονίσεων, στο βαθμό που αυτές είναι δυνατές με βάση τις τεχνικές δυνατότητες της αστικής αρχής είναι επιθυμητές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Δείκτες εκροών του ΕΠ Αττικής 2014-2020, στην επίτευξη των οποίων συμβάλουν οι παρεμβάσεις ΟΧΕ

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικό Στόχοι	Κοινοί Δείκτες Εκροών	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
1. Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία – Προώθηση της «ευφυούς εξειδίκευσης»	1.β.1. Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία	CO1. Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	επιχειρήσεις	300
		CO08. Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	400
		CO26. Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ινστιτούτα	επιχειρήσεις	250
		CO27. Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη στον τομέα της καινοτομίας ή της έρευνας και ανάπτυξης	EUR	30.000.000
2. Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ	2.β.1 - Αύξηση χρήσης ΤΠΕ στις ΜΜΕ	CO1. Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	επιχειρήσεις	300
		CO002. Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	επιχειρήσεις	300
		CO04. Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	Επιχειρήσεις	300
		CO05. Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός νέων επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	30
		CO06. Παραγωγικές επενδύσεις: Ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυάζονται με δημόσια στήριξη των επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	Ευρώ	21.600.000
		CO08. Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	60
	2.γ.1 Αξιοποίηση των ΤΠΕ στους τομείς των μεταφορών, του πολιτισμού και της κοινωνικής ενσωμάτωσης	T3225. Εφαρμογές ΤΠΕ στις αστικές μεταφορές	Αριθμός	1
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτομίας Επιχειρηματικότητας	3.α.1. Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (Στρατηγική RIS)	CO1. Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	επιχειρήσεις	560
		CO2. Αριθμός Επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	επιχειρήσεις	40
		CO4. Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	επιχειρήσεις	500
		CO5. Αριθμός νέων επιχειρήσεων που ενισχύονται	επιχειρήσεις	20
		CO06. Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	EUR	52.819.666
		CO8. Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	100
	3.α.1 - Αναστροφή της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας	CO01. Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Επιχειρήσεις	530
		CO02. Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Επιχειρήσεις	750
		CO4. Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	επιχειρήσεις	250
		CO06. Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	Ευρώ	145.254.082

Αξονας Προτεραιότητας	Ειδικοί Στόχοι	Κοινοί Δείκτες Εκροών	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας	3.δ.1 - Βελτίωση της εξωστρέφειας της Περιφερειακής οικονομίας	CO1. Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται	επιχειρήσεις	2120
		CO2. Αριθμός Επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	επιχειρήσεις	300
		CO4. Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν μη οικονομική στήριξη	επιχειρήσεις	2000
		CO06. Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη επιχειρήσεων (επιχορηγήσεις)	EUR	66.024.583
		CO8. Αύξηση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που ενισχύονται	ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	350
4. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαράγωγής και Προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές	4.γ.1 Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια	CO31. Αριθμός νοικοκυριών με καλύτερη κατηγορία ενεργειακής κατανάλωσης	νοικοκυριά	1.700
		CO32. Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτηρίων	kWh/έτος	435.000
		CO34. Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου	ισοδύναμοι τόνοι CO2	1.650
5. Προώθηση της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων	5.α.1. Μείωση των επιπτώσεων των πλημμυρικών φαινομένων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον	CO20. Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά μέτρα	Φυσικά πρόσωπα	385.000
		CO23. Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης	εκτάρια	16.000
6. Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον	6.α.1 Εναρμόνιση της Περιφέρειας με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τα υγρά απόβλητα	CO19. Επεξεργασία λυμάτων: Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων	Ισοδύναμο πληθυσμού	65.000
	6.γ.1 Ανάδειξη υποδομών πολιτισμού – τουρισμού μητροπολιτικής εμβέλειας	CO09. Αειφόρος Τουρισμός: Αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης τουριστών	Επισκέψεις/έτος	120.000
	6.ε.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ	CO37. Πληθυσμός που ζει σε περιοχές με στρατηγικές ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης	φυσικά πρόσωπα	500.000
		CO38. Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές	στρεμ.	2.000
7. Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας Αττικής	7.α.1 Αναβάθμιση του ρόλου του Πειραιά στο σύστημα λιμένων κρουαζιέρας της Νοτιανατολικής Μεσογείου	T3275. Θέσεις ελλιμενισμού που δημιουργούνται	Αριθμός	2
	7.β.1. Βελτίωση της οδικής ασφάλειας.	T3276. Παρεμβάσεις για την οδική ασφάλεια πεζών	Αριθμός	10
	7.γ.1 Επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (TRAM) στην Αττική	CO15. Συνολικό μήκος νέων ή βελτιωμένων γραμμών τραμ και μετρό	χιλιόμετρα	5,5
8. Προώθηση της ανάπτυξης των δεξιοτήτων και της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	8.iii.1 Βελτίωση της απασχόλησης, μέσω της ίδρυσης Επιχειρήσεων, ιδίως στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	T3288. Υποστήριξη επιχειρηματικών σχεδίων για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων στους τομείς της ΠΣΕΕ	Αριθμός	480
	8.v.1 Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές	CO23. Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων τους κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	290

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικό Στόχοι	Κοινοί Δείκτες Εκρμών	Μονάδα μέτρησης	Τιμή-στόχος (2023)
9. Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής	9.i.1 Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση για μειονεκτούντα άτομα που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας, με έμφαση σε άτομα που έχουν την ευθύνη της φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό	CO01. Άνεργοι συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός	13.000
		CO17. Άλλα μειονεκτούντα άτομα	Αριθμός	7.000
	9.ii.1 Βελτίωση απασχολησιμότητας και ποιότητας ζωής ατόμων περιθωριοποιημένων ομάδων μέσω της ενίσχυσης των βασικών, κοινωνικών τους δεξιοτήτων.	CO15. Μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομ).	Αριθμός	5.500
	9.iii.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ευάλωτων (μεταξύ των οποίων ΑΜΕΑ) και των Λοιπών Ομάδων του Πληθυσμού της Περιφέρειας	CO17. Άλλα μειονεκτούντα άτομα	Αριθμός	3.345
		CO16. Συμμετέχοντες με Αναπηρία	Αριθμός	5.500
	9.iv.1 Προαγωγή της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες πρόνοιας / κοινωνικής φροντίδας/υγείας	T3293. Ανασφάλιστοι πολίτες (περιλαμβάνονται και τα προστατευόμενα μέλη αυτών) και συμμετέχουν σε δράσεις του Health Safety Net.	Αριθμός	115.274
		CO17. Άλλα μειονεκτούντα άτομα	Αριθμός	6.940
	9.v.1 Ενίσχυση ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων.	CO23. Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων των συνεταιριστικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Αριθμός	265
10. Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας	9.α.1 Βελτίωση των όρων ισότιμης προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της πρόσβασης των Ευπαθών Ομάδων σε ποιοτικές υπηρεσίες, μέσω βελτίωσης των αντίστοιχων Υποδομών σε υποβαθμισμένες περιοχές	CO35. Δυναμικότητα των υποδομών παιδικής φροντίδας ή εκπαίδευσης που ενισχύονται	φυσικά πρόσωπα	450
		CO36. Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	φυσικά πρόσωπα	150.000
		T3305. Δυναμικότητα άλλων κοινωνικών υποδομών	φυσικά πρόσωπα	2.000
11. Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοχευμένων Υποδομών Εκπαίδευσης	10.α.1. Βελτίωση και εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού της Εκπαίδευσης και της Δια βίου μάθησης στην Αττική	CO35. Δυναμικότητα των υποδομών παιδικής φροντίδας ή εκπαίδευσης που ενισχύονται	φυσικά πρόσωπα	2.500

Πίνακας 7: Δείκτες αποτελεσμάτων του ΕΠ Αττικής 2014-2020, στην επίτευξη των οποίων συμβάλουν οι παρεμβάσεις ΟΧΕ

Αξονας Προτεραιότητας	Ειδικό Στόχοι (που αντιστοιχούν στην Ε.Π.)	Κοινοί και Ειδικοί δείκτες αποτελεσμάτων	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
1. Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της	1.β.1. Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία	T3211. Δαπάνη Ε&Α των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ	% (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	0,34%	2011	0,56%
2. Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ	2.β.1 Αύξηση χρήσης ΤΠΕ στις ΜΜΕ	T3221. Ποσοστό ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου	Ποσοστό	5%	2010	15,0%
	2.γ.1 Αξιοποίηση των ΤΠΕ στους τομείς των μεταφορών, του πολιτισμού και της κοινωνικής ενσωμάτωσης	T3222. Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από ηλεκτρονικές εφαρμογές στον τομέα των μεταφορών	Ποσοστό	5%	2014	40,0%
3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας	3.α.1 Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (Στρατηγική RIS)	T3231. Αύξηση του αριθμού των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας σε cluster - θερμοκοιτίδες	Αριθμός	185	2013	300
	3.α.1 - Αναστροφή της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας	T3332. Απασχόληση στις ΜΜΕ της Περιφέρειας (Β'γενή και Γ'γενή τομέα	Αριθμός	678.710	2014	810.000
	3.α.1 - Βελτίωση της εξωστρέφειας της Περιφερειακής οικονομίας	T3233. Μεταβολή της αξία των εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών	εκατ. €, τρέχουσες τιμές	14.309,29	2013	20.511,62
4. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης της χρήσης ΑΠΕ και της Συμπαράγωγής και Προώθηση Χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα στις Αστικές Περιοχές	4.γ.1 Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτίρια	T3242. Κατανάλωσης ενέργειας στον οικιστικό και δημόσιο τομέα	Σε χιλιάδες KWh	8.017.743	2010	6.935.434
5. Προώθηση) της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων	5.α.1. Μείωση των επιπτώσεων των πλημμυρικών φαινομένων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον	T3251. Ποσοστό πληθυσμού που προστατεύεται από μέτρα διαχείρισης κινδύνων	Ποσοστό	79	2013	95
6. Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής στο Αστικό Περιβάλλον	6.α.1 Εναρμόνιση της Περιφέρειας με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για τα υγρά απόβλητα	T3261. Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που καλύπτεται από δίκτυα και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων	Ποσοστό	87	2009	97
	6.γ.1 Ανάδειξη υποδομών πολιτισμού – τουρισμού μητροπολιτικής εμβέλειας	T3263. Αριθμός εισιτηρίων πολιτιστικών χώρων της Περιφέρειας	Αριθμός	4.515.567	2013	4.876.812,00
	6.ε.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ	T.3265. Συνολικά ωφελούμενος πληθυσμός από την εφαρμογή των ΟΧΕ	πληθυσμός	1.000.000	2014	2.000.000
7. Ενίσχυση της Περιφερειακής Κινητικότητας και των Πολυτροπικών Μεταφορικών Συνδέσεων της Περιφέρειας	7.α.1 Αναβάθμιση του ρόλου του Πειραιά στο σύστημα λιμένων κρουαζιέρας της Νοτιανατολικής Μεσογείου	T3271. Αριθμός επιβατών/ τουριστών στο λιμάνι του Πειραιά	Διακινηθέντες επιβάτες κρουαζιέρας	1.302.581	2013	2.282.728

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικό Στόχοι (που αντιστοιχούν στην Ε.Π.)	Κοινοί και Ειδικοί δείκτες αποτελεσμάτων	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
Α1. Αττικής	7.β.1. Βελτίωση της οδικής ασφάλειας.	3277. Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων (παρασύρσεις πεζών)	Αριθμός ατόμων	58	2012	48
	7.γ.1 Επέκταση των βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (TRAM) στην Αττική	T3272. Πληθυσμός που εξυπηρετείται από μέσα σταθερής τροχιάς	Πληθυσμός	60.000	2012	76.500
8. Προώθηση της ανάπτυξης των δεξιοτήτων και της προσαρμοστικότητας του ανθρώπινου δυναμικού στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	8.iii.1 Βελτίωση της απασχόλησης, μέσω της ίδρυσης Επιχειρήσεων, ιδίως στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	T3281 Νέες επιχειρήσεις στους τομείς της ΠΣΕΕ που συνεχίζουν τη λειτουργία τους ένα έτος μετά την ενίσχυσή τους	Αριθμός	3.112	2014	348
	8.v.1 Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές	T3282. Επιχειρήσεις που βελτίωσαν την επιχειρησιακής τους λειτουργία ένα έτος μετά την ενίσχυσή τους	Αριθμός	2.134	2014	247
9. Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και Διακρίσεων – Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής	9.i.1 Ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση για μειονεκτούντα άτομα που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας, με έμφαση σε άτομα που έχουν την ευθύνη της φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό	T3294. Μειονεκτούντα άτομα που συμμετέχουν σε εκπαίδευση /κατάρτιση που αποκτούν εξειδίκευση που κατέχουν θέση απασχόλησης , συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης εντός έξι μηνών από την λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός	497	2014	2.100
	9.ii.1 Βελτίωση απασχολησιμότητας και ποιότητας ζωής των ατόμων περιθωριοποιημένων ομάδων μέσω της ενίσχυσης των βασικών, κοινωνικών τους δεξιοτήτων.	T3295. Μειονεκτούντα άτομα που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας , που συμμετέχουν σε εκπαίδευση κατάρτιση που αποκτούν εξειδίκευση που κατέχουν θέση απασχόλησης , συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης αμέσως μετά την λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός	320	2014	3.300
	9.iii.1 Βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ευάλωτων (μεταξύ των οποίων ΑΜΕΑ) και των Λοιπών Ομάδων του Πληθυσμού της Περιφέρειας	T3296. Άτομα των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού με πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας και ένταξης	Αριθμός	5.000	2014	8.800
	9.iv.1 Προαγωγή της πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες πρόνοιας / κοινωνικής φροντίδας/υγείας	T3297. Ποσοστό κάλυψης των δράσεων του Health Safety Net επί του γενικού συνόλου των πολιτών που διαβιούν κάτω από το όριο της φτώχειας και δεν διαθέτουν ασφαλιστική κάλυψη.	Ποσοστό	0	2014	12%
	9.v.1 Ενίσχυση ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων.	T3299. Κάλυψη του πληθυσμού των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο που λαμβάνουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας	Αριθμός	2.697	2014	6.940
		T3291. Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων που η	Αριθμός	287	2014	159

Άξονας Προτεραιότητας	Ειδικό Στόχοι (που αντιστοιχούν στην Ε.Π.)	Κοινοί και Ειδικοί δείκτες αποτελεσμάτων	Μονάδα μέτρησης	Τιμή βάσης	Έτος βάσης	Τιμή-στόχος (2023)
		Λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης				
10. Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοιχουμένων Κοινωνικών Υποδομών και Υποδομών Υγείας	9.α.1 Βελτίωση των όρων ισότιμης προώθησης της κοινωνικής ένταξης και της πρόσβασης των Ευπαθών Ομάδων σε ποιοτικές υπηρεσίες, μέσω βελτίωσης των αντίστοιχων Υποδομών σε υποβαθμισμένες περιοχές	T3301. Πληθυσμός που καλύπτεται από κοινωνικές υποδομές	Αριθμός	6.623	2013	9.073
11. Ανάπτυξη – Αναβάθμιση Στοιχουμένων Υποδομών Εκπαίδευσης	10.α.1. Βελτίωση και εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού της Εκπαίδευσης και της Δια βίου μάθησης στην Αττική	T3311. Ποσοστό πληθυσμού που εξυπηρετείται από Εκπαιδευτικές Υποδομές	Ποσοστό	93,9%	2014	98,0%

Σημείωση: Οι δείκτες εκρών και αποτελεσμάτων του Άξονα Προτεραιότητας 7 χρησιμοποιούνται μόνο εάν στην υποβαλλόμενη στρατηγική περιλαμβάνονται έργα που υλοποιούνται μέσω άλλων Ε.Π.

2.2.2. Ειδικές Κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό στρατηγικών σε υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας

Για τον σχεδιασμό των στρατηγικών σε υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας Αττικής, οι Αστικές Αρχές λαμβάνουν υπόψη τις παρακάτω κατευθύνσεις.

- (i) Απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη μιας περιοχής εφαρμογής είναι η ύπαρξη **Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης ή ισοδύναμου σχεδίου στρατηγικού σχεδιασμού, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία**. Προτεραιότητα έχουν περιοχές για τις οποίες υπάρχει ΣΟΑΠ ή ισοδύναμα σχέδια στρατηγικού σχεδιασμού, με βάση τα οποία μπορεί να τεκμηριωθεί η οριοθέτηση των υποβαθμισμένων περιοχών, ή της ύπαρξης θυλάκων υποβάθμισης σε μία ευρύτερη αστική περιοχή. Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας ή άλλες στρατηγικές του Δήμου που ενσωματώνουν την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας (καθαρές αστικές μεταφορές) και γενικότερα συμβάλλουν στην ενίσχυση της ελκυστικότητας του Μητροπολιτικού κέντρου της Αθήνας, εξετάζονται συνδυαστικά και αποτελούν βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση της περιοχής..
- (ii) Οι στρατηγικές για τις υποβαθμισμένες περιοχές υλοποιούνται σε Δήμους, ή συμπράξεις όμορων Δήμων προκειμένου για διαδημοτική περιοχή/θύλακα υποβάθμισης, συνολικού πληθυσμού άνω των **250.000 κατοίκων**. Ο πληθυσμός αφορά εξυπηρετούμενο και όχι μόνιμο πληθυσμό του δήμου. Σύμφωνα με το σχετικό ΦΕΚ καθορισμού σταθεροτύπων (standards) κατά την εκπόνηση γενικών πολεοδομικών σχεδίων, ο εξυπηρετούμενος πληθυσμός προκύπτει από τις λειτουργίες που συγκεντρώνει η περιοχή μελέτης. Η κατηγοριοποίηση των κέντρων σε 5 βαθμίδες ανάλογα τις λειτουργίες τους, με αναφορά στον εξυπηρετούμενο πληθυσμό τους, ορίζεται σαφώς και με βάση τις λειτουργίες που συγκεντρώνει η κάθε περιοχή. (ΦΕΚ 285 Δ', 3.5.2004, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ, παρ. 3)
- (iii) Η **στήριξη παρέχεται σε περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται συνδυαστικά** από τις ακόλουθες προκλήσεις:
  - δημογραφικές (πληθυσμιακή αποδυνάμωση ως αποτέλεσμα της εγκατάλειψης της περιοχής λόγω οικονομικής, κοινωνικής, περιβαλλοντικής υποβάθμισης, γήρανση του πληθυσμού λόγω αποχώρησης νεότερων ηλικιακών ομάδων κλπ)
  - οικονομικές (μείωση οικονομικής δραστηριότητας, κλείσιμο επιχειρήσεων, εμπορικών καταστημάτων, βιοτεχνιών, αποβιομηχάνιση)
  - περιβαλλοντικές (έλλειψη ελεύθερων χώρων, χώρων πρασίνου, πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων, συγκέντρωση άδειων κτιρίων) κλιματικές (πλημμυρικά φαινόμενα, κτιριακό απόθεμα χαμηλής ενεργειακής αποδοτικότητας)

- κοινωνικές (υψηλή ανεργία, υψηλά ποσοστά φτώχειας ή πληθυσμού που απειλείται από φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, συγκέντρωση ευαίσθητων και ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, ενεργειακή φτώχεια, στεγαστική φτώχεια, έλλειψη κοινωνικών υποδομών, αστική βία, κλπ)

Η ύπαρξη των παραπάνω προϋποθέσεων τεκμηριώνεται επαρκώς στο έντυπο υποβολής της πρότασης, με βάση στατιστικά δεδομένα, λαμβάνοντας υπόψη και όσα αναφέρονται στην ενότητα 2.2.1, σημείο (vii) του παρόντος Οδηγού.

- (iv) Η στρατηγική στις υποβαθμισμένες περιοχές, δομείται σε αναλογία με τα ειδικά χαρακτηριστικά των περιοχών παρέμβασης, λαμβάνοντας υπόψη και **εξειδικεύοντας** περαιτέρω τις ανάγκες που συνοπτικά αναφέρονται στην ενότητα 2.1. του παρόντος Οδηγού. Κατά συνέπεια η στρατηγική η οποία συγκροτείται επιδιώκει την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών σε αντιστοίχιση με τις επενδυτικές προτεραιότητες και τους ειδικούς στόχους του ΕΠ Αττικής προκειμένου να διαμορφωθεί **μια συγκροτημένη λογική της παρέμβασης** και λαμβάνοντας υπόψη **την ανάγκη αναλογικότητας** μεταξύ αναγκών και χρηματοδοτικής βαρύτητας παρεμβάσεων.
- (v) Για τη διαμόρφωση και χρηματοδότηση των στρατηγικών στις υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας μπορεί να χρησιμοποιηθεί **το σύνολο των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και Ειδικών Στόχων που ενεργοποιούνται για τις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις στο πλαίσιο του ΕΠ Αττικής 2014 – 2020**, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 του παρόντος Οδηγού. Εν τούτοις, οι επενδυτικές προτεραιότητες που θα επιλεγούν πρέπει να βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τις προκλήσεις και τους στόχους της στρατηγικής, εντασσόμενες πλήρως στη λογική της παρέμβασης και λαμβάνοντας υπόψη και τους περιορισμούς των επόμενων στοιχείων (vi), (vii). Για παράδειγμα, το γεγονός ότι μια στρατηγική που υποβάλλεται σε υποβαθμισμένη περιοχή μπορεί να αποδίδει έμφαση στην αντιμετώπιση ιδιαίτερα έντονων κοινωνικών ή περιβαλλοντικών προκλήσεων δεν αποκλείει την ενεργοποίηση επενδυτικών προτεραιοτήτων που μπορεί να αφορούν για παράδειγμα παρεμβάσεις που εντάσσονται στην στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης, ή παρεμβάσεις για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας. Πρέπει όμως οι παρεμβάσεις αυτές να εξυπηρετούν τους κεντρικούς στόχους της στρατηγικής (π.χ. δημιουργία εισοδήματος ή θέσεων απασχόλησης, κλπ.) και όχι απλώς να περιλαμβάνονται με έναν αθροιστικό τρόπο στη στρατηγική που υποβάλλεται.
- (vi) Οι στρατηγικές που θα υποβληθούν πρέπει να βρίσκονται σε συνάφεια με τις προτεραιότητες και τους στόχους της **ΠΕΣΚΕ**. Στο πλαίσιο αυτό οι πόροι κάθε στρατηγικής που κατανέμονται στις επενδυτικές προτεραιότητες 8iii, 8v, 9a, 9i, 9ii, 9iii, 9iv και 9v (όσες από αυτές επιλεγούν στο πλαίσιο κάθε στρατηγικής) πρέπει **υποχρεωτικά να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 40%** του συνολικού προϋπολογισμού της στρατηγικής που υποβάλλεται, προκειμένου για υποβαθμισμένες περιοχές της Αττικής.

ΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
08	8iii - Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων 8.v.1 - Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές.	EKT EKT
09	9a - Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας 9i - Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστηριότητας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης 9ii - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά 9iii - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών 9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγιεινολογικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής Ωφέλειας 9v - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	ΕΤΠΑ EKT EKT EKT EKT EKT EKT

(vii) Είναι επιθυμητή η επίτευξη **συνάφειας των στρατηγικών που θα υλοποιηθούν σε υποβαθμισμένες περιοχές με τις προτεραιότητες της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, καθώς και με τις προτεραιότητες του Θεματικού Στόχου 4.** Στο πλαίσιο αυτό οι πόροι κάθε στρατηγικής που κατανέμονται στις επενδυτικές προτεραιότητες 1b, 2b, 2c, 3a, 3c, 3d, 4c (όσες από αυτές επιλεγούν στο πλαίσιο κάθε στρατηγικής) πρέπει **υποχρεωτικά να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 20%** του συνολικού προϋπολογισμού της στρατηγικής που υποβάλλεται, προκειμένου για υποβαθμισμένες περιοχές της Αττικής

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
01	1b - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία	ΕΤΠΑ
02	2b - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ 2c - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	ΕΤΠΑ
03	3a - Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων 3c – Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	ΕΤΠΑ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
	3d – Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας.	
04	4c - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης	ΕΤΠΑ

2.2.3. Ειδικές Κατευθύνσεις για τον σχεδιασμό στρατηγικών σε περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική

Για τον σχεδιασμό των στρατηγικών σε περιοχές της Περιφέρειας Αττικής οι οποίες παρουσιάζουν ειδική αναπτυξιακή δυναμική, οι Αστικές Αρχές λαμβάνουν υπόψη τις παρακάτω κατευθύνσεις.

- (i) Η επιλογή της περιοχής παρέμβασης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη στρατηγική και τις προτεραιότητες οι οποίες θα επιλεγούν. Η επιλογή της περιοχής παρέμβασης γίνεται υποχρεωτικά με βάση τις προϋποθέσεις που θέτει το ΕΠ Αττικής 2014-2020, σύμφωνα με το οποίο η **στήριξη παρέχεται σε περιοχές οι οποίες:**

- **χαρακτηρίζονται ως πόλοι ανάπτυξης στο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας** και περιλαμβάνουν προωθητικές δραστηριότητες ικανές να προσελκύσουν συμπληρωματικές λειτουργίες και εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και τελικά να δημιουργήσουν και να διαχύσουν την ανάπτυξη στην ευρύτερη περιοχή τους, αξιοποιώντας κατάλληλες επιχειρηματικές (ΒΙΟΠΑ, Τεχνολογικά Πάρκα, Βιομηχανικά Κτίρια, Υποδομές ΤΠΕ), κοινωνικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές υποδομές και υποδομές υγείας

‘Η/και

- στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης που επιλέγεται έχουν πραγματοποιηθεί (σε απόσταση που δεν υπερβαίνει τα 3 χιλιόμετρα) **μεγάλης κλίμακας επενδύσεις υποδομών που δημιουργούν προϋποθέσεις** για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των υφιστάμενων και μείωση της ανεργίας, καθώς και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της Αττικής.
- (ii) Οι στρατηγικές υλοποιούνται από Αστικές Αρχές οι οποίοι ορίζονται ως Ενδιάμεσοι Φορείς, στους οποίους μπορεί να μετέχουν Δήμοι ή Δήμος/Δήμοι μαζί με Οργανισμούς, Επιχειρήσεις κι λοιπούς φορείς, που έχουν την αρμοδιότητα χάραξης και άσκησης χωρικής πολιτικής ή τομεακών παρεμβάσεων.
- (iii) Η στρατηγική στις περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική, δομείται σε αναλογία με τα ειδικά χαρακτηριστικά των περιοχών παρέμβασης, λαμβάνοντας υπόψη και

εξειδικεύοντας περαιτέρω τις ανάγκες που συνοπτικά αναφέρονται στην ενότητα 2.1. του παρόντος Οδηγού. Κατά συνέπεια η στρατηγική η οποία συγκροτείται επιδιώκει την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών σε αντιστοίχιση με τις επενδυτικές προτεραιότητες και τους ειδικούς στόχους του ΕΠ Αττικής προκειμένου να διαμορφωθεί **μια συγκροτημένη λογική της παρέμβασης** και λαμβάνοντας υπόψη **την ανάγκη αναλογικότητας** μεταξύ αναγκών και χρηματοδοτικής βαρύτητας παρεμβάσεων.

- (iv) Για τη διαμόρφωση και χρηματοδότηση των στρατηγικών στις περιοχές αυτές μπορεί να χρησιμοποιηθεί **το σύνολο των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και Ειδικών Στόχων που ενεργοποιούνται για τις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις στο πλαίσιο του ΕΠ Αττικής 2014 – 2020**, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 του παρόντος Οδηγού. Οι επενδυτικές προτεραιότητες που θα επιλεγούν πρέπει να βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τις προκλήσεις και τους στόχους της στρατηγικής, εντασσόμενες πλήρως στη λογική της παρέμβασης και λαμβάνοντας υπόψη και τους περιορισμούς των επόμενων στοιχείων (v) και (vi).

Για παράδειγμα, το γεγονός ότι μια στρατηγική που υποβάλλεται σε μια περιοχή με ειδική αναπτυξιακή δυναμική μπορεί να αποδίδει έμφαση στην ενίσχυση του μητροπολιτικού ρόλου της Αθήνας, ή στον εμπλουτισμό του τουριστικού της προϊόντος δεν αποκλείει την ενεργοποίηση επενδυτικών προτεραιοτήτων που μπορεί να αφορούν την άμβλυνση κοινωνικών προβλημάτων στην περιοχή παρέμβασης. Πρέπει όμως οι προτεραιότητες αυτές να καταδεικνύεται πώς εξυπηρετούν τον κεντρικό στόχο, για παράδειγμα, της άμβλυνσης φαινομένων που εμποδίζουν την αξιοποίηση του τοπικού δυναμικού για την ενίσχυση του μητροπολιτικού χαρακτήρα της πρωτεύουσας και όχι απλώς να περιλαμβάνονται με έναν μηχανιστικό τρόπο στη στρατηγική που υποβάλλεται.

- (v) Οι στρατηγικές που θα υποβληθούν πρέπει να αποδίδουν έμφαση στη συνάφειά τους με τις προτεραιότητες και τους στόχους **της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση**. Επιπλέον, οι πόροι που θα κατανέμονται στις επενδυτικές προτεραιότητες 1b, 2b, 2c, 3a, 3c, 3d, 4c (σε όρους δημόσιας δαπάνης), πρέπει **υποχρεωτικά να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 30%** της Δημόσιας Δαπάνης της στρατηγικής που υποβάλλεται από κάθε Αστική Αρχή προκειμένου για περιοχές της Αττικής με ειδική αναπτυξιακή δυναμική.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
01	1b - Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία	ΕΤΠΑ
02	2b - Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ 2c - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας	ΕΤΠΑ
03	3a - Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων	ΕΤΠΑ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
	3c – Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών 3d – Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας.	
04	4c - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων και στον τομέα της στέγασης	ΕΤΠΑ

(vi) Η στρατηγική πρέπει να παρουσιάζει συνάφεια με τους στόχους και τις προτεραιότητες της ΠΕΣΚΕ. Οι πόροι οι οποίοι κατανέμονται σε όσες από τις επενδυτικές προτεραιότητες του παρακάτω πίνακα περιληφθούν στη στρατηγική, πρέπει υποχρεωτικά να αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το **20%** του συνολικού προϋπολογισμού της στρατηγικής, σε όρους Δημόσιας Δαπάνης.

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	ΤΑΜΕΙΟ
08	8iii - Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων 8.v.1 - Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές.	ΕΚΤ ΕΚΤ
09	9a - Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας 9i - Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης 9ii - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά 9iii - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών 9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής Ωφέλειας	ΕΤΠΑ ΕΚΤ ΕΚΤ ΕΚΤ ΕΚΤ

3. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Το Σχέδιο Δράσης εξειδικεύει την Στρατηγική σε **συγκεκριμένες και διακριτές παρεμβάσεις**, μέσω των οποίων θα παραχθούν τα αποτελέσματα που επιδιώκονται. Με αυτή την έννοια το Σχέδιο Δράσης είναι το τελευταίο στοιχείο της Λογικής της Παρέμβασης, αφού ακολουθεί την ανάλυση αναγκών, βάσει της οποίας εξειδικεύεται η στρατηγική η οποία αναλύεται σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις, που αυτές με τη σειρά τους αντιστοιχίζονται σε ποσοτικοποιημένους δείκτες αποτελεσμάτων και εκροών.

Ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης πρέπει να καλύπτει κατ’ ελάχιστον τα ακόλουθα σημεία, τα οποία απαιτούνται από τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις εθνικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή των ΟΧΕ.

- (i) Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης να αντιστοιχίζονται με τους Ειδικούς Στόχους της Στρατηγικής. Οι παρεμβάσεις πρέπει να είναι συγκεκριμένες και χρονικά οριοθετημένες και να συνδέονται άμεσα με δείκτες εκροών και δείκτες αποτελεσμάτων, που επίσης να είναι συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, ρεαλιστικοί και χρονικά οριοθετημένοι.
- (ii) Αποδίδεται έμφαση ώστε το Σχέδιο Δράσης να περιλαμβάνει κατά το δυνατόν **ώριμες παρεμβάσεις**. Για κάθε εκτιμώμενη ως ώριμη παρέμβαση πρέπει να δίνονται οι ακόλουθες συγκεκριμένες πληροφορίες:
  - ◆ Ειδικός στόχος της στρατηγικής που καλύπτεται
  - ◆ Σύνδεση της παρέμβασης με τις επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΠ Αττικής 2014-2020
  - ◆ Περιγραφή του φυσικού αντικείμενου της.
  - ◆ Περιγραφή των Υποέργων της, διαδικασία υλοποίησης, παραδοτέα.
  - ◆ Σκοπιμότητα της παρέμβασης, σε σχέση με τη λογική της παρέμβασης
  - ◆ Δείκτες Εκροών της παρέμβασης, συμβολή στους δείκτες εκροών του ΕΠ Αττικής 2014-2020.
  - ◆ Δείκτες αποτελεσμάτων της παρέμβασης, συμβολή στα αποτελέσματα του ΕΠ Αττικής 2014-2020.
  - ◆ Ωφελούμενοι από την παρέμβαση (Ομάδες Στόχοι)
  - ◆ Αναλυτικό Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της παρέμβασης (έργο, τυχόν υποέργα)

- ♦ Αναλυτικός Προϋπολογισμός της παρέμβασης (σε επίπεδο έργου, υποέργων στο βαθμό που περιλαμβάνονται υποέργα)
- ♦ Πηγές Χρηματοδότησης της παρέμβασης
- ♦ Δικαιούχος της παρέμβασης
- ♦ Συνέργεια της παρέμβασης με άλλες πολιτικές (π.χ. Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, Στρατηγική για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, κλπ)
- ♦ Συμβατότητα της παρέμβασης με ΡΣΑ, ΣΟΑΠ, ΓΠΣ, Επιχειρησιακά Σχέδια Δήμων.
- ♦ Ωριμότητα της παρέμβασης (σύμφωνα με το πρότυπο αξιολόγησης πράξεων του ΕΣΠΑ)
- ♦ Αναγκαίες περαιτέρω ενέργειες ωρίμανσης.

Τα παραπάνω στοιχεία συμπληρώνονται στο βαθμό που είναι διαθέσιμα. Εν τούτοις η διαθεσιμότητά τους ή μη αποτελεί κριτήριο για την αξιολόγηση του βαθμού ωριμότητας μιας παρέμβασης. Η συμπλήρωση των δεικτών αποτελεσμάτων και εκροών, με βάση τους δείκτες που περιλαμβάνονται στο ΕΠ είναι ανελαστική υποχρέωση των Αστικών Αρχών, όπως άλλωστε προβλέπεται από το ίδιο το ΕΠ Αττικής 2014-20. Οι δείκτες που χρησιμοποιούνται αποτελούν στοιχείο για την αξιολόγηση της Στρατηγικής, ενώ με βάση την εξέλιξη τους πραγματοποιείται η παρακολούθηση της υλοποίησής της.

- (iii) Είναι δυνατόν στο Σχέδιο Δράσης να περιλαμβάνονται και παρεμβάσεις **μικρότερου βαθμού ωριμότητας**, οι οποίες κρίνονται ως αναγκαίες με βάση της στρατηγική και τη λογική της προτεινόμενης παρέμβασης. Για την υποστήριξη της ωρίμανσης των παρεμβάσεων αυτών χρησιμοποιούνται πόροι, σύμφωνα με τους περιορισμούς και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Κεφάλαιο 2.2.1: Γενικές Κατευθύνσεις για τη διαμόρφωση της Στρατηγικής. Τυχόν πόροι που ζητούνται για την υποστήριξη των περισσότερο ώριμων παρεμβάσεων ακολουθεί τις ίδιες προϋποθέσεις. Σημειώνεται ότι στο βαθμό που ένα σχέδιο δράσης περιλαμβάνει αίτημα χορήγησης πόρων για μελέτες ωρίμανσης, απαιτείται η πλήρης τεκμηρίωση του αιτήματος με την αναφορά στις συγκεκριμένες πράξεις που θα διατεθούν οι πόροι που ζητούνται.
- (iv) Οι παρεμβάσεις του Σχεδίου Δράσης **προτεραιοποιούνται**, με βάση όχι μόνο το βαθμό ωρίμανσης τους, αλλά και τη συνάφειά τους με τη στρατηγική και την οξύτητα των αναγκών που πρόκειται να αντιμετωπίσουν. Μία παρέμβαση μπορεί να είναι λιγότερο ώριμη από άλλες, αλλά να θεωρηθεί ως άμεσης προτεραιότητας

από την Αστική Αρχή στο βαθμό που αυτή αντιμετωπίζει επείγοντα ή περισσότερα οξυμμένα προβλήματα και ανάγκες.

(v) Το σχέδιο δράσης συνοδεύεται υποχρεωτικά από **ανάλυση κινδύνου** στην οποία παρουσιάζονται κατ’ ελάχιστο τα ακόλουθα στοιχεία:

- ♦ Αναφορά σε κινδύνους ανά παρέμβασης και περιγραφή του είδους των κινδύνων που θα μπορούσαν να καθυστερήσουν ή/και να ακυρώσουν την υλοποίηση μιας δράσης. Ενδεικτικοί τέτοιοι κίνδυνοι θα μπορούσαν να είναι επιχειρησιακοί, νομικού χαρακτήρα εμπόδια, οικονομικοί κίνδυνοι, ανεπαρκής στελέχωση εμπλεκόμενων στην υλοποίηση μιας παρέμβασης, τεχνικά προβλήματα, θεσμικοί περιορισμοί, κλπ). Στο βαθμό που υπάρχουν κάποιοι κίνδυνοι απαιτείται ρητή αναφορά στο Σχέδιο Δράσης.
- ♦ Κατηγοριοποίηση των παρεμβάσεων σε παρεμβάσεις χαμηλού, μεσαίου ή υψηλού κινδύνου.
- ♦ Ακριβής προσδιορισμός των βημάτων που πρέπει να ακολουθηθούν για την άρση των κινδύνων και την αποφυγή καθυστερήσεων ή/και ματαίωσης κάποιων παρεμβάσεων. Απαιτείται προσδιορισμός του εάν οι αναγκαίες αυτές ενέργειες θα γίνουν από την ίδια την Αστική Αρχή ή εάν απαιτείται η εμπλοκή και άλλων φορέων και στη δεύτερη περίπτωση γίνεται αναφορά στους φορείς αυτούς.

(vi) Για τη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης, οι Αστικές Αρχές λαμβάνουν υπόψη τους

- Την επιλεξιμότητα του ΕΠ Αττικής ανά Άξονα Προτεραιότητας – Ειδικό Στόχο - Επενδυτική Προτεραιότητα.
- Τις ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων που περιλαμβάνονται στο ΕΠ Αττικής ανά επενδυτική προτεραιότητα. Οι κατηγορίες αυτές έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα, κάθε στρατηγική επιλέγει παρεμβάσεις σύμφωνα με τους στόχους της και την ανάλυση της λογικής της παρέμβασης που περιλαμβάνει και σε κάθε περίπτωση με βάση τους κανόνες επιλεξιμότητας που ισχύουν για τη χρηματοδότηση των παρεμβάσεων των Ε.Π. της περιόδου 2014-2020.
- Τυχόν εξειδικεύσεις δράσεων του Π.Ε.Π Αττικής 2014-2020 που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης μέχρι την υποβολή των προτάσεων των Αστικών Αρχών.

(vii) Το Σχέδιο Δράσης δύναται να περιλαμβάνει παρεμβάσεις που ήδη υλοποιούνται και τις οποίες η Αστική Αρχή κρίνει ως απόλυτα σκόπιμες για την εφαρμογή της στρατηγικής της, καθώς και παρεμβάσεις για τις οποίες είτε έχει εξασφαλιστεί ή επιδιώκεται να εξασφαλισθεί πρόσθετη χρηματοδότηση, πέραν αυτής που θα δοθεί από το Ε.Π. Αττικής 2014-2020 (π.χ. προτεινόμενες παρεμβάσεις για

χρηματοδότηση από άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου). Η παρουσίαση των παρεμβάσεων αυτών περιλαμβάνει τα επιμέρους στοιχεία της παραγράφου (ii), ανάλογα με την ωριμότητα και τη φύση της κάθε παρέμβασης και στο βαθμό που αυτά μπορούν να συμπληρωθούν.

4. ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

4.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει για το σχεδιασμό, διαχείριση και εφαρμογή των στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), συμπεριλαμβανομένων και των προβλέψεων σχετικά με το σύστημα διακυβέρνησης της στρατηγικής καθώς και των φορέων που εμπλέκονται προδιαγράφεται στα ακόλουθα έγγραφα:

- **Γενικός Κανονισμός αρ. 1303/2013 (ΕΕ) περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα ΕΔΕΤ:** Άρθρο 36 Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση, Άρθρο 96 (3) (β, γ) Περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε ό,τι αφορά στις ΟΧΕ, Άρθρο 123 (6) (7) Ορισμός Αρχών, Άρθρο 125 (3) Καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής
- **Κανονισμός Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) αρ. 1301/2013 (ΕΕ),** Άρθρο 7 Βιώσιμη αστική ανάπτυξη
- **Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) αρ.1304/2013 (ΕΕ):** Άρθρο 12 Ειδικές διατάξεις για την αντιμετώπιση ιδιαίτερων εδαφικών χαρακτηριστικών
- **Κανονισμός (ΕΕ) 480/2016,** Παράρτημα IV
- **Νόμος 4314/2014,** Άρθρο 13, (7) (α), όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 4403/2016
- **Εγκύκλιος της Εθνικής Αρχής Συντονισμού** υπ'αριθμ.81168/ΕΥΣΣΑ 1796/30-7-2016 με θέμα «Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020».
- **Εγκύκλιος της Εθνικής Αρχής Συντονισμού** υπ'αριθμ 40134/ΕΥΘΥ/373/12-4-2016 με θέμα «Οδηγίες για τη διαχείριση και εφαρμογή των στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης»
- **Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου ΕΣΠΑ 2014-2020**
- **Έγγραφο καθοδήγησης για τα κράτη μέλη** σχετικά με την ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη (άρθρο 7του Κανονισμού ΕΤΠΑ (EGESIF 15-0010/18.5.2015)

Τα παραπάνω θέτουν το πλαίσιο, τις βασικές αρχές και τις διαδικασίες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, καθώς και τις απαραίτητες λειτουργίες που απαιτούνται και τις υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων φορέων, βάσει του κοινοτικού και εθνικού θεσμικού πλαισίου. Για την καλύτερη κατανόηση του πλαισίου, πρέπει να ληφθούν υπόψη κυρίως τα ακόλουθα:

- Η **Διαχειριστική Αρχή** είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Η Διαχειριστική Αρχή εισηγείται και η **Επιτροπή Παρακολούθησης του Ε.Π.** εγκρίνει το πλαίσιο και τις βασικές κατευθύνσεις υλοποίησης των στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.
- Η **Αστική αρχή** είναι ο αρμόδιος φορέας για την κατάρτιση και την υποβολή της στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και επιφορτίζεται με καθήκοντα που συνδέονται τουλάχιστον με την επιλογή των πράξεων του Σχεδίου Δράσης της στρατηγικής. Κατά συνέπεια, η Αστική Αρχή καθίσταται υποχρεωτικά **Ενδιάμεσος Φορέας σύμφωνα με το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο και τους όρους διαχείρισης του ΕΣΠΑ 2014-2020.**
- Η **Αστική Αρχή μπορεί να αναλάβει και άλλα καθήκοντα διαχείρισης** που προβλέπονται στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΣΠΑ 2014-2020 (ΣΔΕ 2014-2020). Στο πλαίσιο αυτό εκχώρησης καθηκόντων από τη Διαχειριστική Αρχή προς την Αστική Αρχή, η τελευταία **είναι υποχρεωμένη να εξασφαλίζει συγκεκριμένες λειτουργίες.**
- Οι διαδικασίες του **Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) 2014-2020** είναι υποχρεωτικές για όλους τους τύπους των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το Ε.Π. της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών που αφορούν στον ορισμό και την παρακολούθηση των Ενδιάμεσων Φορέων.
- Το θεσμικό πλαίσιο και ειδικότερα το ΣΔΕ 2014-2020 προδιαγράφει τις **αρμοδιότητες και τις λειτουργικές σχέσεις μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής και των Ενδιάμεσων Φορέων**, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ορθή διαχείριση των πόρων.

4.1.1 Διαχειριστική Αρχή

Η Διαχειριστική Αρχή αποτελεί την αρμόδια αρχή για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής των στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) που υλοποιούνται μέσω Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της έχει την ευθύνη για:

- Την εξειδίκευση των βασικών κατευθύνσεων για την εφαρμογή των ΟΧΕ.
- Τον προσδιορισμό των φορέων που θα εμπλακούν στο σχεδιασμό Στρατηγικών ΟΧΕ και το επίπεδο εμπλοκής τους στην υλοποίηση και διαχείριση των Στρατηγικών ΟΧΕ και των επί μέρους δράσεων/πράξεων.
- Τη διαβούλευση με τις τοπικές αρχές και τους τοπικούς φορείς για την ωρίμανση των ΟΧΕ.

- Την επιλογή του τρόπου υλοποίησης και διαχείρισης των στρατηγικών BAA.
- Τη διαμόρφωση μεθοδολογίας και κριτηρίων επιλογής τόσο των στρατηγικών BAA όσο και των επί μέρους δράσεων / πράξεων.
- Τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής των πράξεων των αντίστοιχων επενδυτικών προτεραιοτήτων που επιλέγονται για να υποστηρίξουν τη στρατηγική BAA.
- Τις ενέργειες δημοσιότητας και προώθησης των ΟΧΕ.
- Την προετοιμασία της πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων στρατηγικών BAA, συμπεριλαμβανομένων και των καθηκόντων που θα εκχωρηθούν σε Ενδιάμεσους Φορείς.
- Την αξιολόγηση των προτάσεων βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και επιλογή των στρατηγικών που θα χρηματοδοτηθούν.
- Την ένταξη στο ΠΔΕ των έργων που επιλέγονται για συγχρηματοδότηση σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου του ΕΣΠΑ 2014-2020.
- Την παρακολούθηση των δεικτών εκροών και αποτελέσματος που αναφέρονται στο Σχέδιο Δράσης των στρατηγικών BAA και αφορούν δείκτες του ΕΠ.

4.1.2 Αστική Αρχή

Ως Αστικές Αρχές μπορούν να ορίζονται:

- Δημοτικές αρχές
- Δίκτυα Δήμων σε σχήματα/ συμπράξεις (ενότητες γειτονικών δήμων, δίκτυα) που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι, θέτοντας ως επικεφαλής έναν από τους δήμους, όταν η περιοχή εφαρμογής αφορά στο σύνολο των δήμων ή σε τμήματά τους. Σε περιπτώσεις σχημάτων ή συμπράξεων Δήμων, που έχουν λάβει μορφή νομικού προσώπου, ρόλο «αστικής αρχής» αναλαμβάνει το νομικό πρόσωπο.
- Εταιρικά σχήματα με επικεφαλής Δημοτική/ές Αρχή/ές
- Η Μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής η οποία σύμφωνα με το άρθρο 210 του Ν. 3852/ 2010 για την «*Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης*» επιφορτίζεται και με αρμοδιότητες μητροπολιτικού χαρακτήρα.

Η Αστική αρχή είναι ο αρμόδιος φορέας για την κατάρτιση και την υποβολή της στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, η οποία επιφορτίζεται με καθήκοντα που συνδέονται **τουλάχιστον με την επιλογή των πράξεων του Σχεδίου Δράσης** της

στρατηγικής. **Ως εκ τούτου καθίσταται υποχρεωτικά Ενδιάμεσος Φορέας, σύμφωνα με τους όρους διαχείρισης του ΕΣΠΑ 2014-2020.**

Η αξιολόγηση και επιλογή των πράξεων περιλαμβάνει: α) την αξιολόγηση των πράξεων ως προς την ποιότητά τους και τη συνάφεια τους με τη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και το Ε.Π. (αξιολόγηση σκοπιμότητας - επιλεξιμότητας των πράξεων) και β) την αξιολόγηση των πράξεων ως προς την εφικτότητά τους και σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής του Συστήματος Διοίκησης και Ελέγχου 2014-2020. Σε περίπτωση που η Αστική Αρχή κριθεί ότι δεν διαθέτει επαρκή εμπειρία, **η αξιολόγηση των πράξεων από την Αστική Αρχή περιορίζεται στην ποιότητα των πράξεων, τη συνάφεια τους με την στρατηγική ΒΑΑ και με το Ε.Π.** (αξιολόγηση σκοπιμότητας). Ως προς τα υπόλοιπα κριτήρια αξιολόγησης των πράξεων, αυτά ανατίθενται σε άλλον φορέα ο οποίος έχει την επάρκεια να τα ασκήσει αποτελεσματικά.

Η Αστική Αρχή μπορεί να αναλάβει το σύνολο των εργασιών διαχείρισης των πράξεων, εφόσον αυτό προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση και εφόσον αξιολογηθεί σχετικά με την επάρκειά της να ανταποκριθεί στις σχετικές υποχρεώσεις.

4.1.3 Δημόσια Διαβούλευση

Η διαβούλευση και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για την υλοποίηση και την επιτυχία της ΟΧΕ. Για την επιτυχία της η Αστική Αρχή επεξεργάζεται το πρόγραμμα της πραγματοποίησης της το οποίο συμπεριλαμβάνει στην υλοποίησή του Σχεδίου Δράσης.

Η διαβούλευση ως δημοκρατική διαδικασία συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών, με στόχο τη μέγιστη δυνατή συναίνεση σε προτεινόμενες δράσεις και έργα, οφείλει να αναπτυχθεί στο μέγιστο εύρος τοπικών θεσμών, φορέων και κοινωνικών ομάδων.

Η μεθοδολογία και η διαδικασία της δημοτικής διαβούλευσης ορίζεται από το άρθρο 76 του Ν.3852 *"Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης"* και συντελείται κατ' αρχάς μέσω της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης η οποία ορίζεται στο σχετικό άρθρο του νόμου, απλώνεται δε σε όλα τα επίπεδα των κοινωνικών φορέων των πόλεων-δήμων άνω των 10.000 κατοίκων.

Οι δράσεις αυτές αφορούν το Δημοτικό Συμβούλιο και τις Δημοτικές Ενότητες και όλους τους κοινωνικούς εταίρους. Ενδεικτικά αφορά τους τοπικούς εμπορικούς και επαγγελματικούς συλλόγους και οργανώσεις, τους επιστημονικούς συλλόγους και φορείς, τις τοπικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών, των εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα, τις ενώσεις και συλλόγους γονέων, τους αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους και φορείς, τις εθελοντικές οργανώσεις και κινήσεις πολιτών, άλλες οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών, τους εκπρόσωπους των τοπικών συμβουλίων νέων και εν γένει τους δημότες.

Η δημόσια διαβούλευση, αποτελεί απαραίτητο συστατικό στοιχείο της διαδικασίας σχεδιασμού και εφαρμογής σε όλα τα επίπεδα της δημοτικής πολιτικής στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.

Για τις δράσεις διαβούλευσης, τις κατευθύνσεις και τη μεθοδολογία του κοινωνικού διαλόγου με στόχο την επιτυχία του έργου της ΟΧΕ, προτείνεται ληφθεί υπόψη το πλαίσιο και οι εν γένει οδηγίες τις οποίες αναπτύσσει ο "Οδηγός Δημοτικής Διαβούλευσης" (Υπουργείο Εσωτερικών-Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, Αθήνα, 2010). Επισημαίνεται ότι η κυρίαρχη άποψη θεωρεί την δημόσια διαβούλευση ως μια διαδικασία ανταλλαγής απόψεων μεταξύ εμπλεκομένων (δημοσίου και ιδιωτικών φορέων) με στόχο τη χάραξη πολιτικής σε συγκεκριμένους τομείς, όμως η εφαρμογή συντελείται μέσω μία ταχύρυθμης διαδικασίας ενημερωτικών ημερίδων ή συνεντεύξεων και δημοσιοποίησης θέσεων, χωρίς να επιχειρείται ουσιαστικός διάλογος με συναινετικό αποτέλεσμα. Παρότι η διαβούλευση είναι βασικό συστατικό στοιχείο της χάραξης πολιτικής και της λήψης αποφάσεων στους δήμους ήδη από το 2006, δεν έχει εμπεδωθεί και δεν έχει δημιουργηθεί η απαραίτητη παράδοση αλληλεπίδρασης των κοινωνικών εταίρων και των αρχών μέσω μίας διαφανούς δημοκρατικής διαδικασίας.

Οι δημοτικές αρχές, τηρώντας το γενικό πλαίσιο όπως ορίζεται πιο πάνω, πρέπει να επιλέξουν την πλέον κατάλληλη μεθοδολογία, η οποία ανταποκρίνεται στα δεδομένα των συγκεκριμένων δήμων και στη στοχοθεσία της ΟΧΕ. Με ορίζοντα πάντα τα καλύτερα αποτελέσματα μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής και ενεργοποίησης των πολιτών.

Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης του έργου συνιστάται η οργάνωση τριών κύκλων συζητήσεων διάρκειας έως τρεις μήνες υπό την ευθύνη των δημοτικών συμβουλίων και της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης.

Οι τρεις κύκλοι θα έχουν την πιο κάτω δομή:

- Α' κύκλος: Ενημέρωση και χαρακτηριστικά του προγράμματος
- Β' κύκλος: Αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής των ΟΧΕ στην Περιφέρεια και βελτιωτικές κινήσεις
- Γ' κύκλος: Αποτίμηση ολοκληρωμένης διαβούλευσης

Οι κύκλοι αυτοί θα ολοκληρώνονται με συγκεκριμένα κάθε φορά παραδοτέα στα οποία θα αποτυπώνονται το μεθοδολογικό σχέδιο, η συμμετοχή, ο διάλογος, οι αποκλίσεις και οι συγκλίσεις θέσεις, οι κατατεθειμένες εναλλακτικές προτάσεις, η τελική αποδοχή, απόρριψη, επιφύλαξη των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων.

Για τη διοργάνωση των κύκλων συζήτησης θα χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, όπως η διοργάνωση συζητήσεων – στρογγυλών τραπεζιών, η διοργάνωση θεματικών ημερίδων με πρόσκληση κατά περίπτωση φορέων και πολιτών σχετικών με το αντικείμενο της διαβούλευσης, η αποστολή και επεξεργασία ερωτηματολογίων σε φορείς και ομάδες πολιτών, η συναντήσεις με

εκπροσώπους φορέων, μεθοδευμένες και κατάλληλα προετοιμασμένες ανοικτές συναντήσεις διαβούλευσης με τους κατοίκους της περιοχής, κλπ

Τα αποτελέσματα ως τελικά παραδοτέα δημοσιοποιούνται στα έντυπα και ψηφιακά μέσα (τοπικά ηλεκτρονικά ή έντυπα ΜΜΕ, Ρ/Σ, social media).

Στις περιπτώσεις διαδημοτικών σχημάτων και αντιστοίχων προτάσεων ΟΧΕ είναι ανάγκη να διαμορφωθεί ένα πρότυπο σχέδιο, το οποίο θα αντιστοιχεί στην προτεινόμενη διαδημοτική δομή και θα επιτρέψει την ταυτόχρονη και αποτελεσματική διαδημοτική διαβούλευση.

Ενδεικτικά αναφέρονται: Μικτές διαδημοτικές επιτροπές και ομάδες δράσεις, κοινές συνεδριάσεις δημοτικών συμβουλίων, κοινές εκδηλώσεις κ.α.

4.2 ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ

Βάσει του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, η Διαχειριστική Αρχή δύναται να ορίσει **έναν ή περισσότερους ενδιάμεσους φορείς** για να ασκήσουν καθήκοντα διαχείρισης. Ωστόσο, οι αρμοδιότητες που αναλαμβάνουν οι Ενδιάμεσοι Φορείς (στην προκειμένη περίπτωση οι Αστικές Αρχές ή άλλοι φορείς) δεν δύναται να μεταβιβαστούν από αυτούς σε άλλους Ενδιάμεσους Φορείς.

Για την εφαρμογή των ΟΧΕ στην Περιφέρεια Αττικής κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 ισχύουν τα εξής:

1. Η ΕΥΔ του ΕΠ Αττικής 2014-2020 θα εκχωρήσει **το σύνολο των καθηκόντων** που προβλέπονται για την υλοποίηση μιας Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στις Αστικές Αρχές ή στον Φορέα του αυτές θα χρησιμοποιήσουν σε περίπτωση που δεν διαθέτουν την επάρκεια για την ανάληψη του συνόλου της διαχείρισης. Στο πλαίσιο αυτό, **οι Αστικές Αρχές (ή άλλος Φορέας) που θα υλοποιήσουν Στρατηγικές ΟΧΕ ορίζονται υποχρεωτικά ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης του ΕΠ.**
2. Η ΕΥΔ διατηρεί το δικαίωμα του τελικού ελέγχου των προσκλήσεων για την υποβολή προτάσεων από δυνητικούς δικαιούχους που εκδίδουν οι Αστικές Αρχές ή άλλος Φορέας Διαχείρισης.
3. Όσον αφορά στη διαχείριση πράξεων κρατικών ενισχύσεων των στρατηγικών ΟΧΕ/ΒΑΑ, η ΕΥΔ θα εκχωρήσει τα συγκεκριμένα καθήκοντα είτε στους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης των εγκεκριμένων Στρατηγικών, είτε στον Ενδιάμεσο Φορέα Κρατικών Ενισχύσεων που θα επιλεγεί για τη διαχείριση όλων των σχετικών πράξεων του ΕΠ Αττικής 2014-2020. Η αστική αρχή είναι αρμόδια για την εξειδίκευση των επενδυτικών προτεραιοτήτων και δράσεων του ΕΠ που αφορούν σε δράσεις κρατικών ενισχύσεων και την υποβολή και έγκρισή τους στην Επιτροπή Παρακολούθησης, μετά από σύμφωνη γνώμη της Διαχειριστικής

Αρχής. Σε περίπτωση διαχείρισης των πράξεων κρατικών ενισχύσεων από τον Ενδιάμεσο Φορέα Κρατικών Ενισχύσεων της Περιφέρειας Αττικής, η Αστική Αρχή διατηρεί την υποχρέωση αξιολόγησης και επιλογής πράξεων της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, αναλαμβάνοντας κατ’ελάχιστον την αξιολόγηση των πράξεων κρατικών ενισχύσεων μόνο ως προς τα κριτήρια που αφορούν στην ποιότητά τους και στη συνάφεια με την ολοκληρωμένη αστική στρατηγική και το Ε.Π. Αττικής 2014-2020. Οι ειδικότεροι “όροι” αυτής της συνεργασίας θα καθορίζονται στις σχετικές αποφάσεις εκχώρησης.

4. Στην περίπτωση που η Αστική Αρχή θεωρεί ότι δεν έχει την επάρκεια να αναλάβει το σύνολο των εργασιών διαχείρισης των πράξεων, υποδεικνύει στην πρόταση που θα υποβάλει, τον **φορέα που δύναται να αναλάβει αρμοδιότητες διαχείρισης**. Ο φορέας αυτός μπορεί να είναι δημόσια υπηρεσία, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εμποτευόμενο από το κράτος, τοπικοί αναπτυξιακοί φορείς, όπως οργανισμοί και νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ..
5. Σε περίπτωση που η Αστική Αρχή υποδείξει κάποιο φορέα ως κατάλληλο να αναλάβει τις αρμοδιότητες διαχείρισης της Στρατηγικής της, δεν είναι αναγκαία η ολοκλήρωση των διαδικασιών πρόσκλησης – επιλογής του ενδιάμεσου φορέα από την Αστική Αρχή μέχρι την υποβολή της πρότασης. Οι διαδικασίες αυτές μπορούν να ολοκληρωθούν εντός τετραμήνου από την ημερομηνία έκδοσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, **σύμφωνα με τη διαδικασία αξιολόγησης που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 1 του παρόντος Οδηγού**. Σε κάθε περίπτωση η Διαχειριστική Αρχή θα δρομολογήσει τις διαδικασίες ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα ή Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης μόνο μετά την εκπλήρωση του συνόλου των κριτηρίων που αφορούν στην αξιολόγηση της διαχειριστικής επάρκειας (παράμετρος αξιολόγησης Δ, Κεφάλαιο 1) του φορέα που θα αναλάβει τη διαχείριση των ΟΧΕ (Ικανότητα του ΕΦ να ασκήσει αποτελεσματικά τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που θα του ανατεθούν, ικανότητα του στη διοικητική και δημοσιονομική διαχείριση, φερεγγυότητα του φορέα, βλ. ανάλυση κριτηρίων αξιολόγησης, κεφ. 5).

4.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Οι διαδικασίες του **Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) 2014-2020** είναι υποχρεωτικές για όλους τους τύπους των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ε.Π. της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών που αφορούν στον ορισμό και την παρακολούθηση των Ενδιάμεσων Φορέων.

Ανάλογα με το βαθμό εκχώρησης καθηκόντων στην Αστική Αρχή ή/και σε άλλους Ενδιάμεσους φορείς για την υλοποίηση και τη χρηματοδότηση των πράξεων του Σχεδίου Δράσης της στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και σύμφωνα με τα

προβλεπόμενα στην αντίστοιχη Απόφαση ορισμού τους ως Ενδιάμεσων Φορέων, πρέπει να ακολουθούνται οι **αντίστοιχες διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου που προβλέπονται στο ΣΔΕ του ΕΣΠΑ 2014-2020.**

Σύμφωνα με το Άρθρο 13 «Ενδιάμεσοι φορείς» του Νόμου 4314/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο 4403/2016 και ισχύει, και ειδικότερα τις παραγράφους 8, 9 και 10, όσον αφορά στους Ενδιάμεσους Φορείς ισχύουν τα ακόλουθα:

→ **Οι Ενδιάμεσοι Φορείς πρέπει να πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:**

- να έχουν φερεγγυότητα και να παρέχουν εγγυήσεις όσον αφορά στην ικανότητά τους για τη διοικητική και δημοσιονομική διαχείριση του έργου που θα τους ανατεθεί
- να διαθέτουν εμπειρία στον τομέα που αφορά το αντικείμενο του προγράμματος ή τμήματός του. Ενδιάμεσοι φορείς που εμπλέκονται σε περιπτώσεις διαφθοράς και απάτης, κατόπιν πορισμάτων ελέγχων, αποκλείονται αυτοδίκαια, και μέχρι τη συμμόρφωσή τους με τα επιβληθέντα διορθωτικά μέτρα, από μελλοντικές χρηματοδοτήσεις.

→ **Οι αρμοδιότητες που αναλαμβάνουν οι Ενδιάμεσοι Φορείς, δεν δύναται να μεταβιβαστούν από αυτούς σε άλλους Ενδιάμεσους Φορείς.**

→ **Με την απόφαση ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα ρυθμίζεται και κάθε ζήτημα σχετικό με την άσκηση των αρμοδιοτήτων ή των καθηκόντων που αναλαμβάνει και ιδίως:**

- (α) ο φορέας που αναλαμβάνει τη διαχείριση δράσεων του οικείου επιχειρησιακού προγράμματος ή συγκεκριμένα καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής,
- (β) οι δράσεις που αναλαμβάνονται και ο προϋπολογισμός της κάθε μιας,
- (γ) οι αρμοδιότητες διαχείρισης ή τα καθήκοντα που ανατίθενται,
- (δ) οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής,
- (ε) το αρμόδιο για την ένταξη των πράξεων όργανο».

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής, καθώς και η παρακολούθηση των πράξεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο αυτής, διενεργείται σύμφωνα με τις σχετικές διαδικασίες του ΣΔΕ 2014-2020 από τον φορέα που του έχει ανατεθεί η διαχείριση της στρατηγικής, δηλ. είτε από την Αστική Αρχή, η οποία ορίζεται ως Ενδιάμεσος Φορέας στην περίπτωση που έχει αναλάβει το σύνολο της διαχείρισης, είτε από άλλον Ενδιάμεσο Φορέα που έχει αναλάβει το σύνολο της διαχείρισης.

Στις περιπτώσεις που η Αστική Αρχή δραστηριοποιείται μόνο στην επιλογή των πράξεων, ο Ενδιάμεσος Φορέας οφείλει να την ενημερώνει τακτικά σχετικά με την πρόοδο των επί μέρους πράξεων της στρατηγικής και την επίτευξη των στόχων της.

Η Αστική Αρχή, ανεξάρτητα από το βαθμό ανάληψης καθηκόντων για τη διαχείριση των πράξεων του Σχεδίου Δράσης της στρατηγικής, οφείλει να παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης της στρατηγικής ως προς τους στόχους της και ειδικότερα ως προς την επίτευξη των δεικτών εκροών και αποτελέσματος που συνδέονται με τους δείκτες του ΕΠ Αττικής 2014-2020.

Η Αστική Αρχή, σε περίπτωση πλήρους εκχώρησης καθηκόντων, ή ο Ενδιάμεσος Φορέας, σε συνεργασία με την Αστική Αρχή, καταρτίζει ετήσιες απολογιστικές εκθέσεις (εντός του α' τριμήνου κάθε έτους, για το προηγούμενο έτος) λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης του Ε.Π. Αττικής 2014-2020.

Σε περίπτωση πιθανών προβλημάτων υλοποίησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, η Αστική Αρχή, σε συνεργασία με τον Ενδιάμεσο Φορέα που έχει αναλάβει τη διαχείριση των πράξεων, εισηγείται στην ΕΥΔ του ΕΠ Αττικής 2014-2020 τις απαιτούμενες αναθεωρήσεις του Σχεδίου Δράσης, οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να μεταβάλουν την εγκεκριμένη Στρατηγική της Αστικής Αρχής και τη λογική της παρέμβασης στην οποία αυτή στηρίζεται, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην ενότητα 2.2.1 του παρόντος Οδηγού Εφαρμογής.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης και επιλογής πράξεων του Σχεδίου Δράσης ΒΑΑ, καθώς και οι διαδικασίες παρακολούθησης της υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης διαφοροποιούνται ανάλογα με τον εάν η Αστική Αρχή αναλαμβάνει η ίδια καθήκοντα Ενδιάμεσου Φορέα, ή προτείνει άλλον Ενδιάμεσο Φορέα στον οποίο θα εκχωρηθούν από την ΕΥΔ οι αρμοδιότητες διαχείρισης των πράξεων στην Στρατηγική.

Για το σύνολο των διαδικασιών αξιολόγησης και επιλογής πράξεων, καθώς και των διαδικασιών διαχείρισης και παρακολούθησης των Στρατηγικών που θα εγκριθούν εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα από τις **«Οδηγίες για τη Διαχείριση και Εφαρμογή των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης»** που εκδόθηκαν από το Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού (Εθνική Αρχή Συντονισμού, Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης, Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής Σχεδιασμού και Αξιολόγησης) της 12^{ης} Απριλίου 2016, οι οποίες παρατίθενται ως συνημμένα της Πρόσκλησης για την Υποβολή Προτάσεων Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στο Ε.Π. Αττικής 2014-2020.

5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

5.1 ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση προτάσεων που θα υποβληθούν από τις Αστικές Αρχές θα αξιολογηθούν με βάση δύο ενότητες κριτηρίων:

1. **ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ**
2. **ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**, τα οποία εφαρμόζονται σε όσες προτάσεις πληρούν τα κριτήρια αποδοχής της αίτησης.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Τα κριτήρια αποδοχής της αίτησης (πληρότητα του φακέλου υποψηφιότητας) αφορούν στον έλεγχο της συμβατότητας της πρότασης που υποβάλλεται με όσα προβλέπονται στην προκήρυξη και γενικότερα με τις πρόνοιες του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και εν γένει των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

Τα κριτήρια αποδοχής εφαρμόζονται ενιαία και για τους δύο τύπους περιοχών, τόσο για τις υποβαθμισμένες περιοχές όσο και για τις περιοχές με ειδική αναπτυξιακή δυναμική.

ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΤΡΟΠΟΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ο φορέας υποβολής της πρότασης είναι υποψήφια Αστική Αρχή που συγκροτείται με βάση τα προβλεπόμενα στην προκήρυξη.	ΝΑΙ/ΟΧΙ
Τυπική πληρότητα υποβαλλόμενης πρότασης (Η πρόταση έχει υποβληθεί στα τυποποιημένα έντυπα που προβλέπονται στην προκήρυξη, περιλαμβάνει όλα τα συνοδευτικά έγγραφα που αναφέρονται σε αυτήν και υποβάλλεται μέχρι την προκαθορισμένη ημερομηνία).	ΝΑΙ/ΟΧΙ
Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της προτεινόμενης προς συγχρηματοδότηση πρότασης εμπίπτει στα οριζόμενα στην πρόσκληση.	ΝΑΙ/ΟΧΙ
Η πρόταση εμπίπτει στους Θεματικούς Στόχους, τις Επενδυτικές Προτεραιότητες και Ειδικούς στόχους ή/ και στα πεδία παρέμβασης/ δράσεις, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προκήρυξη και τηρεί τις χρηματοδοτικές βαρύτητες όπως ορίζονται από αυτή.	ΝΑΙ/ΟΧΙ
Ο προϋπολογισμός της πρότασης εμπίπτει εντός των ορίων που τίθενται από την προκήρυξη του έργου	ΝΑΙ/ΟΧΙ
Η πρόταση κρίνεται ως παραδεκτή με βάση τα αναγραφόμενα στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων	ΝΑΙ/ΟΧΙ

Η πρόταση αξιολογείται θετικά στο πρώτο στάδιο αξιολόγησης όταν έχει βαθμολογηθεί με ΝΑΙ στο σύνολο των κριτηρίων αποδοχής.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Όσες προτάσεις βαθμολογηθούν θετικά με βάση τα κριτήρια αποδοχής αξιολογούνται στη συνέχεια με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί. Οι προτάσεις ιεραρχούνται με βάση τη συνολική τους βαθμολογία στα κριτήρια Α, Β, Γ και στη συνέχεια γίνεται η αξιολόγηση της ομάδας Κριτηρίων Δ.

Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων				
A/A	Κριτήρια Αξιολόγησης	Συντελεστής στάθμισης	Βαθμολογία	Συνολική βαθμολογία
	Βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	-	ΝΑΙ / ΟΧΙ	
A	Αξιολόγηση της περιοχής παρέμβασης	30%	0,00	0,00
B	Αξιολόγηση της προτεινόμενης στρατηγικής	30%	0,00	0,00
Γ	Αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης	40%	0,00	0,00
Δ	Αξιολόγηση της επάρκειας της Αστικής Αρχής	-	ΝΑΙ / ΟΧΙ	0,00
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΘΕΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η στρατηγική πρέπει να έχει λάβει θετική αξιολόγηση σε όλες τις βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής, θετική αξιολόγηση της επάρκειας της αστικής αρχής και συνολική βαθμολογία μεγαλύτερη ή ίση του 50 ως άθροισμα των κριτηρίων Α, Β, Γ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		0,00

Η έγκριση των προτάσεων στο ΕΠ Αττικής 2014-2020 γίνεται κατά φθίνουσα σειρά της συνολικής τους βαθμολογίας στα κριτήρια Α, Β και Γ μέχρι να εξαντληθούν οι διαθέσιμοι πόροι και υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Προκειμένου να δοθεί απόφαση έγκρισης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και να δρομολογηθούν οι διαδικασίες ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα, μία πρόταση πρέπει να αξιολογηθεί θετικά στο κριτήριο Δ, δηλαδή να έχει θετική αξιολόγηση στο σύνολο των υπο-κριτηρίων στα οποία αυτό αναλύεται. Σε περίπτωση που κάποιες στρατηγικές έχουν βαθμολογία στα κριτήρια Α, Β και Γ που εξασφαλίζει την έγκρισή τους, αλλά δεν εκπληρώνουν το κριτήριο Δ, η Διαχειριστική Αρχή εγκρίνει τη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης που την συνοδεύει και προσκαλεί τις αντίστοιχες Αστικές Αρχές να προβούν εντός τετραμήνου από την ημερομηνία ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης ως προς τις ομάδες κριτηρίων Α, Β και Γ, σε εκείνες τις μεταβολές στο σύστημα διακυβέρνησης που θα επιτρέψουν την θετική αξιολόγηση του κριτηρίου Δ και την οριστική έγκριση της πρότασης. Οι Αστικές Αρχές που δεν κατορθώσουν να εκπληρώσουν τις προϋποθέσεις για οριστική θετική αξιολόγηση, ως προς το σύστημα διακυβέρνησης, σύμφωνα με τα κριτήρια και τη διαδικασία που αναφέρεται στην ενότητα 5 του παρόντος Οδηγού, εντός της

προκαθορισμένης προθεσμίας των τεσσάρων μηνών, θεωρούνται οριστικά ως μη εγκεκριμένες.

- Προκειμένου μια πρόταση να εγκριθεί ως προς τη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης, πρέπει να συγκεντρώνει ελάχιστη βαθμολογία τουλάχιστον ίση με **50 βαθμούς** (μέγιστη δυνατή βαθμολογία = 100 βαθμοί) ως άθροισμα των ομάδων κριτηρίων Α, Β και Γ.

Οι **βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής**, καθώς και τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται αναλυτικά στη συνέχεια. Σημειώνεται ότι αναφορικά προς το Κριτήριο Δ εφαρμόζονται τα κριτήρια και οι διαδικασίες αξιολόγησης που προβλέπονται από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

5.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ

5.2.1 Βασικές προϋποθέσεις συμμετοχής

Η αξιολόγηση εκκινεί με την κατά προτεραιότητα βαθμολόγηση των παρακάτω κριτηρίων, τα οποία αποτελούν κριτήρια αποκλεισμού.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ					
ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ		
1. Κριτήρια που αφορούν στην περιοχή παρέμβασης		Τρόπος Βαθμολόγησης	1. Κριτήρια που αφορούν στην περιοχή παρέμβασης		Τρόπος Βαθμολόγησης
1.1. Η πρόταση υποβάλλεται από Δήμο ή συνεργαζόμενους Δήμους που συγκεντρώνουν πληθυσμό άνω των 250.000 κατοίκων.	Αφορά στον εξυπηρετούμενο πληθυσμός (επισκέπτες, διερχόμενοι, κλπ) της περιοχής παρέμβασης, όπως παρουσιάζεται και τεκμηριώνεται από την πρόταση που υποβάλλεται.	ΝΑΙ/ΟΧΙ	1.1. Η περιοχή περιλαμβάνει υπερτοπικούς πόλους ή/και άξονες ανάπτυξης οι οποίοι αναφέρονται στο Π.Σ.Α. Είτε Στην περιοχή ή σε απόσταση μέχρι 3 km πραγματοποιούνται μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές.	Ύπαρξη προωθητικών δραστηριοτήτων που δημιουργούν θέσεις εργασίας. Οι υποδομές πρέπει να δημιουργούν προϋποθέσεις για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των υφιστάμενων και μείωσης της ανεργίας, καθώς και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της Αττικής. Στις επενδύσεις δεν περιλαμβάνονται τα δίκτυα Ο.Κ.Ω.	ΝΑΙ/ΟΧΙ
1.2. Η περιοχή παρέμβασης εντάσσεται στο Μητροπολιτικό Κέντρο Αθήνας – Πειραιά ή στο Πολεοδομικό Συγκρότημα		ΝΑΙ/ΟΧΙ	1.2. Η περιοχή παρέμβασης εντάσσεται στο Μητροπολιτικό Κέντρο Αθήνας – Πειραιά (ανήκει σε κάποιον/κάποιους από τους 40 Δήμους που το αποτελούν)		ΝΑΙ/ΟΧΙ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ					
ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ		
1. Κριτήρια που αφορούν στην περιοχή παρέμβασης	Τρόπος Βαθμολόγησης		1. Κριτήρια που αφορούν στην περιοχή παρέμβασης	Τρόπος Βαθμολόγησης	
Αθήνας-Πειραιά και ανήκει σε κάποιον/κάποιους από τους 40 Δήμους που το αποτελούν.					
1.3 Η περιοχή παρέμβασης καλύπτεται από ΣΟΑΠ ή άλλο ισοδύναμο σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού (Επιχειρησιακά Σχέδια Δήμων, ΓΠΣ, μελέτες ανάπτυξης, κλπ) που ενσωματώνουν την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας (καθαρές αστικές μεταφορές), εξυπηρετούν και συμβάλλουν στην ενίσχυση της ελκυστικότητας του Μητροπολιτικού κέντρου της Αθήνας-Πειραιά.	Στα σχέδια δεν περιλαμβάνονται τυχόν Τεχνικά Προγράμματα Δήμων.	ΝΑΙ/ΟΧΙ	1.3. Η πρόταση υποβάλλεται από Αστική Αρχή στην οποία μετέχουν είτε περισσότεροι του ενός Δήμοι, είτε αποτελούν αναπτυξιακές συμπράξεις Δήμων, Οργανισμών ή/και επιχειρήσεων που έχουν την αρμοδιότητα χάραξης και άσκησης χωρικής πολιτικής/τομεακών παρεμβάσεων		ΝΑΙ/ΟΧΙ
2. Κριτήριο τήρησης οριζόντιων πολιτικών	Τρόπος Βαθμολόγησης		2. Κριτήριο τήρησης οριζόντιων πολιτικών	Τρόπος Βαθμολόγησης	
2.1. Τήρηση των Εθνικών και κοινοτικών κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος		ΘΕΤΙΚΟ / ΑΡΝΗΤΙΚΟ	2.1. Τήρηση των Εθνικών και κοινοτικών κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος		ΘΕΤΙΚΟ / ΑΡΝΗΤΙΚΟ
2.2. Τήρηση των Εθνικών και κοινοτικών κανόνων για τη διασφάλιση της ισότητας των δύο φύλλων		ΘΕΤΙΚΟ / ΑΡΝΗΤΙΚΟ	2.2. Τήρηση των Εθνικών και κοινοτικών κανόνων για τη διασφάλιση της ισότητας των δύο φύλλων		ΘΕΤΙΚΟ / ΑΡΝΗΤΙΚΟ
2.3. Διασφάλιση πρόσβασης ατόμων με αναπηρία		ΘΕΤΙΚΟ / ΑΡΝΗΤΙΚΟ	2.3. Διασφάλιση πρόσβασης ατόμων με αναπηρία		ΘΕΤΙΚΟ / ΑΡΝΗΤΙΚΟ

Για κάθε περίπτωση η προτεινόμενη Στρατηγική αξιολογείται θετικά ως προς τα παραπάνω **κριτήρια αποκλεισμού** όταν δεν έχει βαθμολογηθεί με **ΟΧΙ** ή **ΑΡΝΗΤΙΚΟ** σε κανένα από τα κριτήρια αυτά.

Για όσες Στρατηγικές προκριθούν από τη αυτή τη φάση αξιολόγησης διενεργείται αξιολόγηση με βάση τα βαθμολογούμενα κριτήρια που ακολουθούν.

Σημειώνεται ότι η αξιολόγηση κάθε ενός από τα κριτήρια που ακολουθούν υπόκειται στον έλεγχο της **εγκυρότητας των δεδομένων** που παρέχονται από την Αστική Αρχή για την αξιολόγηση. Η βαθμολόγηση του κάθε κριτηρίου προϋποθέτει ότι ο αξιολογητής αποδέχεται την εγκυρότητα των στοιχείων που παρατίθενται. Σε περίπτωση που η εγκυρότητα των δεδομένων που παρατίθενται αμφισβητείται από τους αξιολογητές, ή τα οι προτάσεις που υποβάλλονται δεν περιλαμβάνουν τα αναγκαία στοιχεία για την εκτίμηση κάποιου ή κάποιων από τα παραπάνω κριτήρια, ο αξιολογητής μπορεί να περιορίζει τη βαθμολογία ή/και να μηδενίζει την πρόταση ως προς τα κριτήρια που παρουσιάζουν τέτοιας μορφής προβλήματα.

5.2.2 Κριτήριο Α: «Αξιολόγηση της περιοχής παρέμβασης» (30%)⁶

Υποκριτήρια	Τρόπος Βαθμολόγησης					
	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ		
		Πηγές Στοιχείων	Εύρος		Πηγές Στοιχείων	Εύρος
Οικονομικές και Κοινωνικές Προκλήσεις της Περιοχής Μέγιστη βαθμολογία: 40	Μείωση αριθμού επιχειρήσεων Ποσοστό μείωσης > Περιφέρειας: 5 βαθμοί Ποσοστό μείωσης > 0,8 Περιφέρειας: 3 βαθμοί Ποσοστό μείωσης > 0,5 Περιφέρειας: 1 βαθμός	Στοιχεία από Εμπορικά Βιοτεχνικά Επιμελητήρια (κατ' ελάχιστο) καθώς και άλλες επίσημες μελέτες ή έρευνες που τυχόν έχουν εκπονηθεί και αφορούν στην περιοχή παρέμβασης.	0-5	Τεκμηρίωση της συγκρότησης της περιοχής παρέμβασης στη βάση «τυπικών» ή «άτυπων» συγκεντρώσεων οικονομικών δραστηριοτήτων (clusters) (i) Στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού (ii) Στον τομέα του τουρισμού, είτε στον τομέα του πολιτισμού, ή σε τομείς που περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (π.χ. δημιουργικές βιομηχανίες, γαλάζια οικονομία, κλπ) ή σε συμπληρωματικές δραστηριότητες αυτών και ενισχύουν τη διεθνή εξωστρέφεια της Αττικής (iii) Σε άλλους τομείς	Οι προτάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία επιχειρήσεων που εγκαθίστανται και λειτουργούν στην περιοχή παρέμβασης, ή/και στοιχεία σχετικά με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στο έντυπο υποβολής. Κατ' ελάχιστον πρέπει να χρησιμοποιούνται επίσημα στοιχεία Επιμελητηρίων ή και άλλων επίσημων μελετών.	(i) 30-40 (ii) 20-30 (iii) 0-20
	Μείωση αριθμού επαγγελματιών Ποσοστό μείωσης > Περιφέρειας: 5 βαθμοί Ποσοστό μείωσης > 0,8 Περιφέρειας: 3 βαθμοί Ποσοστό μείωσης > 0,5 Περιφέρειας: 1 βαθμός	Στοιχεία από Επαγγελματικά Επιμελητήρια (κατ' ελάχιστο) καθώς και άλλες επίσημες μελέτες ή έρευνες που τυχόν έχουν εκπονηθεί και αφορούν στην περιοχή παρέμβασης.	0-5			
	Μείωση πληθυσμού Μείωση πληθυσμού 2001-2011: 1 βαθμός Μείωση μετά το 2011 που μπορεί να αποδοθεί στην κρίση: +2 βαθμοί	ΕΛΣΤΑΤ 2011, στοιχεία επίσημων μελετών.	0-3			
	Γήρανση/εξάρτηση πληθυσμού Δείκτης Γήρανσης περιοχής > 137 (χώρα): 4 βαθμοί 126,4 < Δείκτης Γήρανσης περιοχής < 137: 2 βαθμοί Δείκτης Γήρανσης περιοχής < 126,4: 0 βαθμοί	ΕΛΣΤΑΤ, 2011	0-4			
	Ποσοστό ανεργίας > 23%: 8 βαθμοί, >22%: 7 βαθμοί, > 21%: 6 βαθμοί, > 20%: 5 βαθμοί, > 19%: 4 βαθμοί, > 18%: 3 βαθμοί, >17%: 2 βαθμοί, > 16%: 1 βαθμός, <16%: 0 βαθμοί.	ΕΛΣΤΑΤ, στοιχεία επίσημων μελετών.	0-8			

⁶ Περαιτέρω πληροφορίες για τον τρόπο παρουσίασης των στοιχείων και την αξιολόγησή τους από τη Διαχειριστική Αρχή δίδονται στο πρότυπο έντυπο υποβολής της πρότασης.

Υποκριτήρια	Τρόπος Βαθμολόγησης					
	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ		
		Πηγές Στοιχείων	Εύρος		Πηγές Στοιχείων	Εύρος
	Φτώχεια Δείκτης στέρησης > 3,80: 8 βαθμοί 1,81 < δείκτης στέρησης < 3,79: 5 βαθμοί 0,61 < δείκτης στέρησης < 1,80: 3 βαθμοί 0,60 < δείκτης στέρησης: 0 βαθμοί	ΠΕΣΚΕ, ΕΛΣΤΑΤ, βάσει μεθοδολογίας που περιγράφεται στο έντυπο υποβολής.	0-8			
	Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες Αξιολογείται η παρουσία ευπαθών και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στην περιοχή παρέμβασης, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση της ΠΕΣΚΕ και ανάλογα με την πιθανή παρουσία κάθε ομάδας στην υπό αξιολόγηση περιοχή (ποσοστό ευπαθών κοινωνικών ομάδων στον συνολικό πληθυσμό της περιοχής παρέμβασης) π.χ. άτομα με αναπηρίες, εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, άστεγοι και λοιπές ειδικές ομάδες ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής.	Στοιχεία ΠΕΣΚΕ, στοιχεία Δήμων, επίσημες μελέτες, Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των υποψηφίων περιοχών	0-3			
	Παραβατικότητα - Αστική Βία Αξιολόγηση φαινομένων παραβατικότητας στην περιοχή παρέμβασης τα τελευταία 5 έτη, με ιδιαίτερη αναφορά στην παραβατικότητα ανηλίκων.	Στοιχεία Αστυνομικών Τμημάτων ή άλλα έγκυρα κρατικά στοιχεία (δικαστικά κ.α. πανεπιστημιακές έρευνες), συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των υποψηφίων περιοχών.	0-2			
	Κοινωνικές Υποδομές Αξιολογούνται οι ανάγκες της περιοχής παρέμβασης σε ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ, ΚΔΑΠ-ΜΕΑ, Βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, ΚΔΑΠ και ειδικές δράσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας (Κοινωνικά Παντοπωλεία, Κοινωνικό Συσσίτιο, Ανοικτά Κέντρα Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων, Κοινωνικά Φαρμακεία, κλπ), σε όρους αριθμού ωφελούμενων.	Στοιχεία ΠΕΣΚΕ, στοιχεία Δήμων, επίσημες μελέτες, Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των υποψηφίων περιοχών	0-2			

Υποκριτήρια	Τρόπος Βαθμολόγησης					
	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ		
		Πηγές Στοιχείων	Εύρος		Πηγές Στοιχείων	Εύρος
Ειδικά Χωρικά Χαρακτηριστικά Μέγιστη βαθμολογία: 40	Ελεύθεροι χώροι - πράσινο Έκταση πρασίνου ανά κάτοικο < 2,0 μ2: 8 βαθμοί 2,01 < έκταση ανά κάτοικο < 2,55 μ2 : 6 βαθμοί 2,56 < έκταση ανά κάτοικο < 2,8 μ2: 3 βαθμοί		0-8	Αξιολόγηση της δυναμικής της προωθητικής δραστηριότητας μητροπολιτικής εμβέλειας	Η αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων τεκμηριώνεται με βάση ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα σχετικά με τη φύση του τομέα των επιχειρήσεων (ενδεικτικά δεδομένα: πλήθος, μέγεθος, δυναμικότητα, απασχόληση κλπ.) Δεδομένα μπορούν να αντληθούν από ΕΛΣΤΑΤ, Επιμελητήρια ή άλλους επίσημους φορείς.	
	Πεζόδρομοι - Ποδηλατόδρομοι (%) πεζόδρομων / ποδηλατόδρομων στο συνολικό οδικό δίκτυο της περιοχής παρέμβασης (έως 5 βαθμοί) Έλλειψη πεζόδρομων / ποδηλατόδρομων που συνδέουν την περιοχή παρέμβασης με την ευρύτερη αστική περιοχή: +3 βαθμοί	Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των υποψήφιων περιοχών παρέμβασης. Η έλλειψη ποδηλατόδρομων / πεζόδρομων συνεπάγεται υψηλότερη βαθμολόγησης.	0-8	Αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων (i) Αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων στους τομείς τουρισμού, ή/και πολιτισμού (ii) Αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων σε άλλους τομείς που περιλαμβάνονται στις προτεραιότητες της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και ενισχύουν την διεθνή εξωστρέφεια της περιφερειακής οικονομίας (iii) Αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων σε άλλους τομείς, στους οποίους παρατηρείται συγκέντρωση στην περιοχή παρέμβασης (iv) Δεν καταγράφεται αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων σε κάποιο τομέα	H αύξηση της δυναμικής των επιχειρήσεων τεκμηριώνεται με βάση ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα σχετικά με τη φύση του τομέα των επιχειρήσεων (ενδεικτικά δεδομένα: πλήθος, μέγεθος, δυναμικότητα, απασχόληση κλπ.) Δεδομένα μπορούν να αντληθούν από ΕΛΣΤΑΤ, Επιμελητήρια ή άλλους επίσημους φορείς. Η παρουσίαση πρέπει να γίνει ανά Κωδικό Δραστηριότητας (ΚΑΔ) στο κατάλληλο επίπεδο και ανάλογα με τους τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής. Στοιχεία άλλων μελετών, ή μελετών πεδίου της υποψήφιας Αστικής Αρχής μπορούν να χρησιμοποιούνται με την προϋπόθεση ότι γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία αυτών των μελετών σε παράρτημα της πρότασης που υποβάλλεται από την υποψήφια Αστική Αρχή.	(i) 12-15 (ii) 8-11 (iii) 1-7 (iv) 0
	Ρύπανση Έως 4 μονάδες κάθε περίπτωση όπου τεκμηριώνεται από αξιόπιστες επίσημες πηγές (σταθμούς, ερευνητικές μετρήσεις) ύπαρξη υπερβάσεων των ορίων ποιότητας του αέρα σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Έως 4 μονάδες περιοχές που τεκμηριώνεται από αξιόπιστες μετρήσεις ηχορύπανση από σταθερές ή κινητές πηγές.	Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των υποψήφιων περιοχών παρέμβασης, με βάση επίσημα στοιχεία.	0-8			
	Παλαιότητα - Εγκατάλειψη κτιριακού αποθέματος Ποσοστό κτισμάτων που αναγέρθηκαν πριν το 1980 στην περιοχή παρέμβασης > 57,5%: 4 βαθμοί 55,5 < ποσοστού κτισμάτων πριν το 1980 < 57,5: 3 βαθμοί Εάν στην περιοχή παρέμβασης υπάρχουν εγκαταλελειμμένοι βιομηχανικοί χώροι, ή άλλες εγκαταλελειμμένες χρήσεις (π.χ. στρατόπεδα): από 0 έως +4 βαθμοί	ΕΛΣΤΑΤ, 2011. χώρα = 55%, Αττική = 57,5%. Περιλαμβάνει μονοκατοικίες, διπλοκατοικίες, πολυκατοικίες, κτίρια που η κύρια χρήση δεν είναι κατοικία.	0-8	Προσέλκυση συμπληρωματικών δραστηριοτήτων Αξιολογείται η δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή/και η μετεγκατάσταση υφιστάμενων επιχειρήσεων στην περιοχή παρέμβασης σε τομείς οι οποίοι είναι συμπληρωματικοί προς τους κλάδους προτεραιότητας (τουρισμός, πολιτισμός κλπ)		0-5

Υποκριτήρια	Τρόπος Βαθμολόγησης					
	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ			ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ		
		Πηγές Στοιχείων	Εύρος		Πηγές Στοιχείων	Εύρος
	Κλιματικοί κίνδυνοι Καταγεγραμμένα συμβάντα πλημμυρών, πυρκαγιών ή άλλων συμβάντων στην περιοχή παρέμβασης. Κίνδυνοι πυρκαγιών, κατολισθήσεων κλπ	Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των υποψήφιων περιοχών παρέμβασης, με βάση δεδομένα που περιγράφονται στο έντυπο υποβολής	0-8	Προσέλκυση επιστημονικού δυναμικού (i) Αύξηση του επιστημονικού δυναμικού στην περιοχή παρέμβασης: 7 έως 10 βαθμοί Αν η αύξηση αφορά στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής στην περιοχή παρέμβασης: έως +5 βαθμοί Αν η αύξηση του επιστημονικού δυναμικού στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής στην περιοχή παρέμβασης τεκμηριώνεται ότι είναι υψηλότερη της αντίστοιχης στο σύνολο της Περιφέρειας: έως +5 βαθμοί (ii) Δεν διαπιστώνεται προσέλκυση επιστημονικού δυναμικού	ΕΛΣΤΑΤ, 2001-2011 (κατ' ελάχιστο). Στοιχεία άλλων μελετών, ή μελετών πεδίου της υποψήφιας Αστικής Αρχής μπορούν να χρησιμοποιούνται με την προϋπόθεση ότι γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία αυτών των μελετών σε παράρτημα της πρότασης που υποβάλλεται από την υποψήφια Αστική Αρχή.	(i) 7-20 (ii) 0
Οριοθέτηση της Περιοχής Παρέμβασης	Αξιολόγηση της σαφούς οριοθέτησης της περιοχής παρέμβασης.		0-10	Αξιολόγηση της σαφούς οριοθέτησης της περιοχής παρέμβασης		0-10
Μέγιστη βαθμολογία: 20	Αξιολόγηση της ομοιογένειας της περιοχής παρέμβασης ως προς τα προβλήματα και τις ανάγκες που αναλύονται στη Στρατηγική.		0-10	Αξιολογείται εάν η οριοθέτηση της περιοχής παρέμβασης τεκμηριώνεται από την ακτίνα χωρικής επιρροής ανάλογα με τις προσδωκόμενες επιπτώσεις (π.χ. Απασχόληση, ανάδειξη μητροπολιτικού χαρακτήρα, προσέλκυση επισκεπτών/καταναλωτών κλπ). Σε κάθε περίπτωση στην περιοχή παρέμβασης πρέπει να περιλαμβάνεται η περιοχή άμεσης επιρροής του πόλου.		0-10
ΜΕΓΙΣΤΗ ΔΥΝΑΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ			100			
						100

Σημ.: Η ποιότητα (αξιοπιστία - εγκυρότητα) των στοιχείων που περιλαμβάνονται στις προς αξιολόγηση στρατηγικές και ο βαθμός επικαιροποίησής τους αποτελούν στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη κατά τη βαθμολόγηση των κριτηρίων

5.2.3 Κριτήριο Β: «Αξιολόγηση της προτεινόμενης Στρατηγικής» (30%)

Υποκριτήρια	Τρόπος Βαθμολόγησης			
	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ	
		Εύρος		Εύρος
Ολοκληρωμένος χαρακτήρας της προτεινόμενης στρατηγικής	Αξιολογείται κατά πόσο η στρατηγική είναι ολοκληρωμένη, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του παρόντος Οδηγού και λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη η ισορροπία μεταξύ των παραγόντων που ενισχύουν την ισόρροπη ανάπτυξη, την περιβαλλοντική αναβάθμιση και χωροταξική ανασυγκρότηση και τη βελτίωση του επιπέδου της ποιότητας ζωής των κατοίκων, με στόχο την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης.	0-15	Αξιολογείται κατά πόσο η στρατηγική είναι ολοκληρωμένη, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του παρόντος Οδηγού και λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη η ισορροπία μεταξύ των παραγόντων που ενισχύουν την ισόρροπη ανάπτυξη, την περιβαλλοντική αναβάθμιση και χωροταξική ανασυγκρότηση και τη βελτίωση του επιπέδου της ποιότητας ζωής των κατοίκων, με στόχο την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης.	0-15
Μέγιστη βαθμολογία: 30	Αξιολογούνται: α) η συμμετοχή των πολιτών και των τοπικών φορέων στην διαμόρφωση της Στρατηγικής μέσα από τις ενέργειες διαβούλευσης που εφάρμοσε η αστική αρχή και η αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης και β) το πρόγραμμα διαβούλευσης, όπως περιλαμβάνεται στην πρόταση που υποβάλλεται για την περίοδο εφαρμογής της Στρατηγικής.	(α) 0-10 (β) 0-5	Αξιολογούνται: α) η συμμετοχή των πολιτών και των τοπικών φορέων στην διαμόρφωση της Στρατηγικής μέσα από τις ενέργειες διαβούλευσης που εφάρμοσε η αστική αρχή και η αντιπροσωπευτικότητα του συστήματος διακυβέρνησης και β) το πρόγραμμα διαβούλευσης, όπως περιλαμβάνεται στην πρόταση που υποβάλλεται για την περίοδο εφαρμογής της Στρατηγικής.	(α) 0-10 (β) 0-5
Αντιστοιχία ανάλυσης χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης με την προτεινόμενη στρατηγική	Αξιολογείται κατά πόσο η Στρατηγική αντιμετωπίζει αποτελεσματικά: • Φαινόμενα ανεργίας, έντασης φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, συγκέντρωση ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, παραβατικότητα – αστική βία • Φαινόμενα περιβαλλοντικής υποβάθμισης, χαμηλών ποσοστού αστικού πρασίνου – υποβαθμισμένων αστικών πάρκων, χαμηλής ποιότητας η απουσίας δημόσιου χώρου, γήρανσης κτιριακού δυναμικού, προβλημάτων κυκλοφορίας, χαμηλής ποιότητας μεταφορών, απουσίας στοιχείων βιώσιμης αστικής κινητικότητας, κίνδυνοι από κλιματική αλλαγή • Κλείσιμο επιχειρήσεων και καταστημάτων, αδυναμία αξιοποίησης τοπικών πλεονεκτημάτων, τοπικής επιχειρηματικότητας και δημιουργίας θέσεων εργασίας.	0-10 0-10 0-10	Αξιολογείται κατά πόσο η Στρατηγική: • Ευνοεί την ανάπτυξη δραστηριοτήτων υπερτοπικής και κυρίως εθνικής ή διεθνούς εμβέλειας, την Ανάπτυξη προωθητικών οικονομικών δραστηριοτήτων ή/και Ανάπτυξη εμπορικού – ναυτιλιακού – λιμενικού συμπλέγματος, διασυνδέσεις με λοιπά δίκτυα και υποδομές μεταφορών συμπεριλαμβανομένων των logistics, κλπ • Ευνοεί την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων, νεοφυών επιχειρήσεων κλπ, αξιοποιώντας συγκριτικά πλεονεκτήματα στους τομείς του τουρισμού και πολιτισμού, της δημιουργικής οικονομίας, καθώς και την υλοποίηση μεγάλων επενδύσεων στους τομείς αυτούς • Συμβάλλει στην εξάλειψη θυλάκων φτώχειας που αναιρούν την ανάπτυξη των πόλων και την ανάδειξη του μητροπολιτικού ρόλου της Αθήνας	0-15 0-10 0-5
Χρηματοδοτική συνέπεια στρατηγικής	Αξιολογείται κατά πόσο η χρηματοδοτική βαρύτητα των προτεινόμενων παρεμβάσεων αντιστοιχεί στην ιεράρχηση αναγκών και προτεραιοτήτων που θέτει η στρατηγική	0-10	Αξιολογείται κατά πόσο η χρηματοδοτική βαρύτητα των προτεινόμενων παρεμβάσεων αντιστοιχεί στην ιεράρχηση αναγκών και προτεραιοτήτων που θέτει η στρατηγική	0-10
Μέγιστη βαθμολογία: 10				

Υποκριτήρια	Τρόπος Βαθμολόγησης			
	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ		ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ	
		Εύρος		Εύρος
Χωρική συνέπεια στρατηγικής Μέγιστη βαθμολογία: 10	Αξιολογείται κατά πόσο οι παρεμβάσεις που προτείνονται καλύπτουν επαρκώς τις περιοχές που εμφανίζουν τα κύρια προβλήματα Εάν υπάρχει ισόρροπη αντιμετώπιση των κύριων προβλημάτων στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης	0-10	Αξιολογείται κατά πόσο οι παρεμβάσεις που προτείνονται καλύπτουν επαρκώς τις περιοχές που εμφανίζουν τα κύρια προβλήματα Εάν υπάρχει ισόρροπη αντιμετώπιση των κύριων προβλημάτων στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης	0-10
Συνάφεια της στρατηγικής με άλλες πολιτικές Μέγιστη βαθμολογία: 10	Αξιολογείται ο βαθμός στον οποίο οι παρεμβάσεις της προτεινόμενης στρατηγικής ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες και στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των προτάσεων.	0-10	Αξιολογείται ο βαθμός στον οποίο οι παρεμβάσεις της προτεινόμενης στρατηγικής ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες και στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής για την αντιμετώπιση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού. Συγκριτική αξιολόγηση μεταξύ των προτάσεων.	0-10
Διάχυση των αποτελεσμάτων της στρατηγικής Μέγιστη βαθμολογία: 10	Αξιολογείται ο βαθμός συμβολής της στρατηγικής στον ευρύτερο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠ Αττικής για την ανάδειξη του μητροπολιτικού ρόλου της Αθήνας. Συγκριτική αξιολόγηση.	0-10	Αξιολογείται ο βαθμός συμβολής της στρατηγικής στον ευρύτερο αναπτυξιακό στόχο του ΕΠ Αττικής για την ανάδειξη του μητροπολιτικού ρόλου της Αθήνας. Συγκριτική αξιολόγηση.	0-10
ΜΕΓΙΣΤΗ ΔΥΝΑΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ		100		100

5.2.4 Κριτήριο Γ: «Αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης» (40%)

Το κριτήριο Γ αξιολογείται με βάση τον παρακάτω Πίνακα τόσο για προτάσεις που αφορούν σε υποβαθμισμένες περιοχές, όσο και για προτάσεις που αφορούν σε περιοχές ειδικής αναπτυξιακής δυναμικής.

	Μέγ.	Τρόπος Βαθμολόγησης	Εύρος
Συνάφεια του Σχεδίου Δράσης με βάση τη λογική της παρέμβασης	20	Εξετάζεται η συνάφεια των προτεινόμενων δράσεων ή έργων με τις ανάγκες της περιοχής παρέμβασης – τους στόχους της Στρατηγικής – τις επενδυτικές προτεραιότητες και ειδικούς στόχους του ΕΠ Αττικής 2014-20. Η βαθμολογία ενός Σχεδίου Δράσης μειώνεται αν υπάρχουν δράσεις για τις οποίες αξιολογούνται κενά στη λογική της παρέμβασης.	0-20
Επιλεξιμότητα παρεμβάσεων με βάση το ΕΠ Αττικής 2014-20	10	Αξιολογείται εάν οι προτεινόμενες παρεμβάσεις είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του ΕΠ Αττικής και τα οριζόμενα για τις περιοχές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. Εάν στην στρατηγική περιέχονται πράξεις οι οποίες δεν είναι επιλέξιμες πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς η εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης. Σε περίπτωση που δεν συμβαίνει αυτό αφαιρούνται 1 βαθμός για κάθε 2% του συνολικού προϋπολογισμού της Στρατηγικής που αφορά σε μη επιλέξιμες παρεμβάσεις. Σε περίπτωση έγκρισης της στρατηγικής οι παρεμβάσεις αυτές θα απορριφθούν από το εγκεκριμένο σχέδιο δράσης.	0-10
Αξιολόγηση της ποσοτικοποίησης των στόχων	10	Αξιολογείται η αξιοπιστία της ποσοτικοποίησης. Αφαιρείται ένας βαθμός για κάθε δείκτη εκρών ή δείκτη αποτελέσματος του οποίου ο στόχος κρίνεται ως μη ρεαλιστικός από τον αξιολογητή (δεν τεκμηριώνεται επαρκώς στην υποβαλλόμενη στρατηγική)	0-10
Συμβατότητα με τους ποσοτικούς στόχους του ΕΠ	10	Εξετάζεται αν έχουν χρησιμοποιηθεί το σύνολο των δεικτών εκρών και αποτελέσματος που αντιστοιχούν στις παρεμβάσεις/έργα της στρατηγικής. Αφαιρείται ένας βαθμός για κάθε παρέμβαση/έργο που, αν και αντιστοιχεί σε δείκτη του ΕΠ, δεν ποσοτικοποιείται σύμφωνα με το δείκτη αυτό.	10
Ωριμότητα Σχεδίου Δράσης	20	Το κριτήριο αξιολογείται με βάση τους χρηματοδοτικούς πόρους που ζητούνται για την κάλυψη δαπανών ωρίμανσης. Εάν το σύνολο των αιτούμενων πόρων για δαπάνες ωρίμανσης εξαντλεί το μέγιστο προβλεπόμενο από την προκήρυξη του έργου (10%) η βαθμολόγηση του κριτηρίου γίνεται με μηδέν βαθμούς. Εάν δεν ζητούνται πόροι για την ωρίμανση παρεμβάσεων δίδεται το μέγιστο της βαθμολογίας (20 βαθμοί). Τα ενδιάμεσα ποσοστά αιτούμενης Τεχνικής Βοήθειας βαθμολογούνται γραμμικά στην κλίμακα 0-20	20
Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος	10	Αξιολογούνται: α) Η επάρκεια του χρόνου υλοποίησης κάθε δράσης με βάση όλα τα επιμέρους στάδια ωρίμανσης – αδειοδότησεων – υλοποίησης. β) Εάν η πορεία υλοποίησης των έργων είναι συμβατή με το χρηματοδοτικό σχέδιο του ΕΠ (ετήσια κατανομή πόρων) και συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του πλαισίου επίδοσης.	5 5
Μόχλευση ιδιωτικών πόρων	10	Δίνεται 1 βαθμός για κάθε 2% του συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης της Στρατηγικής που αφορά σε κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων και μέχρι 10 βαθμούς.	10
Αντιμετώπιση κινδύνων	10	Αξιολογείται η ανάλυση κινδύνου που περιλαμβάνεται στην υποβαλλόμενη στρατηγική. Αφαιρούνται έως 2 βαθμοί για κάθε 10% του προϋπολογισμού της στρατηγικής που δεν καλύπτεται επαρκώς κατά την κρίση του αξιολογητή	10
ΜΕΓΙΣΤΗ ΔΥΝΑΤΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ			100

5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης του Ενδιάμεσου Φορέα ορίζονται από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου (Διαδικασία DVI) και τα σημεία ελέγχου της Λίστας Λ.Υ.1.1. Σύμφωνα με την διαδικασία αυτή:

Η ΕΥΔ αξιολογεί τα Σημεία Αξιολόγησης του παρακάτω Πίνακα και περιγράφει αναλυτικά τα δεδομένα, στα οποία βασίζεται η αξιολόγηση του κάθε ερωτήματος είτε αφορούν θετική αξιολόγηση είτε αφορούν σε αδυναμίες που παρουσιάζει ο υποψήφιος ενδιάμεσος φορέας και καταγράφει τα αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν το αποτέλεσμα της αξιολόγησης. Η ΔΑ διατηρεί σε αρχείο τη λίστα αξιολόγησης και τα αποδεικτικά στοιχεία.

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης του υποψήφιου ενδιάμεσου φορέα δύναται να περιλαμβάνει τα παρακάτω:

- Μη συμμόρφωση προς ένα ή περισσότερα ερωτήματα / σημεία αξιολόγησης, η οποία πρέπει να οδηγεί τη ΔΑ στη διατύπωση αρνητικής ή με επιφύλαξη γνώμης σχετικά με τον ορισμό του ΕΦ.
- Μερική συμμόρφωση προς ένα ή περισσότερα ερωτήματα / σημεία αξιολόγησης, τα οποία σχετίζονται με βασικές απαιτήσεις του συστήματος, όπου η ΕΥΔ θα οδηγηθεί στη διατύπωση αρνητικής ή με επιφύλαξη γνώμης
- Πλήρης συμμόρφωση όλων των ερωτημάτων / σημείων αξιολόγησης

Σημειώνεται ότι η ΕΥΔ δεν εισηγείται τον ορισμό του εν λόγω φορέα ως Ενδιάμεσου Φορέα για το Ε.Π. εάν δεν υπάρξει η πλήρης συμμόρφωση όλων των σημείων ελέγχου.

Στη περίπτωση που κάποια πρόταση έχει λάβει στα κριτήρια Α,Β και Γ βαθμολογία που εξασφαλίζει την έγκριση της Στρατηγικής Β.Α.Α. και του Σχεδίου Δράσης αλλά δεν εκπληρώνεται το κριτήριο Δ, τότε η Ε.Υ.Δ. προτείνει στον φορέα (υποψήφιο ενδιάμεσο φορέα) συγκεκριμένα διορθωτικά μέτρα για τη βελτίωση της ικανότητάς του, η εφαρμογή των οποίων πρέπει να γίνει εντός της προθεσμίας του τετραμήνου, όπως τίθεται από την Πρόσκληση για την Υποβολή Προτάσεων και τις διατάξεις του παρόντος Οδηγού. Μετά την πλήρη συμμόρφωση των υποψήφιων Αστικών Αρχών με το σύνολο των σημείων Αξιολόγησης, η ΕΥΔ εισηγείται στην Περιφερειάρχη την έγκριση της Στρατηγικής Β.Α.Α. και την δρομολόγηση των διαδικασιών ορισμού Ε.Φ. ή Ε.Φ.Δ. σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν4314/14.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	Αξιολόγηση
1. Ύπαρξη οργανωτικής δομής που καλύπτει τις λειτουργίες διαχείρισης και ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων πράξεων και την κατανομή των αρμοδιοτήτων διαχείρισης και ελέγχου στο εσωτερικό του φορέα, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής του διαχωρισμού των καθηκόντων.	Παρέχεται πλήρες οργανόγραμμα, το οποίο αποτυπώνει: <ul style="list-style-type: none"> • Όλες τις διευθύνσεις/ τμήματα/ υπηρεσιακές οργανικές μονάδες που εμπλέκονται στις διαδικασίες διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων πράξεων; • Όλες τις αρμοδιότητες ή όλα τα καθήκοντα που θα του ανατεθούν; • Τον αριθμό του προσωπικού σε κάθε οργανωτικό επίπεδο του φορέα, τα απαιτούμενα προσόντα και την εμπειρία αυτού; • Την κατανομή των καθηκόντων στο εσωτερικό του φορέα, με την οποία διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής του διαχωρισμού των καθηκόντων, ιδιαίτερα αυτών που αφορούν στην αξιολόγηση και επιλογή των πράξεων, στις επαληθεύσεις και στις πληρωμές τους; 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Εάν ο φορέας είναι και δικαιούχος πράξεων του επιχειρησιακού προγράμματος, η κατανομή των αρμοδιοτήτων / καθηκόντων στο εσωτερικό του διασφαλίζουν την τήρηση της αρχής του διαχωρισμού των καθηκόντων, ιδιαίτερα μεταξύ των διαδικασιών επιλογής και έγκρισης πράξεων και των διαχειριστικών επαληθεύσεων και της υλοποίησης των πράξεων;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Ο φορέας προσδιορίζει τις «ευαίσθητες θέσεις» (δηλ. Οποιαδήποτε θέση ο κάτοχος της οποίας μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς την ακεραιότητα και τη λειτουργία του φορέα λόγω της φύσης της αρμοδιότητάς του) και διαθέτει πολιτική εναλλαγής προσωπικού στις θέσεις αυτές;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Υπάρχουν οδηγίες για τον εντοπισμό και διαδικασίες για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων μέσω κατάλληλης πολιτικής διαχωρισμού καθηκόντων;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΕΠΑΡΚΕΣ / ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ	
2. Κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού του φορέα με τις απαραίτητες τεχνικές ικανότητες στα διάφορα επίπεδα και για διαφορετικά καθήκοντα εντός του φορέα.	Ο φορέας είναι επαρκώς στελεχωμένος σε όλα τα επίπεδα από άποψη τόσο πλήθους υπαλλήλων όσο και εμπειρογνομosύνης;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Ο φορέας διαθέτει περιγράμματα θέσεων εργασίας ; Εάν ναι <ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφονται αναλυτικά το αντικείμενο εργασίας, τα καθήκοντα/οι αρμοδιότητες και οι στόχοι κάθε υπαλλήλου ανά θέση εργασίας; 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Διαθέτει ο φορέας κατάλληλη διαδικασία επιλογής προσωπικού; Καθορίζονται σαφώς τα κριτήρια επιλογής;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Υπάρχουν κατάλληλες διαδικασίες για	ΝΑΙ/ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	Αξιολόγηση
	<ul style="list-style-type: none"> τη διαχείριση αλλαγών προσωπικού (π.χ. προετοιμασία ενημερώσεων στο πλαίσιο μεταβίβασης καθηκόντων); την κάλυψη κενών θέσεων; 	
	<p>Υπάρχει πολιτική αντικατάστασης σε περίπτωση μακροχρόνιων απουσιών υπαλλήλων;</p> <p>Εάν ναι</p> <ul style="list-style-type: none"> Διασφαλίζεται ο κατάλληλος διαχωρισμός των καθηκόντων; 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Υπάρχουν διαδικασίες με τις οποίες να διασφαλίζονται η καταλληλότητα των γραφείων και του εξοπλισμού για την εκτέλεση των καθηκόντων, καθώς και η διαθεσιμότητα του απαραίτητου τεχνικού εξοπλισμού;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Υπάρχουν διαδικασίες με τις οποίες να διασφαλίζεται ότι :</p> <ul style="list-style-type: none"> κάθε μέλος του προσωπικού λαμβάνει τακτικά την απαιτούμενη κατάρτιση για τα καθήκοντά του; παρέχεται αμέσως βασική κατάρτιση σε κάθε νέο υπάλληλο; 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΕΠΑΡΚΕΣ / ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ	
3. Εμπειρία του φορέα στον οικείο τομέα που εντάσσονται οι πράξεις που θα διαχειριστεί	Έχει υποβληθεί το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον ΕΦ (π.χ. ιδρυτικός νόμος, Προεδρικό Διάταγμα, καταστατικό λειτουργίας, κλπ);	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	Ο φορέας, με βάση τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο που τον διέπει, δραστηριοποιείται στον τομέα που εντάσσονται οι δράσεις που θα διαχειριστεί (π.χ. απασχόληση, έρευνα και τεχνολογία, δράσεις κρατικών ενισχύσεων επιχειρηματικότητας, κλπ);	
	<p>Ο φορέας έχει διαχειριστεί κατά τις προηγούμενες περιόδους ή διαχειρίζεται του ίδιου τύπου πράξεις, συγχρηματοδοτούμενες ή μη; (αναφέρατε τις περιόδους και τις πράξεις που έχει διαχειριστεί ή διαχειρίζεται)</p> <p>Η διαχείριση του φορέα κατά τις προηγούμενες περιόδους κρίνεται αποτελεσματική; Ιδίως ως προς τους</p> <ul style="list-style-type: none"> χρόνους εφαρμογής επιμέρους διαδικασιών του ΣΔΕ (π.χ. χρόνος ολοκλήρωσης της αξιολόγησης προτάσεων που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο μιας πρόσκλησης), τις δημοσιονομικές διορθώσεις σε πράξεις που διαχειριζόταν ο φορέας και επιβλήθηκαν από τον ίδιο τον φορέα, από την αρχή πιστοποίησης ή από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα, τα ευρήματα και τις συστάσεις ελέγχων της Αρχής Ελέγχου ή άλλων αρμόδιων ελεγκτικών οργάνων στον φορέα. 	ΝΑΙ/ΟΧΙ/ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ;
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΕΠΑΡΚΕΣ / ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ	

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	Αξιολόγηση
4. Ύπαρξη Εγχειριδίου Διαδικασιών προς χρήση από το προσωπικό του Φορέα	<p>Ο ΕΦ έχει εκπονήσει εγχειρίδιο διαδικασιών προς χρήση από το προσωπικό του;</p> <p>Εάν Ναι:</p>	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Υπάρχει επίσημη διαδικασία η οποία διέπει την τροποποίηση, τη θέσπιση ή την κατάργηση αυτών των διαδικασιών;</p> <p>Η εκπόνηση του εγχειριδίου του ΕΦ βασίστηκε σε οδηγίες της ΔΑ;</p>	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Οι διαδικασίες που εφαρμόζει ο ΕΦ, σύμφωνα με το εγχειρίδιο που έχει καταρτίσει, καλύπτει όλες τις διαδικασίες διαχείρισης που αντιστοιχούν στις αρμοδιότητες/ τα καθήκοντα που θα του ανατεθούν;</p> <p>Το εγχειρίδιο των διαδικασιών είναι επαρκές σε σχέση με τις διαδικασίες διαχείρισης του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, δηλαδή η αποτύπωσή τους διασφαλίζουν τις βασικές απαιτήσεις του, όπως:</p>	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Επιλογή και έγκριση Πράξεων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • έκδοση και δημοσίευση πρόσκλησης • καταχώριση όλων των αιτήσεων που λαμβάνονται • αξιολόγηση των αιτήσεων βάσει των εγκεκριμένων από την Επ. Παρακολούθησης κριτήριων αξιολόγησης με συνέπεια, αμεροληψία και απουσία σύγκρουσης συμφερόντων • τεκμηρίωση όλων των σταδίων αξιολόγησης των προτάσεων • απαιτούμενη εμπειρογνωμοσύνη των αξιολογητών • εξουσιοδοτημένο πρόσωπο για την έκδοση των αποφάσεων ένταξης πράξεων ή απόρριψής τους • γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης σε όλους τους ενδιαφερόμενους 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Επαρκής πληροφόρηση των δικαιούχων</p> <ul style="list-style-type: none"> • εφαρμογή ενεργειών για την όσο το δυνατόν ευρύτερη πληροφόρηση και δημοσιότητα των δυνητικών δικαιούχων σε σχέση με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, τους κανόνες επιλεξιμότητας, τις ειδικές απαιτήσεις για την παροχή στήριξης, το σχέδιο χρηματοδότησης, το χρονικό όριο εκτέλεσης, τις απαιτήσεις που αφορούν στο χωριστό λογιστικό σύστημα ή την επαρκή λογιστική κωδικοποίηση, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. • διασφάλιση της πρόσβασης των δυνητικών δικαιούχων/ δικαιούχων στις απαραίτητες πληροφορίες και στο κατάλληλο επίπεδο καθοδήγησης (φυλλάδια, βιβλιαράκια, σεμινάρια, εργαστήρια, δικτυακοί τόποι, κλπ) 	ΝΑΙ/ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	Αξιολόγηση
	<p>Επαρκείς διαχειριστικές επαληθεύσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • διενέργεια διοικητικών επαληθεύσεων για κάθε δήλωση δαπάνης που υποβάλλουν οι δικαιούχοι πριν από την πιστοποίηση, στις οποίες περιλαμβάνεται εξέταση της ίδιας της δαπάνης και των σχετικών δικαιολογητικών • διενέργεια επιτόπιων επαληθεύσεων στις πράξεις που βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη ως προς τη φυσική και χρηματοοικονομική πρόοδο τους • περιγραφή μεθόδου δειγματοληψίας, εφόσον οι επιτόπιες επαληθεύσεις διενεργούνται σε δείγμα πράξεων • αποτύπωση αποτελεσμάτων των επαληθεύσεων σε γραπτές διαδικασίες και λίστες ελέγχου, στις οποίες εντοπίζονται και περιγράφονται ενδεχόμενα ευρήματα, συμπεριλαμβανομένων τυχόν παρατυπιών και οι ανάλογες δημοσιονομικές διορθώσεις • τήρηση αρχείων με αποδεικτικά στοιχεία διοικητικών και επιτόπιων επαληθεύσεων και παρακολούθησης των ευρημάτων που έχουν εντοπισθεί • διενέργεια δημοσιονομικών διορθώσεων και ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών (έκδοση σχετικών αποφάσεων) • δήλωση παρατυπιών, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων υπονοιών και ενδείξεων απάτης, και τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τον περιορισμό των παρατυπιών και υπονοιών απάτης. 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Ύπαρξη αποτελεσματικού συστήματος για τη διασφάλιση της τήρησης όλων των εγγράφων σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους, ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής διαδρομή ελέγχου</p> <ul style="list-style-type: none"> • τήρηση λεπτομερών λογιστικών εγγράφων και δικαιολογητικών εγγράφων για τις πράξεις, από την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης, την αξιολόγηση και επιλογή της πράξης, την έναρξή της στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, τις διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις έως τις πληρωμές, την πρόοδο επίτευξης των στόχων της πράξης (δείκτες εκροών και αποτελέσματος) και την ολοκλήρωση της πράξης. • τήρηση εγγράφων στο κατάλληλο επίπεδο (ενδιάμεσο φορέα / δικαιούχου) που αφορούν στην υποβολή προσφορών και ανάθεσης συμβάσεων 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Πληροφοριακό Σύστημα</p> <p>Ο φορέας δεσμεύεται ότι θα χρησιμοποιήσει το ΟΠΣ και το ΠΣΚΕ σε περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων; Εάν ναι</p> <p>Ο φορέας διασφαλίζει την καταχώρηση όλων των απαιτούμενων στοιχείων στο ΟΠΣ ή και στο ΠΣΚΕ;</p>	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Αποτελεσματική εφαρμογή αναλογικών μέτρων για την καταπολέμηση της απάτης</p> <ul style="list-style-type: none"> • οι διαδικασίες που εφαρμόζει ο φορέας και οι κανόνες που τις διέπουν (κατανομή αρμοδιοτήτων στα διάφορα επίπεδα και μεταξύ του 	ΝΑΙ/ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	Αξιολόγηση
	<p>προσωπικού, καθοδήγηση από ανώτερα στελέχη):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ μετριάζουν την εμφάνιση υπονοιών απάτης ✓ εξασφαλίζουν τη διερεύνηση ενδείξεων απάτης και την αναφορά υπονοιών απάτης κατά τα προβλεπόμενα στο ΣΔΕ 2014-2020; ✓ εξασφαλίζουν την εφαρμογή προληπτικών και διορθωτικών μέτρων από τον ίδιο τον ΕΦ για την καταπολέμηση της απάτης; <ul style="list-style-type: none"> • ο φορέας δεσμεύεται για τη συμμετοχή του στις ομάδες αξιολόγησης κινδύνων απάτης που έχουν συσταθεί στη διαχειριστική αρχή και να εφαρμόσει τα προβλεπόμενα στη σχετική διαδικασία ΔVIII_1 - του ΣΔΕ 2014-2020 • ο φορέας δεσμεύεται για τη συμμετοχή του στις ομάδες της ΔΑ για την εξέταση καταγγελιών; 	
	<p>Διαχείριση Κινδύνων</p> <ul style="list-style-type: none"> • ο φορέας διαθέτει σύστημα, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται ενέργειες εντοπισμού, αξιολόγησης και αντιμετώπισης κινδύνων που δύνανται να παρουσιαστούν στη λειτουργία του φορέα κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν και στη διαχείριση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων; Εάν όχι • ο φορέας δεσμεύεται να συγκροτήσει ομάδα διαχείρισης κινδύνων και να εφαρμόσει ενέργειες εντοπισμού, αξιολόγησης και αντιμετώπισης κινδύνων, σύμφωνα με τη Διαδικασία ΔVIII_4 και να συνεργαστεί με τη ΔΑ τόσο για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των κινδύνων, κυρίως όμως για την ανάληψη των μέτρων αντιμετώπισης των εντοπισμένων κινδύνων; 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Υποβολή πληροφοριών και εκθέσεων</p> <p>Οι διαδικασίες που εφαρμόζονται διασφαλίζουν</p> <ul style="list-style-type: none"> • την υποβολή στη ΔΑ όλων των αναγκαίων στοιχείων και πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων και των στοιχείων που αφορούν στην παρακολούθηση των συστάσεων που προκύπτουν από τους ελέγχους όλων των αρμόδιων ελεγκτικών οργάνων, για την παρακολούθηση της ορθής άσκησης των αρμοδιοτήτων / καθηκόντων από τον ΕΦ, τη σύνταξη των ετήσιων και τελικών εκθέσεων εφαρμογής του ΕΠ και τη σύνταξη της δήλωσης διαχείρισης και της ετήσιας σύνοψη των τελικών εκθέσεων λογιστικού ελέγχου • την υποβολή όλων των απαραίτητων στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με τις επαληθεύσεις που διενεργεί ο ΕΦ, στην αρχή πιστοποίησης για την κατάρτιση των αιτημάτων πληρωμής και την κατάρτιση των ετήσιων λογαριασμών; 	ΝΑΙ/ΟΧΙ
	<p>Εάν ο φορέας δεν έχει εκπονήσει εγχειρίδιο διαδικασιών προς χρήση από το προσωπικό του,</p> <ul style="list-style-type: none"> • δεσμεύεται ότι θα χρησιμοποιήσει το εγχειρίδιο διαδικασιών του ΣΔΕ 2014-2020; (η ΔΑ οφείλει να κοινοποιήσει το Εγχειρίδιο Διαδικασιών του ΣΔΕ 2014-2020 στον ενδιάμεσο φορέα, καθώς και να τον κρατά ενήμερο σχετικά με οποιαδήποτε προσαρμογή ή και τροποποίησή του) 	ΝΑΙ/ΟΧΙ/ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	Αξιολόγηση
	Ο φορέας και βάσει του οργανογράμματός του, διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου του ΣΔΕ 2014-2020 και τις βασικές απαιτήσεις του, όπως παρουσιάζονται παραπάνω;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΕΠΑΡΚΕΣ / ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ	
5. Διοικητική και Δημοσιονομική Ικανότητα του Φορέα	Βάσει της οργανωτικής δομής του φορέα, του ανθρώπινου δυναμικού, της εμπειρίας του στη διαχείριση και έλεγχο συγχρηματοδοτούμενων πράξεων και των διαδικασιών που εφαρμόζει, η διοικητική και δημοσιονομική ικανότητα του φορέα κρίνεται επαρκής;	ΝΑΙ/ΟΧΙ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΕΠΑΡΚΕΣ / ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ	
6. Φερεγγυότητα του Φορέα (συμπληρώνεται εφόσον η ανάθεση αρμοδιοτήτων αφορά σε «συνολική επιχορήγηση», βάση της παρ. 7 του άρθρου 124 του Καν. 1303/2014)	<p>Με ποιο τρόπο ο φορέας παρέχει εγγυήσεις σχετικά με τη φερεγγυότητά του;</p> <ul style="list-style-type: none"> Ο φορέας παρέχει τις εγγυήσεις που του ζητήθηκαν από τη ΔΑ Η φερεγγυότητα του φορέα διασφαλίζεται από το νομικό του καθεστώς 	ΝΑΙ/ΟΧΙ/ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	ΕΠΑΡΚΕΣ / ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ	